

IHMISELLE, JOLLE VÄKIVALLATTOMUUS JA VASTUU MAAILMASTA OVAT INTOHIMO.

YDIN

49. vuosikerta / 1. 2015 / www.ydinlehti.fi / 9 euroa

SAMASSA VENEESSÄ

Globaalit yhteiskunnat
rakentuvat luottamukselle.
Miten syvenevät jakolinjat
muokkaavat maailmaa?

Pilapiirtäjä
ja profeetan
parta

Afrikkalaiset
maahanmuuttajat
Kiinassa

Köydenvetoa
Euroopan
reviireistä

**TÄÄLTÄ LÖYDÄT HELPOSTI SDP:N EDUSKUNTAVAALIEHDOKKAAT:
VAALIT.SDP.FI**

EDUSKUNTAVAALIT SUNNUNTAINA 19.4.2015

Erkki Tuomioja

Voimapolitiikalla ei voita.

tuomioja.org

SISÄLLYS

4 Pääkirjoitus / 6 Tekijät / 7 Ytimekkäät
/ 11 JUSSI SARAMO Eriarvoisuus ei ole luonnonlaki
/ 12 TIMO MIELONEN Verkkovalvonnan kyseenalainen
tehokkuus

YDINHETKI

14 ARJA ALHO Samassa veneessä? / 21 TIMO VIRTALA Herra
Leen vieraana / 24 AINO HAAVIO Siviilit torjumaan kriisejä
/ 28 FREDRIK ÖSTERBLOM Perustulon kansainvälinen historia
/ 32 PIRKKO JYVÄKORPI Kaikki naiset sotia vastaan / 36 ANNA
MALINEN Autonomisista asejärjestelmistä robottisotiin?
/ 40 JENNI HEIKKA EU-kansalaisten karkotusten määrä
kasvaa Belgiassa / 44 KIMMO KILJUNEN Rauhan asialla
ammatikseen / 46 SIMO ORTAMO Rikkailta köyhille
/ 50 RIITTA OITTINEN Afrikkalaisia Kiinassa

YTIMESSÄ

56 HANNU REIME Köydenvetoa Euroopan reviiireistä / 61
SEPPO HENTILÄ Pegida ja Itä-Saksan pitkä varjo / 65 EERO
SUORANTA Kiinan kirjoitusmerkit sivistyksen ja vallan
kielenä / 69 ANTTI KAIHOVAARA Jakolinjojen kasvu uhkaa
sekä rikkaita että köyhiä / 74 ARNO TANNER Lisääkö Ukrainan
ihmisoikeuskehitys pakolaisuutta Suomeen?

YDINKOKEMUS

80 RITA DAHL Vasemmistolaisen maailman kannattaja
/ 84 ARJA ALHO Profeetan parta / 87 Kirja-arviot / 93 Levyt
/ 94 PIA LOHIKOSKI Muotokuvia ihmisyydestä / 95 HETA
HEISKANEN Minne unohtui lapsen etu? / 96 JUSSI AHOKAS
Miksi taloudellisen eriarvoisuuden kasvua ei enää hyväksyt?
/ 98 Pala historiaa

TYÖ PUHEEN ON YLEVÄTÄ TYÖTÄ

Jos joku luulee, että poliitikon elämä on helppoa, erehtyy. Työtä pitää tehdä tauotta, kiitosta ei saa koskaan. Yhtenä päivänä rakastetaan, toisena vihataan. Kansan kusitolppana olo tyyppi, palkka on liian pieni ja miksi ihmeessä pitää olla vaalit?

Jos joku luulee, että sairaanhoitajan elämä on helppoa, erehtyy. Työtä pitää tehdä tauotta ja aina on menossa joku organisaatiomuutos. Yhtenä päivänä rakastetaan, toisena saa turpiin. Suomen lamakin on sairaanhoitajien palkankorotusten syy. Vakituista työsuhteista kilpailaan ja miksi ihmeessä tässä hädellissä pitäisi vielä olla kiinnostunut politiikasta ja äänestää?

Vaaleissa ei arvioida vain puolueita, vaan myös yksittäisiä ehdokkaita. Suomalainen vaalijärjestelmä on sellainen. Kun jää valitsematta, hylkäämisen tunteet vellovat epäonnistumisen vesissä. Samat tunteet käyvät läpi myös ne, joitten työpanosta ei nyt tuotannollis-taloudellisista syistä tarvita. Tai ne, jotka eivät pääse edes työhaastatteluun asti. Kuitenkin jokaisen takaraivossa on ajatus, että kyse on laajemmasta – mutta silti sitä käpertyy omaan itseensä.

Ja sitten villi tuulettaminen kun juuri minä tulini valituksi! Tosin mielessä on, että kyse oli myös onnen kantamoisesta, että oli oikeassa paikassa oikeaan aikaan.

Tosiasiasta kuitenkin on, että sosiaalinen etäytyminen tunkee läpi ikkunoista ja ovista. Yhteiset elämäkokemukset yhdistävät ryhmässä mutta ei ryhmien välillä. Syntyy kuiluja. Talouseliitti tarkastelee meitä kiikarilla.

ARJA ALHO päätoimittaja

Sosiaaliministeri mustasta virka-autosta. Niin, kuinka moni suomalainen nyt edes tienaa alle 2 100 euroa? kysyi **Laura Rätty** ja antoi sosiaaliselle etäntymiselle paitsi kasvot myös euromäärän.

POHDIMME YDIN-lehdessä mitä etäytyminen tarkoittaa hyvinvointivaltiolle ja demokratialle. Jos yhteisen veneemme pohja vuotaa ja muutam

näyttävät siirtyneen huvipurrelle, mitä tekevät matkustajien enemmistö? Haaveilemmeko huvipurresta vai ryhdymmekö korjaamaan venettä? Vaikka vastaus on ilmiselvä, on se kuitenkin poliittisesti epäselvä.

Meillä on taipumus arvioida oma tilanteemme paremmaksi kuin mitä se on ja äänestää omiin etujemme vastaisesti. Meillä on myös taipumus helpottua ajatuksesta, että jollakulla toisella menee vielä huonommin kuin itsellä. Silti hyvä elämä syntyy siitä, miten sen oikein ymmärtää.

Muutokset lähtevät sanoista – näin uskon – puhutusta puheesta ja kirjoitetusta tekstistä. Sanojen pitää saada ymmärtämisen prosessit liikkeelle ja halun liittyä yhteen. Poliittisten johtajien vallan lähde on klassisen parlamenttikäsityksen mukaan juuri heidän taitonsa puhua.

Eduskuntatyön uudistamisessa on tehty paljon hyvää julkisen puheen aseman vahvistamiseksi. Sitähän parlamentti on. Esimerkkeinä vaikkapa ajankohtaiskeskustelut ja pääministerien ilmoitusmenettelyt, jotka ovat osaltaan olleet lisäämässä tärkeiden puheenvuorojen käyttämistä juuri eduskunnassa.

Silti puhumisen taito ja keskustelemisen voima ovat jääneet toissijaiseksi. Väitetään, että eduskuntaryhmissä poliittinen keskustelu on käytännössä kuollut. Kun täysistunnoissa kuulee aika paljon tyhjää ja **Juho Saaren** kuvaamaa ”hallitus on aina oikeassa tai väärässä”-keskustelua, uskotellaan valiokunnissa puheen olevan merkityksellisempää.

Lainsäädäntötyön ytimessä puheelta vaaditaan hyviä kysymyksiä, argumenttien haastamista ja ennen muuta kykyä olla edistämässä omien ja puolueen näkemyksiä yhteisessä kokonaisuudessa. Täysistunnossa puheen pitää tulkita yhteiskuntaa, eritellä päätöksenteon maastoa ja ennen muuta välittää kansalaisille käsityksen niistä arvoista, joitten pohjalta päätöksiä on tehty: Mitä on tavoiteltu, mihin on päästy ja miten aiotaan jatkaa.

Sanojen
pitää saada
ymmärtämisen
prosessit
liikkeelle
ja halun liittyä
yhteen.

EDUSKUNTATALOSSA ITSESSÄÄN on jotakin kansanvallan kannalta tärkeätä. Se on ylväs ja yksinkertainen. Jos malttaa pysähtyä kiireessä, se muistuttaa graniittiin valettua yhteistä kokemusta äänioikeudesta ja sen merkityksestä. Sen huoneet on rakennettu kaikille tulla ja sen sali kaikkien äänten kuulemiseksi.

Emme tarvitse Versaillesin hovia, jossa juonitellaan palkkioiden ja vallan toivossa tai prameillaan muodin uusien oikkujen perässä. Mistä kuitenkin tulee **Marie Antoinetten** kaltaisen lausahdus kun hänelle kerrottiin kansan vaativan leipää syödäkseen: Miksi he eivät syö leivoksia? Miksi köyhät ovat laiskoja? **Jussi Ahokas** kirjoittaa kolumnissaan miksi taloudellisen eriarvoisuuden kasvua ei enää hyväksytä.

Sosiaalisten verkostojen hajoaminen lisää yhteiskunnallista epäluottamusta ja pelkoa. Perimmiltään *Charlie Hebdon* -iskussa tai Ukrainassa, joista kerromme myös, on kyse pelosta ja epäluottamuksesta. Liukkaassa maailmassa vakaus valetaan luottamuksesta. Myös politiikan muutosvoima kumpuaa luottamuksesta. Kannattaa lukea tälläkin kertaa *Ydin* kannesta kanteen! **Y**

YDIN 1/2015 tekijät

RITA DAHL

Rita Dahl, on kirjailija ja toimittaja. / sivu 80

AINO HAAVIO

on kehityksymyksiin erikoistunut vapaa toimittaja. / sivu 32

JENNI HEIKKA

on VTM ja vapaa toimittaja. / sivu 40

SEPPO HENTILÄ

on Helsingin yliopisto poliittisen historian professori (emeritus). / sivu 60

PIRKKO JYVÄKORPI

on toimittaja. Hän kirjoittaa tasa-arvosta, sosiaali- ja terveysasioista ja kansalaisjärjestötoiminnasta. / sivu 24

ANTTI KAIHOVAARA

on Kalevi Sorsa – säätiön projektitutkija. Hänen toimittamansa kirja Jakolinjojen Suomi julkaistaan maaliskuussa. / sivu 69

PIA LOHIKOSKI

on valtiotieteilijä ja vuokralaisen edunvalvoja, vapaa-ajallaan kulttuurin harrastaja ja Keravan kaupunginhallituksen jäsen. / sivu 94

ANNA MALINEN

on Helsingissä asuva yhteiskuntatieteilijä, jonka mielenkiinnon kohteena ovat rauhanasiat, ihmisoikeudet ja tasa-arvo. / sivu 35

TIMO MIELONEN

on Sadankomitean puheenjohtaja. / sivu 12

RIITTA OITTINEN

on Belgiassa asuva tietokirjailija ja Ydin-lehden toimituskunnan jäsen. / sivu 50

NIKLAS PIIPARINEN

on musiikin ystävä ja pitkäaikainen Ydin-lehden avustaja. / sivu 93

KALEVI SUOMELA

on pitkäaikainen rauhanaktiivi ja Ytimen toimituskunnan jäsen. / sivu 86

EERO SUORANTA

on Itä-Aasian tutkimuksen opiskelija ja Ydin-lehden toimituskunnan jäsen. / sivu 64 & 90

VILLE RANTA

on oululainen sarjakuvataiteilija, jonka pohdiskelevat ja kantaaottavat sarjakuvat on palkittu useasti, viimeksi vuonna 2014 Sarjakuva-Finlandialla. / sivu 84

HANNU REIME

on vapaa toimittaja, joka ennen eläkkeelle siirtymistään työskenteli yli 40 vuotta Ylen radiouutisissa. / sivu 56

ARNO TANNER

on väestötieteen ja politiikan dosentti, joka on tutkinut vuodesta 1998 kehitysmaiden ihmisoikeuksia, demokratiaoloja ja hyvää hallintoa. / sivu 74

FREDRIK ÖSTERLUND

suorittaa siviilipalvelusta Ny tidissä. / sivu 28

YDIN-LEHTI Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki
ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi

PÄÄTOIMITTAJA Arja Alho,
p. 040 709 3770, arja.alho@ydinlehti.fi

TOIMITUSSIHTEERI Ilari Leskelä,
ilarileskela@gmail.com

HALLITUKSEN PJ Kalevi Suomela,
kalevi.suomela@gmail.com

ULKOASU Iina Lievonen, Luyi Ma,
Martina Babisová

TAITTO Teppo Jäntti

KANNEN KUVA Li Dong

TILAUKSET ydin@ydinlehti.fi,
www.ydinlehti.fi

Danske Bank FI 42 8000 1301 5099 24
Ydin ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

TILAUSHINNAT

35 € vuositilaus, sis. alv 10%
28 € kestotilaus, sis. alv 10%
20 € alennettu (opiskelijat, työttömät), sis. alv 10%

ILMOITUSKOOT JA -HINNAT

(hintoihin lisätään alv 24 %)
Takakansi 172 x 199 mm 1500 €
1 sivu 172 x 225 mm 1000 €
1/2 sivua 172 x 112 mm 500 €
tai 86 x 225 mm 500 €
1/4 sivua 172 x 55 mm 300 €
tai 85 x 112 mm 300 €

JULKAISUJA Ydin-julkaisut ry.
49 vuosikerta (Rauhaa kohti -lehden 88. vuosikerta)

PAINOPAikka Miktor Oy
ISSN 0356-357X

YDIN on Kultti ry:n jäsenlehti. Lehti pidättää itsellään oikeuden käsitellä sille toimitettua materiaalia. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisussa sattuneesta virheestä rajoittuu ilmoituksesta maksetun määrän palauttamiseen. Huomautukset 14 päivän kuluessa.

IRTONUMEROITA

Akateeminen kirjakauppa (Helsinki keskusta, Iso Omena, Itäkeskus, Tapiola, Oulu, Turku, Tampere), Rosebud (Helsinki) ja Stockmann (Helsinki).

Lehden voi lukea iPadilla lataamalla Ydin-lehden AppStoresta.

Ytimekkäät

Syriza perustettiin 2012, kun joukko pieniä vasemistolaisia ryhmittymiä järjestäytyi Kreikan Vasemistoliliiton Synaspismoksen kanssa uudeksi puolueeksi. Puoluetta johtaa 40-vuotias Aléxis Tsípras.

KREIKKA JA INTEGROITUVA EUROOPPA

EURO-MAAT hyväksyivät helmi-kuun lopulla Kreikan ehdotuksen maan velka- ja talousongelmien hoitoon. Kreikka sai neljän kuukauden jatkoajan ja ilmoittaa noudattavansa pelisääntöjä.

Kun ensimmäinen ehdotus esiteltiin, Saksa ja **Angela Merkel** ilmoittivat välittömästi, että ei kelpaa. Ei ajan peluuta. Kolkkapoika **Alexander Stubb** ilmoitti ryhdikkäästi, että Suomi seisoo Saksan kanssa samassa rintamassa. Aseveljeä ei jätetä? Mahtoiko Stubb ehtiä kysyä valtiovarainministeri **Antti Rinteeltä**, mitä mieltä tämä ja siis myös SDP on Kreikan jatkoaikapyyynnöstä?

Olisi varsin kohtuullista, että

Kreikan tuoreelle hallitukselle, annettaisiin pyytämänsä jatko-aika Kreikan taloutta koskevien rakenteellisten uudistusten käynnistämiseen. Verojärjestelmän uudistaminen ei ole ihan mitätön juttu. Eikä se yksin riitä.

Kreikkalaiset ovat vaaleissa kiistatta osoittaneet, että he ovat valmiita poliittisen vastuun siirtämiseen uusille harteille. Vanha pääministeripuolue, Uusi Demokratia, jäi kirkkaasti kakkoseksi. Sen hallituskumppani ja aikaisempi pääministeripuolue, ”sosialistinen” Pasok jäi kauaksi taakse ja melkein katosi puoluekartalta. Katoamistempussa onnistui paremmin Pasokin entinen

puoluejohtaja ja maan entinen pääministeri **George ”rahaa löytyy” Papandreou**.

Kreikkalaiset ovat siis äänestäneet uusien eurooppalaisten linjojen hyväksymisen puolesta. Nyt olisi toisen osapuolen, siis EU:n ja erityisesti euro-ryhmän aika osoittaa positiivista ymmärrystä eurooppalaisen integraation kehittämisen puolesta. Tämä tarkoittaa tasavertaista, demokraatista osallistumista, ei ylivoima-asemasta tapahtuvaa sanelua ja määräilyä. Sille on toinenkin nimitys: kolonialismi. **Y**

Aarni Tuominen

”OLEMME TAISTELLEET
KAIKKIEN MUIDEN TASA-
ARVOISTEN OIKEUKSIEN
PUOLESTA. MEIDÄN ON
AIKA SAADA PYSYVÄ
PALKKATASA-ARVO JA
TASAVERTAiset OIKEUDET
KAIKILLE YHDYSVALTAIN
NAISILLE.”

*Näyttelijä Patricia Arquette kiitospuheessaan
voitettuaan naissivuosan Oscarin 23.2.2015.*

Nälänhätä uhkaa Etelä-Sudanissa

UNICEF vaatii Etelä-Sudanin sotivia osapuolia noudattamaan helmikuussa solmittua tulitaukosopimusta. Konfliktista kärsineitä alueita uhkaa järjestön mukaan ”katastrofaalinen ruoan puute”, jos taistelut jatkuvat.

Asiantuntijaraportin mukaan ruokaturva on heikentynyt rajusti konfliktialueilla. Raportin julkaisi asiantuntijaryhmä, joka ylläpitää ruokaturvatilannetta kuvaavaa IPC-asteikkoa. UNICEFin mukaan suuri määrä on ihmisiä joutunut jättämään kotinsa ruoan puutteen vuoksi. Vain avun pikainen lisääminen konfliktialueilla voi pelastaa tilanteen.

– UNICEFin täytyy päästä autamaan syrjäisille seuduille, jotka ovat ulottumattomissa taistelujen takia. Juuri näillä alueilla kriisi on muodostumassa, sanoo UNICEFin Etelä-Sudanin toimiston johtaja **Jonathan Veicht**.

UNICEF arvioi, että vähintään 229 000 lasta on vakavasti aliravittu. Määrä on kaksinkertaistunut siitä, kun konflikti vähän yli vuosi sitten alkoi. YK:n humanitaarisen avun koordinaatiotoimisto OCHA:n mukaan Etelä-Sudanissa uhkaa loppua ruoka noin 2,5 miljoonalta ihmiseltä alkuvuoden aikana. **Y**

Kaikki suuret puolueet lupaavat leikkauksia

EDUSKUNTAVALALIEN ennakköäänestys alkaa 8. huhtikuuta ja varsinainen vaalipäivä on saman kuun 19. päivä. Vaikka puolueita on moitittu talven mittaan hiljaisuudesta vaalilupauksien suhteen, suuret puolueet ovat olleet yksimielisiä siitä että leikkauksia on tehtävä.

Suomen valtion talous on pahoissa vaikeuksissa: suurten ventialojen menetys keskellä yleistä talouskriisiä on ajanut maan ahtaalle. Suomen BKT ei ole viimeisen kuuden vuoden aikana kasvanut ja samassa ajassa valtion velka on lähes kaksinkertaistunut.

– Nämä vaalit tulevat varmasti olemaan talousvaalit. Suomen taloudellinen tilanne ja näkymät ovat niin huolestuttavia, että oppositiossa oleva keskusta-puolue saa yhä enemmän suosiota, vaikka se ei tee juuri mitään, totesi Helsingin yliopiston Eurooppatutkimuksen verkoston johtaja **Juhana Aunesluoma** uutistoimisto Bloombergin haastattelussa.

Suomalaisen yhteiskunnan tarjoamat etuudet ovat perustuneet arviolta kolmen prosentin talouskasvuun. Vaikeassa tilanteessa monella ei tunnu olevan muita ratkaisuja kuin sosiaaliturvan heikentäminen. Siitä mistä, tuntuu vaalien alla olevan vaikea keskustella. **Y**

EU:n pitäisi ottaa vastaan miljoona pakolaista

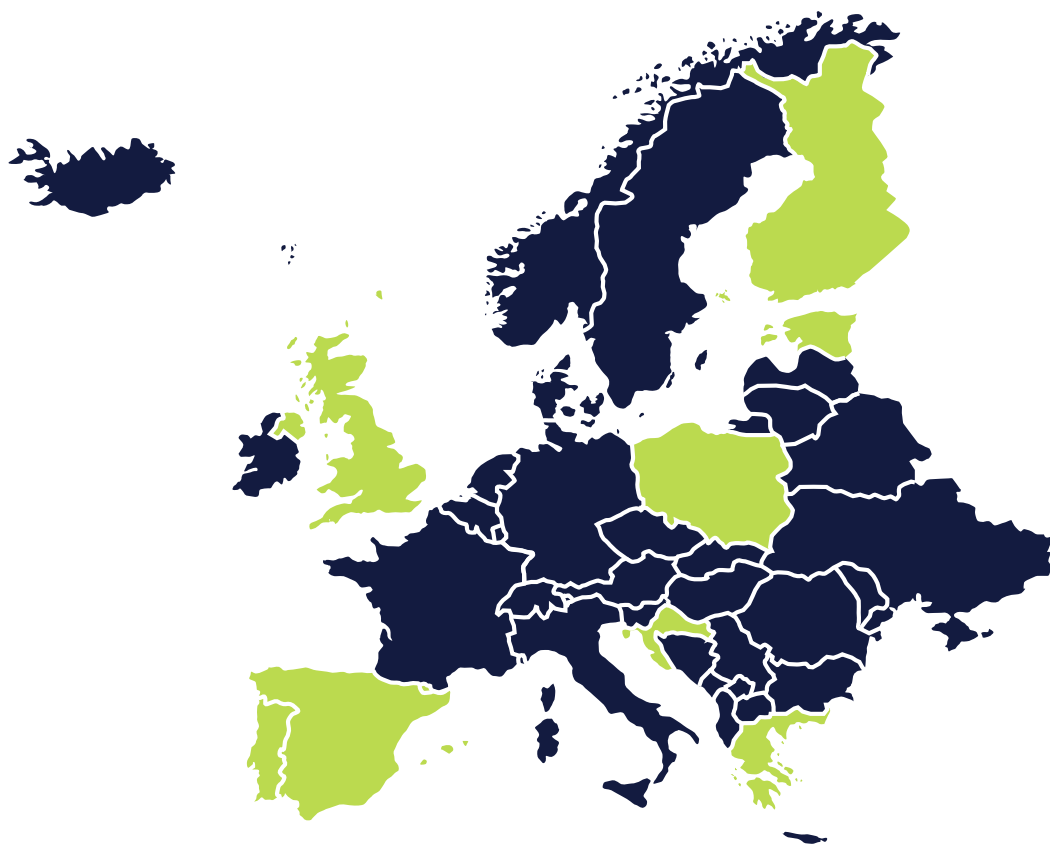
YK:N riippumaton siirtolaisten ihmisoikeusasiantuntija **François Crépeau** kehottaa EU:ta ottamaan johdon Syyriasta ja Eritreasta lähteneiden pakolaisten kotouttamiseksi Eurooppaan. Crépeaun mukaan suuri osa Välimeren ylittävistä ihmisistä on turvapaikanhakijoiden sijaan pakolaisia, jotka tulevat muun muassa Syyriasta ja Eritreasta.

– EU ei voi olettaa, että syyrialaiset elävät pakolaisleireissä Libanonissa ja Turkissa loputtomasti. He ovat pakolaisia. Miksi heidän pitäisi riskeerata elämäänsä ja maksaa salakuljettajille kymmeniätuhansia euroja merimatkasta luodakseen tulevaisuuden lapsilleen? Crépeau painotti.

Crépeau vaatii EU:n jäsenvaltioita ja muita länsimaita luomaan suunnitelman pakolaisten sijoittamiseksi Eurooppaan, kuten tehtiin vuonna 1980 Indokiinasta saapuvien pakolaisten kohdalla. Hän ehdottaa, että EU ja sen kumppanimaat sitoutuvat ottamaan vastaan miljoona syyrialaista ja eritrealaista pakolaista seuraavien viiden vuoden aikana.

Vuonna 2014 Eurooppaan saapui meriteitse 150 000 siirtolaista ja turvapaikanhakijaa. Luku lähes kaksinkertaistui vuodesta 2013, jolloin tulijoita oli 80 000. **Y**

International Organization of Migration -järjestön raportti *Fatal Journeys*:
publications.iom.int/bookstore/free/FatalJourneys_Counting-theUncounted.pdf

■ Euroopan Unionin jäsenmaat, joissa pidetään vaalit vuonna 2015.

VAALIVUOSI 2015 NÄYTTÄÄ EUROOPAN SUUNNAN

KYMMENESSÄ Euroopan Unionin jäsenmaassa käydään parlamenttivaalit vuonna 2015. Ennusteet povaavat vanhojen sekä suurten puolueiden tappiota – ja populistien sekä eurokriittisyyden nousua. Kaikissa maissa hallituspuolueet ovat joutuneet tukalaan asemaan ja varsinkin politiikan keskittien kulkijoille vaaligallupit povaavat oppositiokautta.

EU:n kannalta Kreikan vaalit tulivat huonoimpaan mahdol-

liseen aikaan. Miten tahansa lainaneuvotteluissa käykin, tulos ruokkii populistipuolueiden menestystä Euroopan muissa vaaleissa. Erityisesti syksyllä käytävissä Espanjan ja Portugalin vaaleissa on paljon pelissä. Vaikka maiden taloustilanne ei ole yhtä katastrofaalinen kuin Kreikan, on varsinkin Espanjan Podemos suhtautunut hyvin kriittisesti maan tiukkaan säästökuuriin.

Ennen Espanjaa on kuitenkin Ison-Britannian toukokuiset vaalit. Pääministeri **David Cameron** on luvannut järjestää vuonna 2017 kansanäänestyksen unioniin kuulumisesta, mikäli hänen konservatiivipuolueensa voittaa. Pelkona on, että äänestys lisää painetta järjestää vastaavia vaaleja myös muissa maissa. Puhumattakaan siitä jos Iso-Britannia todella jättäisi EU:n. **Y**

JUSSI SARAMO

Kirjoittaja on Vasemmistoliiton poliittinen sihteeri.

Eriarvoisuus ei ole luonnonlaki

HARVA PITÄÄ eriarvoisuutta lähtökohdaisesti hyvänä asiana. Julkisuudessa taloudellista eriarvoisuutta ovat kannattaneet lähinnä kokoomuksen oikeistosiipi ja Nordea-pankin edustajat. Silti suomalainenkin talouspolitiikka on jo vuosikymmeniä olettanut eriarvoisuuden kasvattamisen lisäävän lopulta hyvinvointia.

Taloudellinen perustelu eriarvoisuudelle on lähtenyt siitä, että koska kaiken jakaminen tasan ei ole taloudellisesti kannustavaa, täytyy järjestelmän olla sitä kannustavampi, mitä epätasaisempi jako on. On väitetty, että eliitin saama vauraus valuu lopulta myös muille kansan kerroksille.

Moraalinen perustelu on lähtenyt siitä, että heikompia asemaa on omista teoista riippuvaisista. Jos vain olisi kouluttautunut pidemmälle, tehnyt töitä enemmän, säästänyt, perustanut kannattavan yrityksen, sitten olisivat asiat olleet paremmin.

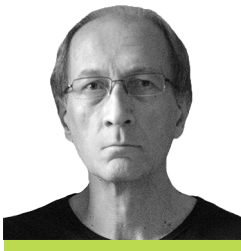
Totuus on kovin toisenlainen. Sitä mukaa kun vauraissa teollisuusmaissa tuloerojen on annettu 80-luvulta lähtien kasvaa, on myös talouskasvu hyytynyt ja pahoinvointi lisääntynyt. Amerikkalainen unelma, ryysyistä rikkauksiin, on ollut liian kaukana, että sitä voisi edes tavoitella. Köyhiin oloihin syntyneellä ei käytännössä ole ollut enää mitään mahdollisuutta

parantaa tilannettaan. Rikkauden lisäksi myös köyhyys on periytynyt tilastoissa lähes sataprosenttisesti. Meillä Pohjoismaissa tilanne on ollut sentään vähän parempi.

Tällä vuosituhannella vauraiden maiden pienituloiset ovat köyhtyneet, keskiluokka on kuihtunut ja kasvun hedelmät on kerätty rikkaimman prosentin pääomatuloina. Kitulias kasvukin on ollut lähinnä pankkisektorin kasvua, joka ei luo työtä ja hyvinvointia, vaan talouskriisejä ja epävakautta.

Köyhässä etelässä on tällä vuosituhannella luotu merkittävää työllisyyttä ja kasvua reaali-taloudessakin. Osaksi kyse on ihan aidosta hyvinvoinnin kasvusta vaikkapa Brasilian kaupungeissa. Toisaalta olemme ulkoistaneet monet ikävät työt ja päästöt maihin, jonka väestö on kaivannut työpaikkoja, mutta joka ei ole pystynyt vaatimaan inhimillisiä työoloja ja ympäristön suojelua.

Kansallisvaltioissa eriarvoisuus saatiin vähemmään ainoastaan määrätietoisella poliittisella työllä. Nykyään eriarvoisuus ei synny valtioiden rajojen sisällä, vaan niiden avulla. Markkinat voivat vähentää eriarvoisuutta, mutta vain, jos niitä ohjataan demokraattisesti. Haaste on, miten se tehdään yhdessä valtioiden rajojen yli. **Y**

TIMO MIELONEN

Kirjoittaja on Sadankomitean puheenjohtaja.

Verkkovalvonnan kyseenalainen tehokkuus

PUOLUSTUSMINISTERIÖN ASETTAMA tiedonhankintalakityöryhmä julkisti tammikuun puolivälissä mietintönsä tietoliikennetiedustelusta. Mietinnössä esitetään muun muassa harkittavaksi rajat ylittävän tietoliikennetiedustelun sallimista kansallisesta turvallisuudesta vastaaville siviili- ja sotilasviranomaisille. Työryhmän kehittämä käsite tietoliikennetiedustelu tarkoittaa käytännössä verkkovalvontaa.

Toteutuessaan esitys merkitsisi perustuslaissa taatun luottamuksellisen viestinnän suojan murtamista verkkoviestinnässä. Sähköpostiviesteihin ja esimerkiksi erilaisiin sosiaalisen median palveluihin kohdistettu verkkovalvonta heikentäisi ratkaisevasti myös toimittajien lähesuojaa.

Mietintöön jättämässään eriävässä mielipiteessä liikenne- ja viestintäministeriö arvostelee työryhmää liiallisesta keskittymisestä verkkovalvonnan käyttöönoton perustelemiseen.

Lisäksi ministeriö huomauttaa, että **Edward Snowdenin** paljastusten jälkeen teknologia-yritykset ovat parantaneet verkkoviestinnän

salaustekniikoita. Esimerkiksi Ison-Britannian pääministeri **David Cameron** ehdotti *Snapchat* ja *WhatsApp* -palvelujen kieltämistä, koska Britannian tiedustelupalvelu ei kykene lukemaan palveluissa välitettyjä viestejä.

On hyvin epätodennäköistä, että verkkovalvonnan avulla Suomi kykenisi nykyistä paremmin estämään esimerkiksi terroristien toimia. Jo nyt poliisi- ja pakkokeinolait antavat poliisille mahdollisuuden saada kattavasti tietoja suomalaisista tietojärjestelmistä.

Mikäli viranomaisille halutaan uusia toimivaltuuksia, tulisi ensiksi kyetä osoittamaan olemassa olevien valtuuksien puutteet, sekä täsmällisesti perustelemaan uusien keinojen tarpeellisuus.

Teholtaan kyseenalaisen verkkovalvonnan sijaan Suomi voisi ottaa tavoitteekseen profiloitua tietoturvan edelläkävijänä. Silloin olennaista olisi ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja heikentämisen sijaan yksityisyyden suojan vahvistaminen verkkoviestinnässä. Tällainen Suomi olisi houkutteleva kohde tietoliikenne- ja teknologiayrityksille. **Y**

Ydinhetki

YDINHETKI
KERTOO ASIOISTA
PAIKAN PÄÄLTÄ
JA IHMISTEN
KAUTTA.

14 ARJA ALHO Samassa veneessä? / **21 TIMO VIRTALA** Herra Leen
vieraana / **24 AINO HAAVIO** Siviilit torjumaan kriisejä
/ **28 FREDRIK ÖSTERBLOM** Perustulon kansainvälinen historia
/ **32 PIRKKO JYVÄKORPI** Kaikki naiset sotia vastaan / **36 ANNA
MALINEN** Autonomisista asejärjestelmistä robottisotiin?
/ **40 JENNI HEIKKA** EU-kansalaisten karkotusten määrä kasvaa
Belgiassa / **44 KIMMO KILJUNEN** Rauhan asialla ammatikseen
/ **46 SIMO ORTAMO** Rikkailta köyhille / **50 RIITTA OITTINEN**
Afrikkalaisia Kiinassa

Samassa **VENEESSÄ?**

Kirjoittaja Arja Albo Kuvat Pekka Elomaa

Politiikan on sanottu olevan rikki. Mutta onko silloin myös demokratia rikki? Vuotaako demokratian ja hyvinvointivaltion vene? **Hanna Wass** ja **Juho Saari** tarkastelevat asiaa omien tutkimustensa kautta. Kysyimme myös **Göran Therbornilta** lisätilkkeitä veneen paikkaukseen.

VALLANKÄYTTÖ ON joutunut murrokseen. Se on globaali ilmiö. **Moisés Naím** arvelee vallasta tulleen liukkaan.

Vallan voi saada niin poliittisissa, taloudellisissa, sotilaallisissa kuin uskonnollisissa yhteisöissä helposti mutta sen voi myös menettää yhtä helposti.

Talouden liukkauden esimerkistä käy valo kuva-alan yrityksen Kodakin tarun loppu ja Instagramin huikea nousu. Muutaman hengen työllistänyt ilmainen sosiaalinen verkosto, Instagram, jakoi käyttäjien kuvia ja mahdollisti niiden muokkaamisen. Facebook osti sen miljardilla dollarilla samana vuonna, kun Kodak joutui velkasaneeraukseen. Tai esimerkki politiikasta: Euroopan ennen niin vakaa poliittinen järjestelmä on järissyt kun Syriza, Podemos tai Beppe Grillo pyyhkivät vanhoilla puolueilla pöytää.

Erityisesti vaaliosallistumista tutkiva **Hanna Wass** huomauttaa myös, ettei ilmiö ole meilläkään vieras.

– Vielä 1900-luvun jälkipuoliskolla puolueet olivat jäsenyneet niin tiiviisti yhteiskunnallisten jakolinjojen suuntaisesti, että eurooppalaista puoluekenttää kuvailtiin ”jäätynneeksi”. Meillä kolmen suuren konsensus on muuttunut perussuomalaisten nousun myötä. Vuoden 2011 eduskuntavaalitutkimuksen mukaan eräs keskeinen syy heidän äänestämiseen oli nimenomaan halu saada liikettä jähmettyneeseen poliittiseen järjestelmään.

Politiikan rikkimenoa kuvataan vallankäytön pirstaloitumisella. Onko sittenkään ongelma,

että erilaiset yhteen asiaan keskittyvät liikkeet, pienet painostusryhmät (jotka tosin saattavat paisua valtaviksi sosiaalisissa medioissa), veto-oikeutta käyttävät valtiot tai kansalaisten ja kuluttajien liikehdinnät muuttavat entistä, osin jopa autoritaarista, hallitsemisen tapaa?

KÄÄNTÖPUOLI KUITENKIN on, että äänestäjien odotushorisontti politiikan suhteen on lyhentynyt ja tarkentunut. Se taas voi johtaa pikkunäppäryyteen ja tempoilevaan äänestäjiä kulloinkin miellyttävään politiikan tekemisen tapaan. Sellainenkin tutkimus on tehty, jossa puolueiden ohjelmallisuus vahvistaa demokratiaa ja kansalaisuutta, kun taas äänestäjien näkeminen lähinnä kulluttajina heikentää sitä.

– Näin on mutta niin on ollut koko modernin ajan. Vaarallista on, että sota- ja vihapuheet lyövät itsensä läpi liian helposti, toteaa sosiologi **Göran Therborn**.

– Klassiset kansanliikkeen omaiset puolueet ovat jauhautuneet rikki ja suuressa määrin kadonneet. Urbaani hyvinvoiva keskiluokka hallitsee kaikkia

puolueita. Tämän kehityksen myötä poliittinen tietoisuus ja kiinnostus esimerkiksi yhteiskuntien eriarvoisuutta ja köyhyyttä kohtaan on heikentynyt

Naímin mukaan poliittinen vallankäyttö on kahtalaisen tehtävän edessä. Jotta monimuotoisuus ja osallisuus – ja sitä kautta luottamus hallitsijoihin – voidaan turvata, on saatava ote ja yhteys ruohonjuuritasoon, ts. siihen miten ihmiset elävät. Mutta samalla pitää luoda

ELINKEINOELÄMÄN VALTUUSKUNNAN VIIMEVUOTISEN TUTKIMUKSEN PERUSTEELLA KOLME NELJÄSTÄ SUOMALAISESTA PITÄÄ POLIITTISIA PUOLUEITA PIENEN ELIITIN PELITOUHUNA

riittävät instituutiot, joilla voidaan hallita globaaleja keskinäisiä riippuvuussuhteita.

Edustuksellinen demokratia on toistaiseksi epäonnistunut yhdistämään nämä kaksi hallitsemisen ulottuvuutta. Siksi se on kriisiytynyt ja synnyttänyt vieraantuneisuutta. Vieraantuneisuus Naímin mukaan kasvaa länsimaitten liberaalissa traditiossa sisällä. Siksi se on suurempi uhka kuin liberaalit arvot kyseenalaistavat ulkopuoliset valtiot tai uskonnot.

Politiikka sinänsä on tehnyt hidasta paluuta koko 2000-luvun ajan, ainakin Suomessa. Se kiinnostaa ihmisiä, mutta samalla tyytymättömyys poliittisia puolueita kohtaan on edelleen erittäin suurta. Elinkeinoelämän

valtuuskunnan viimevuotisen tutkimuksen perusteella kolme neljästä suomalaisesta pitää poliittisia puolueita pienen eliitin pelitouhuna. Tyytymättömyys yhdistää niin johtajia kuin duunareita.

Puolueilla ei myöskään oikein ole kanta-asiakkaita. Puolueita vertaillaan ja valitaan, hylätään ja vaihdetaan. Uskollisimpia puolueilleen ovat hyvässä taloudellisessa asemassa olevat ja koulutetut. Puolet kuitenkin äänestäjistä on liikkeessä.

JA SITTEN demokratia vuotaa. Sitä se on tehnyt jo parikymmentä vuotta kun äänestysaktiivisuus on laskenut. Hanna Wass on osoittanut, että meilläkin vaaliosallistumisessa näkyy selvä sukupolvivaikutus eli nuorimpien ikäryhmien äänestysaktiivisuus ei nouse enää iän myötä yhtä voimakkaasti kuin edeltäjillään. Tästä seuraa vähitellen yleinen osallistumistason lasku. Lisäksi äänestys-

aktiivisuus periytyy siinä missä köyhyys tai varallisuus.

– Aktiivisesti äänestävien vanhempien lapset äänestävät todennäköisemmin, kuin äänestämättä jättäneiden lapset. Myös osa keskeisen aikuisiän poliittisen resurssin eli koulutuksen aktivoivasta vaikutuksesta selittyy perhetaustalla. Korkeammin koulutetut ovat lähtöisin kodeista, joissa on ollut poliittista osallistumista tukeva ympäristö.

Äänestysaktiivisuus on korkeinta hyväosaisten joukossa, jotka usein äänestävät samankaltaisesti ajattelevia. Tämä johtaa helposti politiikan etääntymisen vahvistumiseen.

– Usein matalaan äänestysprosenttiin haetaan syitä ”laiskoista” äänestäjistä. Tällöin jää havaitsematta, että monet yhteiskunnallista syrjäytymistä aiheuttavat rakenteet ja mekanismit heijastuvat suoraan poliittiseen aktiivisuuteen. Lisäksi osallistumiseen vaikuttavat myös tarjontatekijät, kuten poliittisen järjestelmän ominaisuudet sekä vaaleissa tarjolla

olevat vaihtoehdot. On ainakin kolme syytä miksi ei osallistuta. Resurssien puute, motivatio-ongelmat mutta myös se, ettei kukaan ole koskaan kysynyt. Poliittinen mobilisaatio taas keskittyy usein niihin äänestäjiin, joilla on jo lähtökohtaisesti korkeampi valmius osallistua.

Wassin mukaan äänestäminen ei pelkästään ole yksittäinen teko vaan heijastumaa kaikesta elämään liittyvästä.

– Viime vuosina on havaittu, että esimerkiksi terveydellä on merkitystä. Huono terveys voi vähentää osallistumiseen tarvittavia resursseja, kuten käytettävissä olevaa aikaa. Lisäksi heik-

ÄÄNESTYS- AKTIIVISUUS ON KORKEINTA HYVÄOSAISTEN JOUKOSSA, JOTKA USEIN ÄÄNESTÄVÄT SAMANKALTAISESTI AJATTELEVIA.

ko terveys kuluttaa energiaa, joka voisi muuten olla käytettävissä politiikan seuraamiseen. Ne, joiden terveys on heikko, eivät välttämättä myöskään liiku yhtä paljon sellaisissa tiloissa ja sosiaalisissa ympyröissä, joihin poliittinen mobilisaatio on keskittynyt. Osallistumisen lisäksi terveys vaikuttaa yhteiskunnallisiin mielipiteisiin ja asenteisiin. Tuoreessa nuorisobarometrisä näkyy, että säännöllisten vaivojen kokeminen heikentää luottamusta perusturvan riittämiseen jo nuorilla äänestäjillä. Terveysteen liittyvissä kysymyksissä on siis paljon poliittista potentiaalia. Sote on kuitenkin kovin teknokraattinen tapa puhua ihmisille tärkeistä asioista.

Vaikka siis demokratia vuotaa ja perinteinen vallankäytön tapa on murroksessa, demokratia

voi toimia jos meillä on kutakuinkin yhteinen käsitys todellisuudesta.

KUITENKIN KOLME neljästä suomalaisesta on sitä mieltä, ettemme ole enää samassa veneessä. Kaksi kolmasosaa katsoo, että taloudellinen ja sosiaalinen eriarvoisuus on kasvanut liian suureksi. Tosin kysymys jakaa vastaajat tiukasti kahteen leiriin. Mitä hyvinvointivaltion tutkija **Juho Saari** sanoo näistä tuloksista sosiaalisen etäisyyden ja luottamuksen näkökulmasta?

– Jotta voisimme kokea olevamme samassa veneessä, meillä pitäisi olla samanlaisia elämäkokemuksia. Näin ei valitettavasti ole. Väestöryhmien väliset etäisyydet ovat kasvaneeet.

– Solidaarisuuskulut ja empatiavaheet kuvaavat sosiaalista etäisyyttä. Noin kolmannes kansalaisista ei tiedä, mitä on olla työtön, asunoton tai olla leipäjonossa. Heillä ei ole ensikäden tietoa siitä, miten vaivalloista on yrittää tulla toimeen pelkällä sosiaaliturvalla. Näin siksi, ettei heillä ole omaa eikä ystäväpiiristä välittyvää kokemusta olosuhteista, joissa kuitenkin monet ihmiset elävät. Silloin myötätunto heikkenee.

Keskimäärin voimme hyvin, luotamme muihin ihmisiin ja viranomaisiin. Erilaisista tutkimuksista puuttuu kuitenkin huono-osaisten ihmisten ääni. He eivät vastaa kyselytutkimuksiin.

– Kun me halusimme tietää luottamuksesta toisiin ihmisiin ja viranomaisiin, kävimme haastattelemassa paikalla leipäjonossa olevia. Keskimääräinen kuva muuttui täysin. Luottamus viranomaisiin ja toisiin ihmisiin romahtaa työttömien, asunnottomien, leipäjonossa olevien tai neulanvaihtopisteissä käyvien parissa. Hyvinvointivaltion pohja vuotaa ja se syö luottamusta.

Myös asenteissa on tapahtunut muutoksia. Puolet suomalaisista on sitä mieltä, että kattava sosiaaliturva ja yhteiskunnan huolenpito tekee ihmisistä laiskoja.

– Oikeistolaisista valtaosa ajattelee näin, kun taas vasemmistolaiset eivät. Sosiaaliturvalla selviytymisen todellisuutta ja vaikeutta ei tunneta. Emme tiedä mitä huono-osaisuuden notkelmissa eläminen on.

– Meille on muodostunut eliitti, joka vertautuu muihin eurooppalaisiin eliitteihin. Ei näillä ihmisillä ole mitään yhteyttä leipäjonoihin. Viime vaaleissakin vain muutama ehdokas puhui asunnottomuudesta. Pääkaupunginkin ver-

tautuvat toisiin pääkaupunkeihin. Poliitikot ja virkamiehet matkustavat useammin Brysseliin kuin vaikkapa Poriin.

Juho Saari on myös tutkinut miten eriarvoisuus tulee esille 2000-luvun välikysymyskeskusteluissa eduskunnassa. Kun puolueet ovat hallituksessa, ne korostavat kasvua ja työllisyyttä. Kun taas oppositiossa, ne ovat huolissaan eriarvoisuudesta. Roolien vaihtaminen käy sekin liukkaasti. Ehkäpä tämänkin on eräs syy politiikan samankaltaistumiseen. Kamppailua käydään siitä, kummassa porukassa ollaan, ei linjasta.

– 2000-luku on mielenkiintoinen ajanjakso juuri siksi, että kaikki suuret puolueet ovat vuorollaan olleet sekä hallituksessa että oppositiossa.

– Hallitusten peruslinjaus on kasvun ja työllisyyden korostaminen. Tähän linjaan kehystetään sitten

muuta huomioita. Opposition peruslinjaus on puolestaan eriarvoistuva Suomi. Keskustelussa kuitenkin kummatkin lähestyvät eriarvoisuutta yksittäisten tapahtumien kautta. Yleisiä oikeudenmukaisuusteorioita, yhteiskunnallisia käsitteitä saati politiikkalinjauksia ei juurikaan käsitellä, jolloin keskustelu konkretisoituu äärimmäisyyksiin asti yksityiskohtina esimerkiksi työmarkkinatuen tasokorotuksen tarpeena.

Saaren mukaan kehyksestä pidetään kiinni – hallitus oikeassa ja oppositio väärässä ja päinvastoin – sen sijaan, että haettaisiin yleisemmin yhteistä ymmärrystä. Sellainen on kuitenkin kaikkien korostama työllisyyden ensisijaisuus eriarvoisuutta vähentävässä politiikassa. Poliitiikan keinoin voidaan kuitenkin suoraan vaikuttaa yhteiskunnallisten voimavarojen uudelleenjakoon ja verotukseen, työllisyyteen epäsuorasti.

KUN PUOLUEET OVAT HALLITUKSESSA, NE KOROSTAVAT KASVUA JA TYÖLLISYYTTÄ. KUN TAAS OPPOSITIOSSA, NE OVAT HUOLISSAAN ERIARVOISUUDESTA.

– Minun näkökulmastani kyse on siitä, että saattelemmeko huono-osaiset takaisin syyperustaiseen tai universaaliin hyvinvointivaltion vai ryhdymmekö tekemään erillistä köyhyyspolitiikkaa. Valitsen ensimmäisen vaihtoehdon.

– Universaaliin saatteleminen edellyttää syyperusteisen turvan laajentamista ja helpompaa pääsyä ansiosidonnaisen piiriin. Pienet tulot eivät ole ongelma sinänsä, ongelmana ovat suuret menot. Meillä ne johtuvat asumisen kalteudesta ja korkeasta elintarvikkeiden hinnasta. Myös palveluiden eriyttäminen on mennyt liian pitkälle erillisinä järjestelminä vuokra-asuntojen puutteen vuoksi. Tätä purkaisi parhaiten vuokralla asumisen kulttuurin luominen.

GÖRAN THERBORN ON analysoinut eriarvoisuuden mekanismien tappavuutta. Kun ihminen on hänen mielestään paitsi organismi, henkilö mutta myös toimija, eriarvoisuuttakin syntyy elämänehtojen eriarvoisuutena, ihmisarvoon liittyvänä syrjintänä ja toimimisen edellytysten, resurssien jakautumisen, eriarvoisuutena.

Eriarvoisuutta tuottavat mekanismit ovat juuri etäntyminen,

Ketkä?

JUHO SAARI on hyvinvoinnin tutkija ja professori Itä-Suomen yliopistosta.

GÖRAN THERBORN on ruotsalainen sosiologi ja emeritusprofessori Cambridgen yliopistosta.

HANNA WASS on vaalitutkimukseen erikoistunut akatemiatutkija Helsingin yliopistosta.

MOISÉS NAÍM on venezuelalainen tutkija ja journalisti sekä entinen poliitikko, jonka teoksen *The End of Power* Facebookin **Mark Zuckerberg** valitsi vuoden kirjaksi.

uloslukkeminen, hierarkisointi ja riisto. Lähentyminen etäntymisen vastavoimana tuottaa tasa-arvoa kuten osallistaminen uloslukkamisen sijaan. Hierarkioita puolestaan voidaan purkaa ja madaltaa. Riiston vastavoima on uudelleenjakaminen.

– Eriarvoisuus tappaa kapitalismissa työttömyytenä ja syrjäytymisenä. Poliitiikan mahdollisuuksia rajoittaa ei vain pelkästään pääoman mahti mutta myös se, että ne, joilla on vähiten valmiuksia ja tietoisuutta omasta tilanteestaan, kärsivät lyhyemmästä eliniästä köyhyyden ja syrjäytymisen vuoksi. Toisin sanoen, he kuolevat rikkaita paljon aikaisemmin. Siksi köyhistä ja syrjäytyneistä ei muodostu sosiaalista liikettä eriarvoisuuden tappavalle vaikutukselle, Therborn sanoo.

– Siksi korostan, että edistyksellisiltä ja tiedostavilta niin järjestöiltä kuin mielipidelehdiltä vaaditaan paljon ponnisteluja yhteiskunnallisen tietoisuuden syventämisen puolesta.

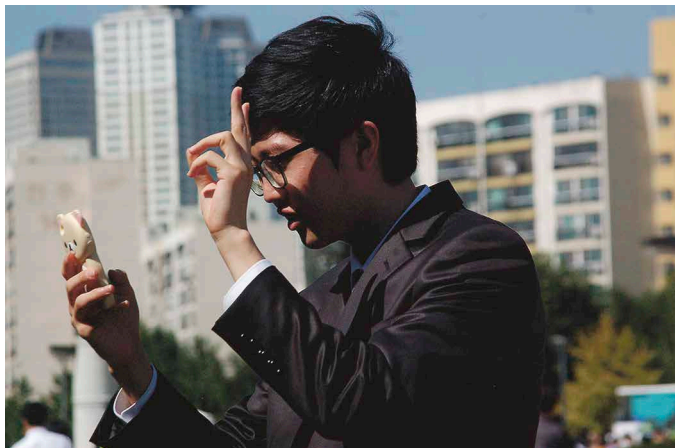
Aikamme hittituote, demokratia, ei olekaan itseäänselvyys. Voi olla, että valtiopäiville kokoontuvatkin säädyt köyhälistön jäädessä ulkopuolelle. Siksi eriarvoisuus on isku juuri meidän kasvoillemme. **Y**

Herra Man Lee Heen *vieraana*

Teksti ja kuvat Timo Virtala

Avajaisseremoniassa esiintyneitä eteläkorealaisia.

Selfeiden ottaminen ja näkyvyys sosiaalisessa mediassa olivat tärkeä osa rauhankokousta

KESÄLLÄ SAIN kutsun Etelä-Korean rauhanjärjestö Heavenly Culture, World Peace, Restoration of Light järjestämään rauhankokoukseen nimeltään World Alliance of Religions. Nettilähteiden mukaan kyseessä on Shinchonji-uskonlahkon alajärjestö, joka pyörii niiden perustajan, **Man Lee Heen** karisman ja ideologian ympärillä. Lupasin tulla paikalle, ennen kaikkea uteliaisuudesta, mutta myös koska he tarjoutuivat maksamaan sekä ylläpidon että matkat.

Lentokentällä kokousvieraita oli vastassa kymmeniä vapaaehtoisia heiluttamassa eri maiden lippuja ja hurraamassa. Hotellin edustalla heitä oli lisää. Ryhmääni kuuluneen bangladeshilais-intialais-ruotsalaisen **Chitra Paulin** kanssa päivittelimme kateellisina paitsi järjestyssä mukana olevien vapaaehtoisten määrää, sekä hotellin ja ruokailujen tasoa. Kysyttyäni asiaa eräältä vapaaehtoiselta sain kuulla, että järjestö saa jäseniltään säännöllisesti lahjoituksia.

Ryhmäämme kuului myös neljä etiopialaista, yksi jemeniläinen sekä vaihteleva määrä hyvinvoinnistamme huolehtivia vapaaehtoisia paikallisia oppaita. Avajaisseremoniassa meitä odotti vaikuttava näky: 70 000 katsojapaikan olympiastadion oli tupaten täynnä. Jos jostain pitää hullaantua, jos jonkun asian takia pitää kokoontua olympiastadionille hurraamaan, tanssimaan ja laulamaan, niin miksei sitten rauhanasian takia.

– We want peace, we want peace, huusi koko stadion, heilutti lippuja ja käsiään. Ilo oli ylimmillään.

Parasta seitsemän tunnin seremoniassa oli lasten ja nuorten esitykset, mutta myös puhujajoukko oli vaikuttava: Perun, Romanian ja Kroatian entiset presidentit, Venäjän entinen varapresidentti, Egyptin päämufti, Filippiinien katolisen kirkon emeritusarkkipiispa, amerikkalainen rabbi ja intialainen sikhijohtaja.

SISÄLLÖLTÄÄN PUHEET olivat hyvääntahoisia ja juhlavia, mutta käännoitekniikan, eksoottisten aksenttien, tilan suuruuden ja taustahälyn takia niihin oli vaikea keskittyä. Poikkeuksen teki amerikkalainen rabbi **Shmuley Boteach**, joka sykähdytti koko stadionin karismaattisella ja selväsanaisella puheellaan.

Tapahtuman isännän, Man Hee Leen, puhe kesti toista tuntia ja keskittyi kuvailemaan hänen käsitystään pyhistä teksteistä. Seuraavan päivän seminaareissa, 62-kerroksisen pilvenpiirtäjän alimmaisessa kerroksessa, Nobelin rauhanpalkinnon vuonna 2011 voittanut jemeniläisaktivisti **Tawakkol Karman** siteerasi Koraania.

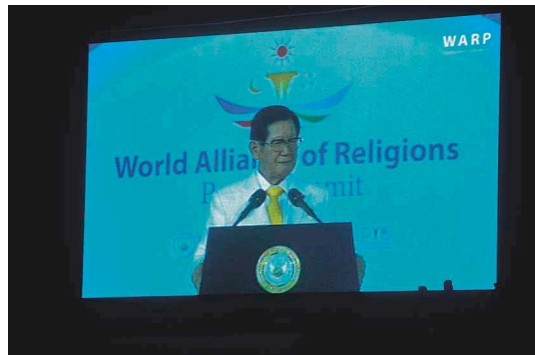
– If you kill one person, you have killed the whole humankind.*

Puhuja toisena jälkeen oli vakuuttunut, että silloin kun uskontojen nimissä käytetään väki-

valtaa, pyhiä tekstejä tulkitaan väärin ja uskontoja käytetään hyväksi poliittisten päämäärien saavuttamiseksi. Äänessä oli pitkä lista entisiä ja nykyisiä poliittisia ja uskonnollisia vaikuttajia. Man Hee Lee jatkoi siitä mihin stadionilla jäi: hänen puheestaan kävi ilmi, että hän näkee itsensä Jumalan valitsemana maailmanrauhan tuojana. Hänen puheensa jälkeen yleisölle jaettiin allekirjoitettavaksi maailmanrauhanjulistus, jossa luki mm. että me allekirjoittaneet ”Ymmärrämme, että kun uskonnot yhdistyvät, sodat loppuvat, ja rauhasta tulee maailmaan.”

RAKENNUKSEN ULKOPUOLELLA kymmenet ihmiset osoittivat mieltään seminaaria ja sen puheenjohtajaa vastaan. Heidän kokousväelle jakamissa esitteessä Shinchonji-lahkoa syytettiin muun muassa kidnappauksista, murhista ja järjestäytyneestä rikollisesta toiminnasta. Lähestulkoon yhtä kriittisiä olivat paluumatkalla tapaamani nuorisjärjestöjen edustajat. He olivat pettyneitä paitsi majoituksen tasoon, myös siihen, etteivät olleet missään vaiheessa päässeet esittelemään omien järjestöjensä toimintaa tai käymään mitään muutakaan dialogia järjestäjien kanssa. Heidän mukaansa noin puolet länsimaisten nuorisjärjestöjen edustajista oli lähtenyt paikalta kesken pois.

Rauhankokoontumisen päättäjäispäivän juhlallisuuksiin osallistuneita aktiiveja.

World Alliance of Religionsin isäntä, herra Man Hee Lee.

Meidän vanhempien osallistujien elämys oli positiivisempi. Kerroin heille siitä fantastisesta ilmapiiristä joka on syntynyt, kun eri puolilta maailmaa saapuvat eri uskontojen ja rauhanjärjestöjen edustajat ovat verkostoituneet ja käyneet rehellistä ja hyvántahtoista dialogia keskenään. Tämä ei kuitenkaan tarkoita ettemmekö myös me ”aikuiset” osallistujat olisi ymmärtäneet, että kyseessä oli mitä suurimmassa määrin herra Man Lee Heen pr-kampanja. Ja tämän tyylisten karismaattisten johtajien ympärille kietoutuneilla uskonnollisilla ryhmittymillä on myös varjopuolensa.

Paluulennolla vieressäni istunut, Jugoslaviassa syntynyt ja Unkarissa asuva, hindupappi sanoi osuvasti, että samaan itsensä korottamisen syntiin olimme itse kukin syyllistyneet. Mekin otimme selfeitä entisten presidenttien, pääministereiden ja eksoottisiin pukuihin pukeutuneiden eri uskontojen edustajien kanssa. Mekin hehkutimme sen jälkeen sosiaalisessa mediassa ja loppuraporteissamme tärkeyttämme päästessämme osallistumaan näin suureen, mahtipontiseen ja tärkeään tapahtumaan. **Y**

** Tarkasti ottaen Koraanin suura 5:32 alku menee näin: ”Tämän takia me säädämme israelilaisille, että jos joku tappaa yhden ihmisen muuten kuin kostoksi tai rangaistakseen rikoksesta, on kuin hän olisi tappanut kaikki ihmiset, mutta jos joku virvoittaa hänet henkiin, on kuin hän olisi virvoittanut kaikki ihmiset henkiin.”*

Kirjoittaja Aino Haavio Kuvat Pekka Elomaa

SIVIILIT TORJUMAAN kriisejä

– RAUHAA RAKENTAVAT
KESTÄVIMMIN SIVIILIT, ARVIOI
VIHREÄ KANSANEDUSTAJA
JOHANNA SUMUVUORI. HÄNELLE
KRIISINHALLINTA MERKITSEE
ENNEN MUUTA KONFLIKTIEN
ENNALTAEHKÄISYÄ.

VIHREÄ KANSANEDUSTAJA **Johanna Sumuvuori** profiloituu eduskunnassa ulko- ja turvallisuuspolitiikan asiantuntijana.

Viime vuosina hän on valmistellut poliittisen historian alaan kuuluvaa väitöskirjaa suomalaisesta rauhanturvaamisesta ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä. Asiantuntemusta hän on kartuttanut parin vuosikymmenen ajan myös rauhanjärjestöissä.

– 1990-luvulla toimin Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan Rauhanpiippu-järjestössä. Sieltä tie vei muun muassa Sadankomiteaan, Sumuvuori kertoo eduskunnan Kansalaisinfon kahvilassa.

Vuonna 1963 perustettu Sadankomitea on levittänyt ”rationaalisen pasifismin sanomaa” ennen kaikkea tutkimuksen, keskustelun ja kirjoittamisen keinoin. Monet järjestön keulahahmoista ovat Sumuvuoren tapaan jäsentäneet näkemyksiään myös *Ydin-lehden* sivuilla.

Sumuvuoren mukaan Sadankomitean uskottavuus on rakentunut sitoutumattomuuden ja punnitun argumentaation varaan. Kylmän sodankin aikana järjestön edustajat kritisoivat yhtä hyvin idän kuin lännen asevarustelua, mikä ei ollut itsestäänselvää ajan ilmapiirissä.

Sumuvuori sanoo hakeutuvansa yleisesti ottaen aseisiin ja yhteisöihin, joissa oma ajattelu tulee haastetuksi.

– En viihdy rautahäkissä enkä ota annettuna mitään valmista maailmankatsomusta. Näkemyksiä on voitava tarkistaa, kun ympärillä vallitseva todellisuus muuttuu, hän sanoo.

Asenne lieenee palvellut Sumuvuorta myös Kansalaisjärjestöjen konfliktinehkäisyverkosto KATU:n pääsihteerin tehtävässä, jota hän hoiti viime vuodenvaihteeseen asti. KATU-verkoston keskustelutilaisuuksiin ja seminaareihin osallistuvat kriisinhallinnan toimijat ja vaikuttajat niin järjestöjen, valtionhallinnon kuin akateemisen maailmankin piiristä.

NÄKEMYKSIÄ ON VOITAVA TARKISTAA, KUN YMPÄRILLÄ VALLITSEVA TODELLISUUS MUUTTUU.

SUOMI LÄHTI mukaan kansainväliseen rauhanturvaamistoimintaan liittyttyään vuonna 1955 Yhdistyneisiin kansakuntiin.

– Kyse oli merkittävästä ulko- ja turvallisuuspoliittisesta valinnasta. Nähtiin, että kauempana tapahtuvia kriisejä torjumalla voitiin edistää myös Suomen turvallisuutta ja valmiuksia, Sumuvuori sanoo.

Johanna Sumuvuoren tullessa mukaan rauhaliikkeeseen maailman kriisien luonne oli kuitenkin alkanut muuttua. 1990-luvun alkuun mennessä perinteisten valtioiden välisten sotien rinnalle ja ohi olivat kiilanneet valtioiden sisäiset ja alueelliset konfliktit sekä terrorismi.

Alettiin puhua ”uusista uhista”.

Jugoslavian hajoamissotien myötä YK laajensi toimenkuvaansa niin sanottuihin humanitaarisiin interventioihin. Suvereenien valtioiden tilanteisiin voitiin puuttua ääriolosuhteissa ilman kohdevaltioiden johdon suostumusta.

– Suomessa tähän kehitykseen suhtauduttiin aluksi melko varauksellisesti.

EU-JÄSENYYDEN MYÖTÄ, 1990-luvun lopulta alkaen Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta tuli osa unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

– Unionin jäsenenä Suomi vähensi selvästi osallistumistaan YK:n rauhanturvaoperaatioihin. Sen sijaan maamme teki merkittäviä aloitteita eurooppalaisen kriisinhallintatoiminnan kehittämiseksi.

Paljolti Suomen ja Ruotsin aloitteellisuuden ansioista Euroopan unionin kriisinhallinnan painopistettä siirrettiin 2000-luvulla. Sotilaallisten operaatioiden ohessa kehitettiin siviilikriisinhallintaa. Perustettiin niin sanottu EU:n siviilikriisinhallinnan kokonaisuus.

– Nykyinen ulkoministeri, sadankomitealainen **Erkki Tuomioja** oli yksi tämän kehityksen visionääreistä, Sumuvuori mainitsee.

Suomen puheenjohtajuuskaudella vuonna 1999 unioni laati siviilikriisinhallinnan ensimmäisen

mäisen toimintasuunnitelman.

– Nykyisin Suomi lähettää EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioihin EU-maista eniten asiantuntijoita suhteessa väkilukuun. 40 prosenttia suomalaisista asiantuntijoista on naisia.

MITÄ SIVIILIKRIISINHALLINNALLA oikeastaan tarkoitetaan? Julkisessa keskustelussa se samastetaan usein pelastustoimeen.

– EU:n virallisen määritelmän mukaan siviilikriisinhallinnan alaan kuuluu kuitenkin viisi painopistealuetta: pelastustoimi, tarkkailutehtävät, oikeusvaltion kehittäminen, siviilihallinnon kehittäminen ja poliisitoimi.

Suomalainen rauhanliike on puoltanut tätäkin peittävämpää määritelmää. Käsite voisi kattaa laajasti siviilien suorittamat toimet konfliktien ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi sekä konfliktien jälkihoidon.

– Siviilitoiminta on ensisijainen kriisinhallinnan muoto, ei marginaalista tukitoimintaa sotilaallisille operaatioille. Parhaimmillaan kyse on konfliktien ennaltaehkäisystä, Sumuvuori korostaa.

Euroopan unionissa siviilikriisinhallinta jää kuitenkin edelleen esimerkiksi budjetoinnissa sotilaallisen kriisinhallintakyvyn kehittämisen jalkoihin.

– Siviilikriisinhallinnan käsitteen monitulkintaisuus hidastaa ulottuvuuden kehittämistä unionissa, Sumuvuori pohtii.

– Myös yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa olisi syytä koordinoida paremmin. Sen sijaan ei ole tarpeen kiinnittää juurikaan huomiota siihen, minkä järjestön lippu missäkin heiluu, hän sanoo.

KEHITYSYHTEISTYÖ KUULUU Sumuvuoren mielestä tärkeimpiin konfliktinehkäisyn muotoihin. Köyhyys, varallisuuserot, epätasa-arvo ja epäileltä maanomistusolot ruokkivat konflikteja.

Sumuvuori puoltaa hauraiden valtioiden strategiaa: apua on suunnattava entistä enemmän vähiten kehittyneisiin maihin.

– Suomalaisista järjestöistä esimerkiksi Kirkon Ulkomaanapu on toiminut aktiivisesti Etelä-Sudanin ja Keski-Afrikan tasavallan kaltaisissa kriisimaissa.

Toisaalta Suomen pitkäjänteinen sitoutuminen vaikkapa Sambiaan ja Tansaniaan on ollut Sumuvuoren mukaan viisasta.

Miten Sumuvuori suhtautuu kehitysyhteistyön kohdistuvaan kritiikkiin, kuten entisen Mosambikin- ja Kenian-suurlähettilään **Matti Kääriäisen** tuoreeseen teokseen *Kehitysavun kirous?*

– Kehitysyhteistyön valvonta ja sen menetelmät ovat kehittyneet viime vuosina paljon. Työtä läheltä seuranneena olen vakuuttunut siitä, että apu menee pääosin perille ja että kohdemaiden ”omistajuutta” kunnioitetaan.

Sumuvuoren mielestä esimerkiksi veronkantojärjestelmien ja verotarkastuksen kehittäminen

pitkäaikaisissa kumppanimaissa on hyvä esimerkki onnistuneesta kehitysyhteistyöstä.

– Toimiva, oikeudenmukainen veronkantojärjestelmä tuottaa välillisesti myös vakautta ja turvallisuutta luonnonvaroiltaan rikkaisiin maihin.

Etenkin **Pekka Haaviston** ministerikaudella myös suoranainen rauhanvälitys on noussut kehitysyhteistyön tärkeäksi teemaksi. Sumuvuori ei halua kommentoida eri tahoja edustavien rauhanvälittäjien työtapoja tai asemaa. Sen sijaan hän korostaa tässäkin yhteydessä kansalaisjärjestöjen roolia. ”Mahonkipöytien ääressä” käydyillä neuvotteluilla on paikkansa, mutta tehokkain ta rauhantyötä on kriisien ennaltaehkäisy.

– Kansalaisjärjestöjen kenttätöyhteydet tuntevat paikalliset yhteisöt. Usein he havaitsevat yhteisöjen välisiä jännitteitä jo silloin, kun ongelmat ovat vasta kehkeytymässä, rakentavat siltoja yhteisöjen välille ja estävät siten eripuraa leimahtamasta konfliktiksi. **Y**

SIVIILITOIMINTA ON ENSISIJAINEN KRIISINHALLINNAN MUOTO, EI MARGINAALISTA TUKITOIMINTAA SOTILAALLISILLE OPERAATIOILLE.

Perustulon kansainvälinen historia

Kirjoittaja Fredrik Österblom

Suomessa perustulo herättää keskustelua,
mutta maailmalla sitä on jo ehditty kokeilla,
kirjoittaa Fredrik Österblom
Ny Tid -lehdessä.

PERUSTULO ON ideoitu kauan. Jo vuonna 1525 **Juan Luis Vives** *De subventio-ne pauperum* -teoksessa ja myöhemmin vuonna 1795 **Thomas Paine** *Agrarian Justice* -tekstissä. Silti perustuloon liittyvät varsinaiset kokeilut ovat paljon myöhäisempää perua. Sellaisia perustuloon liittyviä kokeiluja, joihin ei liity ehdollisuutta ja jotka tosiasiallisesti kattavat elämisen kustannukset, on toteutettu vain harvoja. Ja nekin, joita on toteutettu, ovat olleet määräaikaista.

Kanadalaisessa pikkukaupungissa Dauphinnissa toteutettiin neljän vuoden ajan perustulokokeilu, jolla haluttiin selvittää vaikutuksia työmarkkinoilla. Kokeilu kuitenkin lopetettiin yllättäen ja odottamatta taloudellisen taantumman vuoksi vuonna 1978. Suurta määrää kerättyä aineistoa ei koskaan analysoitu, vaan ne varastoitui. Manitoban yliopiston professori **Evelyn Forget** arvioi kokeilua vasta vuonna 2009 tapeltuaan ensin viisi vuotta pääsystä aineistoon. Forget päätyi arvioon, että väestön terveys parani merkittävästi. Psykykkisten on-

gelmien hoito vähentyi merkittävästi. Teini-ikäiset eivät keskeyttäneet koulua vaan koulunkäynti lisääntyi.

Alaskassa on ollut vuodesta 1982 pienehkö perustulo. Se koostuu yksilöllisestä rahasto-osuudesta Alaska Permanent Fondissa, jonka tuotot pääsääntöisesti kertyvät öljytuloista. Järjestelmä on vakiintunut ja väestön keskuudessa suosittu. Osa osingoista jaetaan kaikkien pysyvästi alueella asuvien kesken, jopa lasten, ja se on ollut noin muutamia tuhansia dollareita vuotta kohden. Korkein summa tähän asti on ollut vuonna 2008 jaettu 3269 dollaria asukasta kohden. Tällä summalla ei kuitenkaan Alaskassa tule toimeen, joten se ei varsinaisesti ole esimerkki perustulosta mutta sitä vastoin ns. sosiaalisesta osingosta.

Otjivero on namibialainen pieni paikkakunta, joka sijaitsee koilliseen Windhoekista. Avustusjärjestöt ja kirkko toteuttivat yhteisesti perustulon pilottihankkeen vuosina 2008 ja 2009. Kokeilu kattoi sadan paikallisen dollarin kuukausittaisen perustulon kaikille alle 60-vuo-

tiaille asukkaille ilman ehtoja. Yli 60-vuotiaille maksettiin huomattavasti korkeampi eläke. Tulo vastaa noin yhdeksän euroa, ja se verrattavissa sikäläiseen minimipalkkaan, 2,21 Namibian dollaria tunnissa, euroissa 20 senttiä. Koska tulo perustuu syntymästä tulevaan oikeuteen, saattoi esimerkiksi kolmen lapsen yksinhuoltaja saada neljä perustuloa, jolloin se nousi 40-tuntisen työviikon minimipalkan tasolle. Se jaettiin kaikilla riippumatta kuinka köyhä tai hyvinvoiva oli eikä siihen liittynyt varmentamista. Vuoteen 2011 asti maksettiin matalampaa ylimenokorvausta. Edelleenkin kokeilua ei ole arvioitu tieteellisesti, mutta aloitteentekijät ovat itse kirjoittaneet raportteja. Niissä todetaan taloudellisen toimeliaisuuden lisääntyneen kuten myös koulunkäynnin. Myös aliravitsemus väheni voimakkaasti.

Vuonna 2010 Iranista tuli ensimmäinen maa, jossa perustulo on kansallisella tasolla. Tulo korvaa aikaisempia subventioita, joilla pidettiin mm. polttoaineiden hintaa alhaisena. Se on helpottanut monen taloutta. Tämä uusi, ns. käteissubventio, vastaa noin 40 Yhdysvaltojen dollaria kuukaudessa per henkilö.

Vuonna 2013 kerättiin Sveitsissä yli 100 000 allekirjoittama aloite kansanäänestyksestä 2 500 Sveitsin frangin kuukausittaisesta perustulon toteuttamisesta koko maassa. Se vastaa noin 2100 euroa. Äänestystä ei ole vielä toteutettu. Y

Vihreiden perustulomalli

Vihreiden mallissa maksetaan kaikille täysikäisille suomalaisille 560 € perustulo. Muita tuloja verotetaan.

Ansiotuloveroasteet

- 41 % alle 50 000 euron vuosituloista (vuositulot 6 720 euroon asti verovapaita eli perustulosta ei makseta veroa, mutta se lasketaan verolliseksi eli osaksi vuosituloja)
- 49 % yli 50 000 euron vuosituloista
- Pääomatuloveroasteet:
- 33 % alle 40 000 euron vuosituloista
- 35 % yli 40 000 euron vuosituloista

Vasemmistoliiton perustulo

Vasemmistoliiton mallissa kaikille maassa asuville aikuisille maksetaan kuukausittaisista 620 € perustoimeentulo. Tämän lisäksi voi saada 130 euron syyperusteista lisätukea. Perustulon ja lisätulon ylittäviä pääoma- ja ansiotuloja verotetaan progressiivisesti 32–57 %. Järjestelmä korvaa etuustason, joka jää alle 750 €. Kansaneläke korvataan 750 € takuueläkkeellä. Ansiosidonnaiset etuudet maksetaan perustulon päälle siten, että niiden taso säilyy ennallaan. Toimeentulotuki tarjoaa turvaa tilapäisissä talousongelmissa. Asumistuki säilyy erillisenä tukimuotona.

Eduskuntapuolueet perustulosta

Puolue	Tukee	Suuruus	Perustelu
Vasemmistoliitto	Kyllä	620 e + 130 e	Nykyinen järjestelmä täynnä aukkoja, huono kaikkein heikoimmassa asemassa oleville.
SDP	Ei	-	Nykyinen järjestelmä toimii, työn tulee aina kannattaa.
Vihreät	Kyllä	560 e	Nykyinen järjestelmä on tilkkutäkki, estää työntekoa.
RKP	Epäilevä	-	Vaarana, että estää työllisyyttä.
Keskusta	Kyllä	-	Muutosta tarvitaan. Perustulo on harkitsemisen arvoinen vaihtoehto.
Perussuomalaiset	Ei	-	Tulee liian kalliiksi, nykyinen järjestelmä on oikeudenmukainen
Kristillisdemokraatit	Ei	-	Etuuksien tulorajoja on korjattava, perustulo on liian kallis.
Kokoomus	Epäselvä	-	Kyllä-ei, kyllä-ei, kyllä-ei

Julkaistu ruotsiksi Ny tid 1/2015

Kaikki naiset *sotia vastaan*

Kirjoittaja Pirkko Jyväkorpi

Yli tuhat naista oli koolla Haagissa Hollannissa huhtikuussa vuonna 1915. Eri puolilta maailmaa tulleet naiset vaativat sodan lopettamista, täydellistä aseistariisuntaa ja naisten ottamista mukaan rauhanprosessiin.

VAATIMUKSET EIVÄT toteutuneet. Kokouksen aloitteesta syntyi kuitenkin yhdysvaltalaisen naisasianaisen ja rauhanaktivistin **Jane Addamsin** johdolla *Women's International League for Peace and Freedom (WILPF)*. Järjestäytymisellä protestoitiin käynnissä olevaa sotaa vastaan ja keskusteltiin pysyvän rauhan periaatteista. Kaikki naiset kaikkia sotia vastaan!

Tämän vuoden huhtikuun loppupuolella naiset ovat jälleen koolla rauhanjärjestön 100-vuotiskonferenssissa ja -kongressissa Haagissa.

WILPF:n nykyinen Geneven toimistossa työskentelevä pääsihteeri **Madeleine Rees** korostaa, että vuosisata sitten koolla olleet naiset halusivat vaikuttaa sodan estämisen perussyyhyn: militarismiin sekä rauhaan panostamiseen ja epätasa-arvon poistamiseen ihmisten ja kan-

sojen välillä. Pääsihteerin mielestä tavoitteet ovat edelleenkin ajankohtaisia. Uusliberalismi ja yhtenäisen opposition puuttuminen ovat hänen mukaansa suuria haasteita rauhantyölle.

– Meidän täytyy puolustaa moniarvoista järjestelmää, joka toimii ja perustuu ihmisoikeuksien toteutumiseen ja oikeudenmukaisuuteen, Rees painottaa, mutta toteaa rauhantyön olevan nykymaailmassa vaikeaa.

– Kansojen kesken ja YK:n sisälläkin konfliktin perusratkaisuksi nähdään sotilaallinen ratkaisu. Tämä painotus on väärä kaikin tavoin. Rauhanliike ei ole pystynyt muuttamaan tätä asetelmaa. Konfliktien syyt ovat vahvojen eturistiriitojen aiheuttamia. Ne ajat ovat menneitä, jolloin saatoimme osoittaa mieltä ja odottaa muutosta.

Naisten osallistuminen rauhanprosessiin on

Madeleine Rees toimii Geneven toimistossa 100-vuotiaan rauhanjärjestön pääsihteerinä.

nykyään erittäin vaikeaa. Suurimpana haasteena tässä ajassa Rees pitää ihmisoikeuksien toteutumista. Hän korostaa vallan kaksijakoisuuden oleva vielä olemassa aseistettujen ryhmien välillä ja naisten roolin unohtuvan.

– Toimintakulttuuri organisaatioiden sisällä ei ole muuttunut. Naiset ovat rauhanprosessien marginaalitoimijoita YK:n turvallisuusneuvoston lukuisista päätöslauselmista huolimatta.

NAISTEN JA lasten, siviilien, kärsimykset ovatkin tulleet osaksi nykyajan sodankäyntiä. Onkin järkeenkäypää, että naisasianaiset kokivat rauhan työn tärkeäksi. WILPFin Suomen osasto perustettiin vuonna 1926 Naisasialiitto Unionin puheenjohtajan **Maikki Fribergin** kotona. Mukana oli 18 naista. Suuri osa heistä oli ns.

sivistyneistönnaisia, joita yhdisti kiinnostus maailman tilaan, rauhantyöhön ja naisasiaan.

WILPFin Suomen osaston nykyinen puheenjohtaja **Marianne Laxén** korostaa YK:n turvallisuusneuvoston hyväksymän päätöslauselma 1325 toteuttamista. Se keskittyy naisten asemaan konflikteissa sekä rauhan ja turvallisuuden edistämisessä. Suomen osaston jäsen **Eeva Koskinen** olikin viime vuoden lopussa Hargeisassa Somalimaassa vetämässä Suomen ulkoasianministeriön tukemaa 1325 -koulutusta naisryhmälle, jonka jäsenet tulivat eri puolilta Somaliasta.

– Naisten viisivuotistavoitteet olivat huikeitä. He halusivat kansanedustajiksi, terveysministeriksi ja lakinaisiksi, Koskinen ihailee.

Uusia WILPFin maita ovat Pakistan, Nepal ja Sri Lanka. Euroopassa rauhatyöhön osallis-

WILPF – Women International League for Peace and Freedom

- Perustettiin vuonna 1915 Haagissa.
- Kansallisia järjestöjä yli 30 eri maanosissa. Jäseniä yli 4000.
- Suomen osaston perustettiin vuonna 1926.
- Järjestöllä on konsultatiivinen asema ECOSOC:issa, UNCTAD:issa ja UNESCO:ssa.
- Järjestöllä on toimistot Genevessä ja New Yorkissa.

tutaan aktiivisesti Britanniassa ja Saksassa. Sen sijaan Ranska ei ole niin näkyvästi esillä, eikä venäläisiä ole yhtään – toisin kuin Neuvostoliiton aikana.

PAULA SAMS-NURMENTAUS korostaakin kansainvälisten kokousten merkitystä. Hän näkee ne kodikkaina ja niissä tapaa mielenkiintoisia ihmisiä. Hänen mielestä maasta kuin maasta löytyy yksittäisiä aktiivisia henkilöitä. Sams-Nurmentaus kuu-

luu WILPF:n kansainväliseen johtokuntaan, tuli jäseneksi Suomen osastoon vuonna 2000. Tuolloin Sams-Nurmentaus osallistui Saksassa Helenaussa pidettyyn konferenssiin.

– Tapasin siellä mielenkiintoisia naisia ympäri maailmaa. Sehän on jo sinällään upea kokemus. Naiset puhuvat paljon ja antavat näin suuntaviivoja rauhantyölle. Toisaalta suomalaisen toivoisi puheen sijasta enemmän tekoja.

Tarja Pihlajistolle Moskovaan vuonna 1987 tehty matka oli merkittävä ja mieleen painunut matka. Hän osallistui naisten maailmankongressiin Naisasialiitto Unionin mandaatilla.

– Siellä oli kamalasti väkeä. Kokoonnuimme Kremlissä isossa kokoussalissa ja silloin tajusin silmät avautuen, kuinka vähän meitä valkoihaisia ihmisiä on maailman mitassa. Mielestäni kansainvälisissä kongresseissa ja konferensseissa saa kuulla kasvoista kasvoihin maailman asioita. Ymmärrän, että tuo kokous kannusti minut kansainväliseen toimintaan ja rauhan puolesta toimijaksi.

Pihlajisto korostaa sodan turhuutta maailmassa. Sota ei rakenna mitään, ei edes periaatteessa.

– Tunnen itseni usein voimattomaksi. Tiedän, että jotakin pitäisi tehdä. Haluan kuitenkin olla mukana ja tukea niitä, joilla on enemmän henkisiä paukkuja kuin itselläni. **Y**

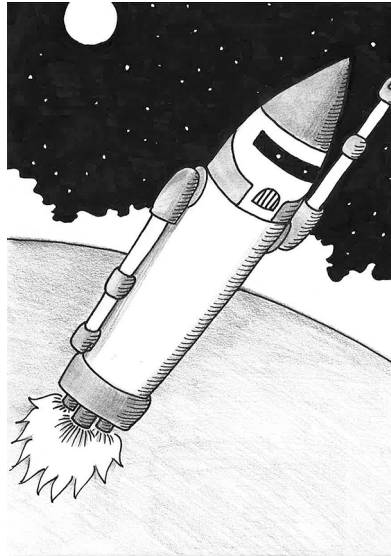

Tarja Pihlajisto ja Paula Sams-Nurmentaus WILPF:n Suomen osaston perustajan Maikki Fribergin muotokuvan edustalla.

PIIRKO JYVÄKORPI

Autonomisista asejärjestelmistä ROBOTTISOTIIN?

Teksti ja kuvitus Anna Malinen

Aseteknologiassa ihmisen rooli on vähentynyt merkittävästi ja seuraava askel olisi itsenäisesti toimivat ja päättävät asejärjestelmät, ns. autonomiset aseet. Käsitteiden epämääräisyys ja näkemyserot tilanteesta haittaavat kuitenkin keskustelua.

AJATUS TÄYSIN autonomisesta aseesta, eli omaa toimintaansa säätelystä aseteknologiasta, ei enää ole pelkästään teoreettista pohdintaa. Marraskuussa 2014 YK:n tavanomaisten aseiden sopimukseen jäsenmaat päättivät huhtikuussa 2015 Genevessä järjestettävästä asiantuntijakokouksesta. Nopeatempoisen teknologisen kehityksen myötä autonomiset asejärjestelmät, eli niin kutsutut tappajarobotit, ja siten myös robottisodat näyttäytyvät joidenkin mielipiteiden mukaan jo varsin konkreettisenä uhkana.

Kehitys on nostattanut vaatimuksia autonomisten aseiden sääntelystä ja yhteisesti sovitusta säännöistä. Kansainvälinen *Campaign to Stop Killer Robots* -kampanja tappajarobottien estämiseksi vaatii autonomisen aseteknologian täysikieltoa. Kampanjassa on edustettuna kymmeniä järjestöjä, myös Suomesta. Toinen katsantokanta korostaa puolestaan teknologian kehityksen väistämätöntä etenemistä ja aseteknologian rajoittamisen vaikeutta erikseen tästä.

Mistään mielipiteiden selkeästä kahtiajaosta ei kuitenkaan ole syytä puhua, sillä suhteellisen tuoreessa keskustelussa ongelma on keskeisten käsitteiden epämääräisyys. Yhteisiä linjanvetoja tai yksiselitteisiä määritelmiä ei toistaiseksi ole olemassa ja siten myös konkreettiset päätökset odottavat.

HAASTEET KOKONAISTILANTEEN hahmottamisesta alkavat jo autonomisen aseteknologian käsitteen määrittelemisestä. Mielipiteet eroavat jo siinä,

kuinka pitkällä autonomisten asejärjestelmien kehityksessä oikeastaan ollaan. Entä puhutaanko autonomisista aseista vai ko tappajaroboteista?

Rauhanjärjestö Sadankomitean pääsihteeri **Anni Lahtinen** on työnsä puolesta osallistunut aiheesta käytäviin keskusteluihin ja kuvaa erilaisia teemasta esitettyjä puheenvuoroja. Lahtisen mukaan yhtäältä kuullaan huomioita siitä, että autonomiset aseet taikka robotit tekevät ripeää vauhtia tulokaan ja että tähän on osattava varautua jo tutkimus- ja kehittelyvaiheessa.

Toiset taas korostavat, että tappajaroboteista puhuminen ja rajoitusten vaatiminen on tässä vaiheessa utopistista ja turhaa kauhukuvien maalailua. Näiden ei tulisi estää mahdollisesti hyödyllisen taikka resursseja säästävän teknologian kehittämistä ja vaikkapa ih-

misten työllistymistä tämän toiminnan puitteissa.

Keskustelun kirjavuudesta huomauttaa myös Maanpuolustuksen tieteellisen neuvottelukunnan, MATINE:n, pääsihteeri, professori **Pekka Appelqvist**. Puheeseen autonomisten aseiden uhkakuvista irrallaan muusta teknologiasta hän suhtautuu jossain määrin kriittisesti. Ulkoministeriön syksyllä 2014 järjestämässä asevalvontatilaisuudessa hän puhui aiheesta todeten ”robottien tulevan”.

– Viittasin yleisesti kehitykseen, jossa robotiikan - tai yleisemmin automaation - ja tekoälyn sovellukset hivuttautuvat osaksi normaalia elämää, niin teollisissa sovelluksissa, kuin jokapäiväisessä arjessakin, Appelqvist sanoo

– Teknologisen kehityksen myötä tapahtuu iso paradigmaattinen muutos, eli koneiden

**SIVIILIKÄYTTÖÖN
SUUNNITELLUN
TEKNIIKAN VALJASTAMISTA
SOTILAALLISIIN TARKOITUKSIIN
SAATTAA OLLA
VAIKEA ESTÄÄ.**

käyttämisen sijasta alamme työskennellä niiden kanssa. Tällä kehityksellä on väistämättä laajat yhteiskunnalliset vaikutukset.

Autonomia on Appelqvistin mukaan jotain, joka pitkälti on katsojan silmässä. Tässä suhteessa ei pitäisi puhua autonomisista laitteista, sillä autonomian aste on lopulta aina suhteellinen käsite.

– Riippuen siitä, kuinka väljän tulkinnan autonomialle annamme, voidaan väittää, että jo nyt on olemassa sellaisia asejärjestelmiä, joissa merkityksellinen ja tosiasiallinen päätöksenteko on ulkoistettu koneelle. Toisaalta voidaan yhtä pitävästi argumentoida, ettei täysin autonomista järjestelmää kyetä koskaan luomaan.

Ongelmallista on myös se, että teknologiakehityksessä on hankala tehdä selkeää eroa sotilaallista käyttöä siviilipuolesta. Autonomisella teknologialla ajatellaankin olevan sovellusmahdollisuuksia myös siviilipuolella, esimerkiksi järjestyksen valvonnassa.

– Autonomisia piirteitä tai ominaisuuksia sisältävien järjestelmien teknologinen pohja on täysin yhteneväinen, oli sovellus sitten siviili tai sotilaallinen, Appelqvist korostaa.

Onkin vaikea ennakoida, mihin tekniikan uusia aikaansaannoksia on mahdollista hyödyntää. Sotilaskäyttöön tarkoitetun materiaalin kehitystyötä on hankala rajoittaa, tai kääntäen, siviilikäyttöön suunnitellun tekniikan valjastamista sotilaallisiin tarkoituksiin saattaa olla vaikea estää.

Sadankomitean Lahtinen kuitenkin oudoksuu tämän kaltaista logiikkaa ajatuksena siitä,

että teknologian kehittäminen tapahtuisi nimenomaan tai pelkästään aseteknologian saralla.

KEHITYS ON joka tapauksessa edennyt pisteeseen, jossa laitteet suorittavat itsenäistä eli ihmisestä riippumatonta ainakin tietyissä olosuhteissa tai tiettyjen toimintojen osalta. Toistaiseksi viime käden määräysvalta on kuitenkin säilynyt ihmisellä.

Lahtisen mukaan ratkaisevaa on se, anne-

taanko koneille jossain vaiheessa itsenäinen päätösvalta tilanteissa, joita tähän asti on tavalla tai toisella vielä hallinnut ihminen.

Hänen mukaansa ihmisen vaikutuksen ulkoistaminen, vaikkakin ihmisen päätöksellä, on pelottava skenaario. Kyseenalaista on esimerkiksi kyky kohteen valitsemiseen ennakkoon määrittelemättömissä tilanteissa.

Kysymys päätöksentekijästä on avainasemassa pohdittaessa autonomisten asejärjestelmien

ja laitteiden käyttöönottoa. Jos päätösvalta on koneilla, kenellä on viime kädessä vastuu niiden toimista ja rikkeistä? Oikeudellisesti on otettava huomioon ainakin kaksi tärkeää näkökulmaa: sodankäynnin säännöt määrittelevä kansainvälinen humanitaarinen oikeus, sekä yleisemmin ihmisoikeudet.

Humanitaarisen oikeuden perspektiivistä autonomisten asejärjestelmien olisi osattava esimerkiksi johdonmukaisesti erotella sotilaat ja siviilit toisistaan. Toisaalta mahdollisessa siviilikäytössä on huomioitava ihmisoikeuskysymykset, ja esimerkiksi Human Rights Watchin mukaan autonomisten järjestelmien käyttö saattaa

merkitä vakavaa uhkaa perustavanlaatuisille ihmisoikeuksille, kuten oikeudelle elämään.

KESKUSTELU AUTONOMISISTA asejärjestelmistä taikka tappajaroboteista vertautuu monin tavoin ajankohtaiseksi käyneeseen keskusteluun ydinaseista. Molemmilla tapauksilla on siviili- ja sotilaallinen puoli, ja molempien kohdalla pohdinnat rajoittamisesta ja käytännön rajoittamismahdollisuuksista ovat keskeisessä asemassa. Ydinaseteknologian kohdalla suuri uhkakuva on ydinaseteknologian joutuminen väärin käsiin, jolloin puhutaan ns. ydinterrorismin käsitteestä ja sama kuvio voisi hyvinkin toistaa itseään autonomisten asejärjestelmien kanssa.

Kenties mielenkiintoisin ydinaseiden historiaan vertautuva yhtymäkohta on se, tullaanko uudenlaista sotateknologiaa näkemään käytännössä ennen kuin rajoitteita ryhdytään soveltamaan? Onko ihmiskunnan koettava tekniikan edistysaskelten aikaansaama tuhovoima ennen kuin niiden hiltsemätön käyttö pyritään estämään?

– Mielestäni tämän ei tarvitsisi tapahtua. Nyt olisi nimenomaan mahdollisuus toteuttaa ennakoiva kieltö, painottaa Lahtinen.

**KYSEESSÄ ON SIIS
ÄÄRIMMÄISEN
MONIMUTKAINEN
ASIAKOKONAISUUS,
JONKA MORAALIS-
FILOSOFISET ULOTTU-
VUUDET TULEVAT
ENNEN PITKÄÄ
VASTAAN JO SIVIILI-
MAAILMASSAKIN.**

KANSAINVÄLINEN TAPPAJAROBOTTIEN vastainen kampanja kuvaa vuotta 2014 edistysaskelten vuodeksi jolloin järjestettiin ensimmäiset kansainväliset kokoukset aiheen puimisen merkeissä ja sovittiin jatkosta vuodelle 2015. Helmikuussa Euroopan parlamentti hyväksyi päätöslauselman aseistettujen miehittämättömien ilma-alusten käytöstä, johon sisältyi kehoitus kieltää ”sellaisten täysin itsenäisesti toimivien asejärjestelmien kehittämisen, tuotannon ja käytön, jotka mahdollistavat iskut ilman ihmisten osallistumista”.

Viime vuonna julkaistiin myös lukuisten tutkijoiden allekirjoittama avoin kirje tekoälyn valjastamisesta hyvin tarkoituksiin sekä siihen liittyvä dokumentti, jossa pyrittiin antamaan suuntaviivoja tutkimustyölle. Mielenkiintoinen tapah-

tuma oli myös elokuussa nähty kanadalaisen *ClearPath Robotics* -yhtiön julkilausuttu irtisanoutuminen autonomisesti toimivan ase-
teknologian kehittämisestä ja avoin tuki autonomisten asejärjestelmien täyskiellolle.

– Teknologista kehitystä on käytännössä mahdotonta rajoittaa, koska sen hyödyntäminen ei rajoitu asejärjestelmiin, sanoo Appelqvist, joka suhtautuu varautuneemmin toivei-

siin autonomisten aseiden rajoittamisesta.

– On turha rakentaa sellaisia kielto-
mekanismeja, jotka ovat syntyessään vanhentuneita
tai vaivattomasti kierrettävissä. Autonomiset
ominaisuudet ilmenevät enemmänkin järjes-
telmätason ominaisuuksina kuin yksittäisenä
aseena tai platformina, jollainen olisi teoriassa
kielletävissä.

Appelqvist näkee, että
mikäli rajoituksia halu-
taan toteuttaa, sen pitäisi
tapahtua huomattavasti
laajemmalla tasolla.
Tämä ei tulisi olemaan
yksinkertaista, sillä kes-
kustelu rajoittamisesta
tai kieltämisestä pitäisi
suunnata yleisemmin au-
tonomisia ominaisuuksia
sisältävien järjestelmien
käyttöperiaatteisiin.

– Kyseessä on siis
äärimmäisen monimutkainen asiakokonaisuus,
jonka hahmottaminen edellyttää ymmärrystä
monelta alalta, ja jonka moraalifilosofiset
ulottuvuudet tulevat ennen pitkää vastaan
jo siviilisovelluksissakin.

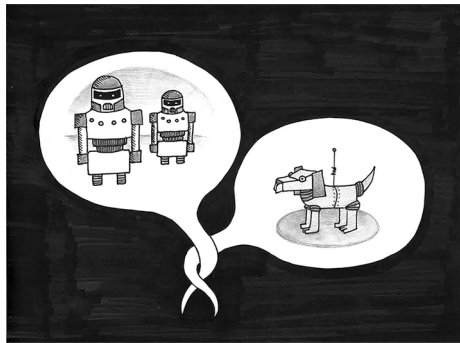
Tällä hetkellä laajin kansainvälinen
konsensus vaikuttaa olevan siinä, että
pohdintaa, tutkimustyötä ja neuvotte-
luja autonomisten aseiden tulevaisuu-

desta ja niiden mahdollisesta rajoittamisesta
on ylläpidettävä.

Lahtinen peräänkuuluttaa asian edistämis-
keksi yhteisymmärryksen hakemista termino-
logian osalta. Nyt käsitteet vaihtelevat lähes
siinä missä mielipiteet.

Hän toivoo myös Suomelta aktiivista osal-
listumista ja asian tärkeyden esille tuomista.

Lahtinen toteaa, että
on hyvä, että keskus-
telu on aloitettu, mutta
vellomaan ei saisi jäädä.
Keskusteluiden, termi-
nologian läpikäymisen
ja tiedonhankinnan huo-
mioiminen virallisissa
kannanotoissa ja niitä
seuraavissa toimenpiteis-
sä on hänen mielestään
seuraava luonnollinen
askel. **Y**

www.stopkillerrobots.org

Naiset Rauhan Puolesta –järjestön tammikuussa 2015
julkaistu Kauko-ohjattu sota. Saatavilla sähköisenä
versiona osoitteessa

[https://naisetrauhanpuolesta.wordpress.com/
kauko-ohjattu-sota/](https://naisetrauhanpuolesta.wordpress.com/kauko-ohjattu-sota/)

Timo Mielosen artikkeli Ulottuuko inhimillinen kontrolli
autonomisiin aseisiin? Pax-lehden numerossa 05/2014

www.pax.fi/node/25466

EU-kansalaisten karkotusten määrä **KASVAA BELGIASSA**

Kirjoittaja Jenni Heikka Kuva Stephane Mignon

Karkotukset mielletään usein kohdistuvan Euroopan ulkopuolelta tuleviin pakolaisiin, mutta myös EU:n sisällä karkotetaan kansalaisia. Syyksi ilmoitetaan työttömyys tai oleskelumaalle aiheutuva “kohtuuton taloudellinen taakka”. Unionin isäntämaassa Belgiassa karkotukset ovat kasvaneet jyrkästi vuodesta 2010 saakka.

OECD-tilastojen mukaan Belgian sosiaalimenot suhteessa kansantuotteeseen ovat Euroopan kärkeä. Maassa "ei-aktiivisten" EU-kansalaisten määrä on unionin suurimpia, kaikkiaan kolme prosenttia koko väestöstä.

RANSKALAISNAINEN JOUTUI irtisanoutumaan työstään Belgiassa vakavan sairautensa vuoksi ja haki tukea Belgian järjestelmältä hoitojakson ajaksi. Belgian viranomaiset katsoivat, että nainen oli taakka sosiaaliturvajärjestelmälle ja hän sai käskyn palata kotimaahansa.

Valtion subventoimaa työtä tehnyt italialainen taitelija sai 7-vuotiaan poikansa kanssa karkotuskirjeen. Kolme vuotta katsottiin liian lyhyeksi ajaksi integroitumiseen.

Nämä ovat tarinoita, joita kansalaisaktivistit ja journalistit ovat tuoneet julkisuuteen Belgiassa viime vuosina.

Vapaa liikkuvuus on Euroopan Unionin kansalaisten perusoikeuksista. Kuten kaikkien direktiivien tulkinnassa, myös vapaan

liikkuvuuden direktiivin tulkinnassa on eroja. Sosiaaliturvaan ja oleskeluun liittyvät käytännön asiat vaihtelevat jäsenmaittain, eikä oikeus vapaaseen liikkuvuuteen tarkoita vapaata oleskelua toisessa EU-maassa ilman rajoituksia.

Vuoden 2014 lopulla Saksan valtio voitti historiallisen oikeustapauksen, joka jatkossa takaa EU-maille oikeuden kieltää sosiaaliturvasta EU-siirtolaisilta, jotka eivät halua työskennellä tai joilla ei ole riittäviä varoja huolehtia perustarpeistaan.

Vapaan liikkuvuuden aikakausi ei myöskään ole tarkoittanut EU:ta ilman sisäisiä karkotuksia. Romanian ja Bulgarian liittyttyä EU-jäseniksi vuonna 2007 erityisesti romaniväestöön kohdistuvat karkotukset ovat olleet paljon julkisuudessa. Mittavin esimerkki tästä ovat

Ranskan romanikarkotukset vuonna 2010, jotka tuomittiin Euroopan neuvostossa vuonna 2011 ihmisarvon vastaisina. Vaikka romani-karkotukset ovat olleet määrällisesti suurimpia, myös muiden EU-maiden kansalaiset kohtavat karkotuksia.

Monessa Euroopan maassa eurokriisi ja oikeistopuolueiden nousu on johtanut kriittisempään puheeseen kaikkea maahanmuuttoa kohtaan, myös EU:n sisäistä muuttoliikettä.

Esimerkiksi Iso-Britanniassa tiukennuksia työvoiman liikkuvuuteen on ollut ajamassa erityisesti kansallismielinen UKIP. Puolue sisällyttäisi EU-kansalaiset osaksi pisteytykseen perustuvaa määräaikaisten työlupien järjestelmää, jota sovelletaan EU:n ulkopuolisia tuloja kohtaan.

Paradoksaalisesti juuri Euroopan instituutioiden isäntämaan Belgian tulkinta vapaan liikkuvuuden direktiivistä on tällä hetkellä yksi tiukimmista Euroopassa.

MUUTTOLIIKENNE BELGIAN rajan yli on aina ollut vilkasta. Tämä on luonnollista ottaen huomioon maan keskeisen sijainnin Euroopassa.

Toisen maailmansodan jälkeen Belgia pyrki aktiivisesti houkuttelemaan maahanmuuttajia ainakin Italiasta, Espanjasta, Marokosta ja Kreikasta. Työvoimapulasta kärsinyt maa luotti kaivosteollisuutensa pitkälti italialaisten siirtolaisten käsiin 1900-luvun alkuvuosikymmenistä aina 1970-luvulle saakka.

Tällä hetkellä muiden EU-jäsenmaiden kansalaiset muodostavat noin puolet koko Belgian siirtolaisväestöstä. Kokonaisuudessaan Belgian noin kymmenestä miljoonasta asukkaasta vähän yli miljoonalla ei ole belgialaista alkuperää. EU:n myötä Belgiaan muuttavat ovat olleet yhä

moninaisempi ryhmä: joukossa on työväestön lisäksi myös paljon korkeakoulutettua väkeä.

Belgiassa ilmapiiri maahanmuuton osalta kiristyi huomattavasti vuonna 2011, jolloin maahanmuutto- ja pakolaisasioiden ministerinä toimi flaaminkielisten liberaalien **Maggie De Block**. Vuodesta 2010 vuoteen 2013 Belgian karkottamien eurooppalaisten henkilöiden määrä nousi räjähdysmäisesti noin 343 henkilöstä 2 712 henkilöön. De Block valittiin helmikuussa vuoden 2015 suosituimmaksi belgialaiseksi poliitikoksi.

Belgian maahanmuuttovirasto on puolustanut päätöksiä toteamalla, että yhtäkään karkotusta ei ole tehty väkisin. Maahanmuuttovirasto on myös todennut, että Belgian korkea sosiaaliturvan taso houkuttelee maahan paljon siirtolaisia

Euroopan komission tilaamassa tutkimuksessa EU-siirtolaisten vaikutuksesta vastaanottavien maiden sosiaaliturvajärjestelmään vuodelta 2013 todellisuus näyttäytyy kuitenkin toisenlaisena. Tutkimuksen mukaan suurin osa toisiin EU-maihin muuttavista lähtee työn perässä, eikä sosiaalietuuksien houkuttelemista. Keskimäärin EU-kansalaiset ovat jopa paremmin työllistyneitä kuin kantaväestö.

Komission tutkimus myös näytti, että toisten maiden EU-kansalaiset ovat isäntämaassaan usein nettomaksajia, koska he käyttävät vähemmän terveyspalveluja sekä nostavat harvemmin eläkettä. Tähän vaikuttaa liikkuvien EU-siirtolaisten ikärakenne: toiseen maahan muuttavat useimmiten työikäiset ihmiset.

VUONNA 2014 useat mepit nostivat Euroopan parlamentissa esille kysymyksen siitä, toimiko Belgia EU-lain vastaisesti karkottaessaan EU-maiden kansalaisia työttömyyden ja ”koh-

VAPAA LIIKKUVUUS EUROOPASSA

Liikkuvuutta EU-maissa ohjaa direktiivi 2004/38/EY takaa EU-kansalaisille

1. oikeuden olla työnhakijana toisessa EU-maassa
2. työskennellä maassa ilman työlupaa
3. asua maassa työnhakijana tai työntekijänä
4. jäädä maahan työsuhteen päättymisen jälkeenkin
5. tulla kohdelluksi tasa-arvoisesti maan omien kansalaisten kanssa työnsaannin, työolojen ja muiden sosiaali- ja veroetuuksien suhteen

tuuttoman sosiaalisen taakan” takia. Vapaan liikkuvuuden direktiivi sallii henkilön lähettämisen kotimaahansa taloudellisen räsituksen vuoksi, mutta kieltää selkeästi maahantulon estämisen tämän jälkeen. Belgian lainsäädäntö kuitenkin mahdollistaa karkotetun paluun kieltämisen jopa kahdeksi vuodeksi.

Aktiivisimpia kritiikin esittäjiä Belgian kiristynyttä politiikkaa kohtaan on ollut erityisesti niiden kansallisuuksien joukossa, joihin karkotukset ovat kohdistuneet. Aktiivisia ovat olleet erityisesti espanjalaiset ja italialaiset, jotka ovat olleet karkotusten kärkikymmenikössä kriisin alusta asti. Vuonna 2013 Espanja oli kolmantena karkotusten määrässä Romanian ja Bulgarian jälkeen.

Aktiivisten ryhmien kansallisuudet kuvastavat muuttoliikkeen kehitystä EU-alueella. Talouskriisin myötä muuttoliike on asettunut perinteisen itä-länsi-asetelman lisäksi myös etelä-pohjoinen-akselille.

KRIISIMAIKEN AHDINGON JA TALOUSTILANTEEN VUOKSI RIKKAISSA MAISSA ASEENTEET KIRISTYVÄT.

Belgian karkotuksissa heijastuukin Euroopan yleisempi tilanne: kriisimaiden ahdinjon ja taloustilanteen vuoksi rikkaissa maissa asenteet kiristyyvät.

Viime vuonna Ranskan konservatiivinen entinen presidentti **Nicolas Sarkozy** esitti *Die Welt*-lehdessä, että nykyinen Schengen sopimus tulisi vaihtaa Schengen “kahteen”, joka olisi varattu niille jäsenmaille, joiden maahanmuuttopolitiikat ovat samankaltaiset. Uuden järjestelyn tarkoitus olisi estää sosiaaliturvaturismi.

Näyttääkin siltä että juuri ne Benelux-maat, jotka aloittivat EU:n sisäisten rajojen poistamisen prosessin vuonna 1985, ovat ne maat, jotka nyt ajavat yhä tiukentuvaa kontrollia.

Kansalaisten vapaa liikkuvuus on ollut yksi EU:n peruskivistä. Nähtäväksi jää kuinka pitkälle vauraammat jäsenmaat ovat valmiita menemään talouskriisin aikana. **Y**

Rauhan asialla ammatikseen

Kimmo Kiljusen virkanimike ei
ole helpoimpia muistettavia.
Ulkoasianministerin rauhanvälityksen
erityisedustajan työ vie ympäri maailmaa.

RAUHANVÄLITYKSEN TEHTÄVÄALUEEN ulkoasiainhallinnossa voi jakaa kahtia.

Yhtäältä on YK:n puitteissa perustettu hallitusten välinen rauhanvälityksen ystäväryhmä, jota Suomi ja Turkki vetävät. Samanlainen ystäväryhmä toimii myös ETYJ:ssä ja Euroopan unionissa.

Toinen toimintamuoto on konkreettinen rauhanvälitystyö. Tavoitteena on laajentaa rauhanvälitystyötä ja tähän työhön ulkoasiainministeri **Erkki Tuomioja** nimitti erityisedustajaksi minut ja **Pekka Haaviston**. Haaviston toiminta-alueena on Afrikan sarvi ja minun toimiessa laajemmin muilla alueilla.

Useimpien konfliktien rauhanomaisessa ratkaisussa ei niinkään kaivata ulkopuolista välittäjää, vaan paikallisten rauhantekovalmiuksien kehittämistä. Ulkoisen tuen tehtävänä onkin ensi sijassa vahvistaa kansallista poliittista dialogia, luoda sille keskustelufoorumia sekä parantaa yhteistyö- ja sopimuskentekovalmiuksia.

RAUHANVÄLITYKSESTÄ ON mielestäni tullut viime aikoina jopa huolestuttavan kilpailtu ala. Eri hallituksien ja järjestöjen välinen kilpailu luonnollisesti hidastaa varsinaisten tavoitteiden toteutumista. Suomi toimii kuitenkin merkittävänä rahoittajana rauhanprosessien tukemisessa. Kaikki kansainvälinen vuorovaikutus ja yhteistyö parantavat suomalaista toimintavalmiutta ja vahvistaa ulkopoliittista kapasiteettiamme.

Jos verrataan Suomea Norjaan, niin Norjan ulkoministeriöllä on 15 virkamiestä maan rauhanvälityshankkeita palvelevassa yksikössä. Siellä käytettävät määrärahat ovat kymmenkertaiset Suomeen verrattuna. Toisaalta kyse ei ole määrästä, vaan aloitteellisuudesta ja osaamisesta, mutta ilman perusresursseja on vaikea edellyttää tuloksia.

ENSIMMÄISET MATKANI rauhavälityksen saralla veivät minut Kaakkois-Aasiaan. Etelä-Thaimaassa islaminuskoinen, malaijiperäinen väestö, on kapinoinut

vuodesta 2004 hallitusta vastaan halutessaan irrottaa alueen Thaimaasta. Burmassa olimme tukemassa kansallisen dialogin käynnistymistä puolivuosisataa jatkuneiden väkivaltaisten etnisten ristiriitojen ratkaisemiseksi.

Toinen alue, joka on tullut valitettavan tuetuksi, on Syyria. Siellä Suomi on ollut tukemassa paikallistasolla tehtävää sovintotyötä. Tehtävää on vaikeuttanut sodan kolmantena osapuolena oleva ISIS, joka ei neuvottele kenenkään kanssa.

Rauhanvälitys on vienyt minua myös Afrikkaan. Etelä-Sudanin itsenäistymisestä syntyi alueelle sisällissota. Keniassa eri heimot kahakoivat laidunmaista ja riitoja on syntynyt myös karjavarkauksista sekä vaimonryöstöistä. Nigeria saattaa kuitenkin olla vaikeampi kohde, sillä islamistinen terroristijärjestö Boko Haram lienee yhtä fundamentaalinen ryhmittymä kuin ISIS. Madagaskarilla vaalien jälkeinen poliittinen eripura oli lähellä muuttua aseelliseksi valtataisteluksi, jota olin sovittelmassa vuonna 2009.

Valitettavasti myös Amerikan manner on tullut tutuksi. Keski-Amerikassa rikollisjengien keskinäinen kahakointi on alkanut muistuttaa jo sotatila. Tilanne on nyt paikoin rauhoittunut kiitos katollisen kirkon piispojen välitystyön.

VAIKKA TULEVAISUUDESSA erityisedustajat vaihtuisivat tai virat laitettaisiin hyllylle, niin rauhanvälitystyö jatkunee maailman tappiin asti. Ja sen edistämistä tulen jatkamaan tulevaisuudessakin.

Olen aina ollut periaatteellinen rauhanmies. Nuorena päätin suorittaa siviilipalveluksen, joka ei ollut vielä niin itsestään selvä vaihtoehto. Palvelukseen päästäkseen oli käytävä menestyksenkäs väittely sotilaspiiriin edustajien kanssa. Idealistina kannatan ajatusta valtakunnanrajojen madaltamisen, sillä maailma on yhteinen, eikä yhteisvastuu tunne rajoja. **Y**

Rikkailta köyhille

Teksti ja kuva Simo Ortamo

Yhdysvaltalainen
taloustieteilijä Robin
Hahnel haluaa päästä
eroon kapitalismista.
Hänen vaihtoehtoista
talousjärjestelmäänsä on
jo mallinnettu tietokoneella.

LUENTOSALIN VALKOKANKAALLE heijastuu tietokoneohjelman hallintapaneeli. Pienet keltaiset talot ja ihmishahmot liikkuvat vinhaa vauhtia. Eri sarakkeissa numerot kasvavat ja pienenevät ja lopulta pysähtyvät.

Luentoyleisö Helsingin yliopiston Porthania-rakennuksessa on juuri nähnyt simulaation talousmallista, jonka on määrä korvata markkinatalous. Professori **Robin Hahnel** selittää salin puhujakorokkeella, että Portland State Universityssä kehitetty tietokonemalli on vielä keskeneräinen. Hän itse on työskennellyt osallistuvan suunnitteluun perustuvan talousjärjestelmän parissa jo vuosikymmeniä.

– Osallisuustalouden ideana on esittää konkreettinen ehdotus vaihtoehtoisesta taloudellisesta päätöksentekotavasta, joka ei ole kapitalistinen, Hahnel selittää luennon jälkeen.

Hahnelin mallin pienet keltaiset talot ovat yrityksiä, joiden työntekijät tekevät kaikki päätökset demokraattisesti. Ihmishahmot edustavat naapurustojen muodostamia kuluttajajyhdistyksiä ja niiden liittoja. Numerosarakkeet simuloivat osallistavaa suunnitteluprosessia. Sen puitteissa neuvotellaan demokraattisesti tuotannosta, kulutuksesta ja yhteisten resurssien käytöstä.

Osallisuustalous olisi Hahnelin mukaan kapitalismia reilumpi, ennustettavampi ja ekologisesti kestävämpi talousjärjestelmä. Ympäristövaikutukset näkyvät tuotteiden hinnassa. Ihmisiä palkitaan ahkeruuden eikä syn-typerän, onnen tai valta-aseman perusteella.

– Nykyinen järjestelmä ei pysty tyydyttämään tavoitteitamme. On olemassa parempia tapoja.

TOISTASEKSI ROBIN Hahnelin mallia ei ole kokeiltu kuin tietokonesimulaatioissa. Talousjärjestelmän muutos vaatisi tukseen kansalaisten enemmistön kannatuksen. Sitä ei tällä hetkellä ole missään, vaikka maailmanlaajuinen taantuma onkin kasvattanut kiukkuja kapitalismia kohtaan.

– Kreikan Syriza voi tosin olla tilanteessa, jossa he voisivat alkaa tehdä nopeastikin suuria muutoksia talousjärjestelmään. Voisimme saada tietää, miten tämä toimii. Kreikka elää

nyt täydellisessä helvetissä, eikä loppua ole näköpiirissä.

Hahnelin mielestä kapitalismista on todella päästävä eroon. Markkinatalouden hallinta tai sen aiheuttamien vahinkojen korjaaminen eivät riitä. Kun hyvinvointivaltioita rakentaneet länsimaat luopuivat markkinatalouden rajoituksista 1980-luvulla, muutos uusliberaaliin järjestelmään oli hyvin nopea.

– Jos annamme yksityisten suuryritysten ja markkinamekanismin pysyä ennallaan, meillä on aina riski menettää kaikki se, minkä puolesta olemme taistelleet.

Myös poliittinen demokratia tarvitsee Hahnelin mukaan kipeästi uudistuksia. Demokratia on kutistunut suuressa osassa maailmaa viime vuosikymmeninä. Suuryritykset ja pieni vauras eliitti on saanut paljon vaikutusvaltaa poliittisiin päätöksiin.

Toisaalta uskottavan vaihtoehtoisen mallin olemassaolo auttaa toisaalta nykyisen järjestelmän reformioijia. Esimerkiksi 1930-luvun laman yhteydessä kansalaisliikkeet onnistuivat Hahnelin mukaan saamaan läpi paljon rajoituksia markkinatalouden toimintaan vain muutamassa vuodessa. Nyt näin ei ole käynyt.

– Silloin oli joukko ihmisiä, jotka olivat täysin vakuuttuneita siitä, ettemme tarvitse kapitalisteja tekemään päätöksiä. Nyt toki tiedämme, että heidän vaihtoehtonsa osoittautuivat pitkälti illuusioiksi.

ROBIN HAHNEL ON kuusikymmentäkulaisen uuden vasemmiston kasvatti. Hän ei koskaan vakuuttunut kommunistisesta suunnitelmataloudesta. Sosiaalidemokraatit taas olivat luopuneet sosialistisen talousjärjestelmän tavoittelusta. Tarvittiin uusia ideoita.

Hahnel ryhtyi lukemaan aktivistiveri **Michael Albertin** kanssa vanhojen libertaari-sosialistien tekstejä. Valtiotonta sosialismia visioineet kirjottajat olivat 1970-luvulla vasemmistolaisen ajattelun marginaalissa. Neuvostoliitossa oli vallalla suunnitelmatalous. Viimeiset anarkistiset kokeilut oli tukahdutettu

Espanjan sisällissodassa kolmekymmentä vuotta aikaisemmin.

– He olivat pääpiirteittäin oikeassa, mutta eivät riittävän konkreettisia.

Kaikki muuttui vuonna 1989 reaalisosialismin romahtaessa. Läntisen markkinatalouden vaihtoehto paljastui taloudellisesti kestämättömäksi, epädemokraattiseksi ja ekologisesti tuhoisaksi. Hetken kapitalismi ja etenkin sen sääntelyä kaihtava uusliberaali versio näyttivät voittamattomilta.

Kapitalismin vastustajien oli palattava suunnittelupöydän ääreen. Hahnelin ja Albertin kehittämä osallisuustalous oli yksi monista yrityksistä hahmottaa vaihtoehtoa markkina-taloudelle. Järjestelmän omintakeisin osa on kapitalistiset markkinat korvaavan suunnittelun tarkka mallinnus.

– Työntekijöiden ja kuluttajien yhteenliittymät ovat hyvin perinteisiä. Ne kukoistavat aina kapitalisminvastaisten kansannousujen yhteydessä. Mutta jos niille ei luo rakenteita, ne katoavat nopeasti.

Vielä 1990-luvulla kapitalismin vastustajien koulukuntaerot olivat jyrkkiä ja keskustelu minimaalista. Viimeisen kymmenen vuoden aikana raja-aidat ovat kuitenkin Hahnelin mukaan madaltuneet. Kun hän päätyi viime vuonna kirjoittamaan debattikirjaa kapitalismin vaihtoehtoista toisen talouskriitikon, sosiologi **Erik Olin Wrightin** kanssa, he huomasivat olevansa samaa mieltä valtaosasta asioita.

– Voimme luottaa ihmisten löytävän ratkaisun siihen viimeiseen 15 prosenttiin, jos he saavat siihen joskus tilaisuuden.

ROBIN HAHNEL

Syntynyt 1946

Toiminut taloustieteen professorina American Universityssä ja Portland State Universityssä

Kehitti osallisuustalouden mallin yhdessä Michael Albertin kanssa

Teos *Osallisuustalouden aakkoset* julkaistiin suomeksi vuonna 2014

Hahnelin ja Erik Olin Wrightin sähkökirja *Alternatives to Capitalism* on ladattavissa sivustolta newleftproject.org

Suomessa osallisuustaloutta edistää Parecon Finland, osallisuustalous.fi

VALTAVIRRRAN TALOUSTIEDE ei pidä Robin Hahnelin talousjärjestelmää vakavasti otettavana. Marxilainen Olin Wright nousi vuonna 2012 Yhdysvaltain valtakunnallisen sosiologijärjestön puheenjohtajaksi. Pelkkä ajatuskin Hahnelin valinnasta vastaavan taloustieteilijäjärjestön johtoon olisi ”täysi vitsi”.

Jopa uusklassista taloustiedettä varsin maltillisesti kritisoineita keynesiläisiä kuten **Paul Krugmania** ja **Joseph Stiglitzia** on hyljeksitty järjestössä. Yleensä Hahnelin järjestelmää pidetään liian utopistisena.

– Monet eivät usko, että ihmiset osaisivat tehdä järkeviä taloudellisia päätöksiä, Hahnel sanoo. – Taloustieteilijät sanovat, ettei noin vaan voi tehdä. Jotkut sanovat, että pitävät ideasta, mutta se tuntuu olevan niin kaukana nykytodellisuudesta.

Hahnel sano kuitenkin uskovansa, että vaihtoehtoiset talousmallit ovat hyvinkin valtavirtaa vielä tämän vuosisadan loppuun mennessä.

– Ellemme ole tuhonneet ilmastoa niin pahasti, ettemme koskaan pääse niin pitkälle.

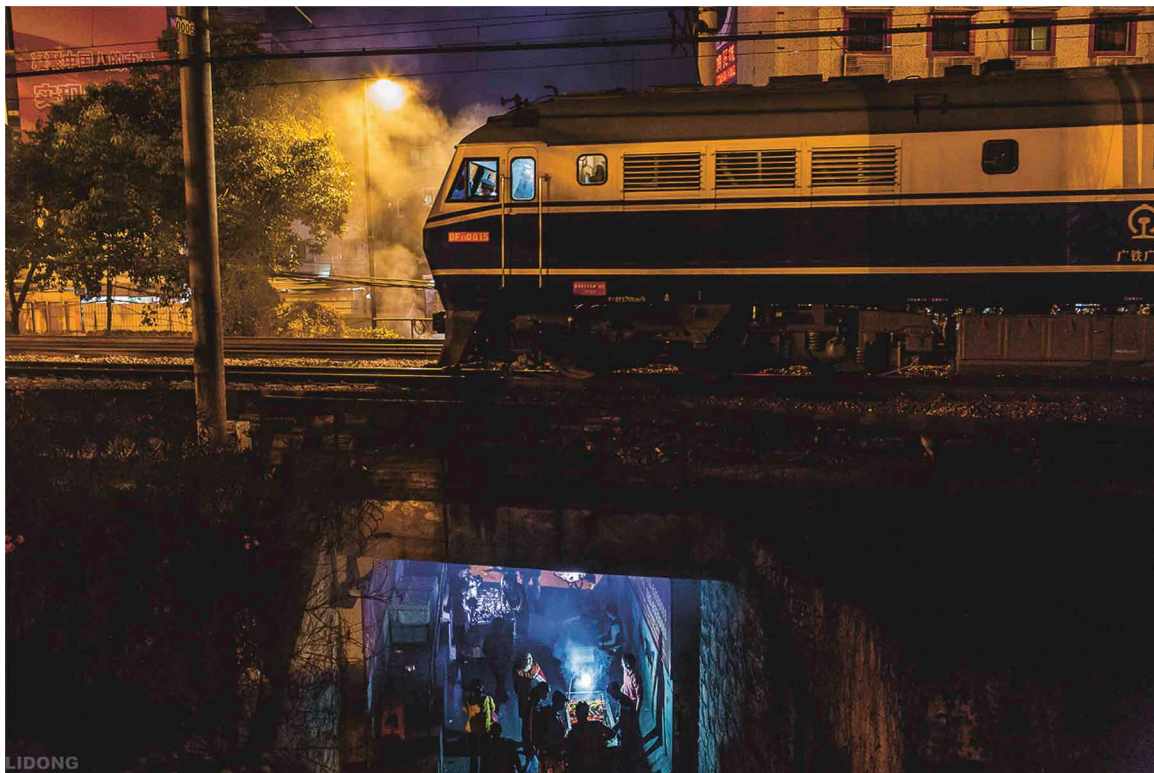
Taistelu ilmastomuutosta vastaan voisi Hahnelin mukaan saada ihmiskunnan vaatimaan todellista muutosta nykyolosuhteisiin. Jos ongelma saadaan ratkaistua edes suhteellisen reilulla tavalla, se olisi suuri voitto ja ensimmäinen laatuun. Se avaisi tietä koko talousjärjestelmän muuttamiselle.

– Viime vuosisadalla ihmiskunta nousi estämään fasismin maailmanlaajuisen voittokulun. Meillä on nyt käsillämme aivan yhtä tärkeä tehtävä. **Y**

Afrikkalaisia Kiinassa

Kirjoittaja Riitta Oittinen Kuvat Li Dong

Kantonina tunnetussa
Guangzhoun
megakaupungissa
arvioidaan asuvan jopa
puoli miljoonaa afrikkalaista.
Valtaosa heistä työskentelee
kaupan alalla, monen
ansaitessa kiinalaista
valkokaulustyöntekijää
paremmin.

VALOKUVAAJA **Li Dongin** kohteena on Guangzhoun yhdessä vanhimista kaupunginosista sijaitseva ”afrikkalainen katu” Baohan Street. Alun perin insinööriksi kouluttautunut Li Dong on dokumentoinut sen elämää pari vuotta. Käännepohdaksi muodostui hetki jolloin Dongin vaate- ja sateenvarjokorjaamoä pitävä ystävä esitteli hänet Angolasta tulleelle miehelle.

Vähitellen luottamus laajeni Baohan Streetin muiden asukkaiden keskuuteen ja kuvaaminen helpottui. Otoksista välittyikin paneutuva ja rauhallinen ote, silloinkin kun tilanteissa on vauhtia. Monista otoksista tulivat mieleeni afrikkalaisten asuttamat naapurustot esimerkiksi Pariisissa tai Brysselissä, englanninkielisiä liikekylttejä ja naisten painokangasvaatteita myöden.

Dong tavoittaa urbaania energiaa ja alakuloa, tarjoten subjektiivisen katseen afrikkalaisuuteen Kiinassa. Kuvat tekevät näkyviksi niin arkipäivän käytäntöjä kuin inhimillistä arvokkuutta. Mukana on välähdyksiä kaupunkielämän sekasotkusta, kuten itse viritellyt kuluneuvot, poliisiratsiat ja kuumina höyryävät katukeittiöt.

Yleisemmällä tasolla valokuvat käsittelevät vierauden ja kotiutumisen teemoja. Ne herättävät kysymyksiä globalisaatiosta, kaupungistumisesta ja monikulttuurisuudesta, inspiroiden lisätiedon hankkimiseen. **Y**

Li Dong: Africans in China. Recyclart Congress (juna-asema), Bryssel, marras-joulukuu 2014.

Ytimessä

YTIMESSÄ ON
LAADUKKAITA ESSEITÄ,
JOISSA KIRJOITTAJAT
VALOTTAVAT
AJANKOHTAISIA
KYSYMYKSIÄ JA
OTTAVAT KANTAA.

56 HANNU REIME Köydenvetoa Euroopan reviiireistä / **61 SEPPO HENTILÄ** Pegida ja Itä-Saksan pitkä varjo / **65 EERO SUORANTA** Kiinan kirjoitusmerkit sivistyksen ja vallan kielenä / **69 ANTTI KAIHOVAARA** Jakolinjojen kasvu uhkaa sekä rikkaita että köyhiä / **74 ARNO TANNER** Lisääkö Ukrainan ihmisoikeuskehitys pakolaisuutta Suomeen?

Köydenvetoa EUROOPAN REVIIREISTÄ

Kirjoittaja Hannu Reime

Ukrainassa ja Kreikassa riidellään uuden
nökkimisjärjestyksen määrittelystä.
Ihmisten kohtaloita tärkeämpää on
kuitenkin globaali kapitalismi.

A IKA ON 14. HELMIKUUTA, Pyhän Valentinin eli ystävän päivä vuonna 1929, paikka kylmä ja vetoisa autotalli Chicagossa. Tuona talvipäivänä jäätävän viiman puhaltaessa Michigan-järveltä italialaissyntyinen gangsteri **Al Capone** selvitti väkijoukosta pahimman kilpailijansa **Bugs Moranin** kanssa. Kilpailu koski kieltolain aikaisia laittoman viinan markkinoita. Caponen miehet ampuivat autotallin tiiliseinää vasten seitsemän miestä, jotka kuuluivat Moranin irlantilais-saksalais-puolalaiseen koplaan. Teurastuksen seurauksena Al Capone varmisti johtavan asemansa salakapakoissa nautitun viskin hankkijana.

Kansainvälisen politiikan tapahtumat varsinkin viime kuukausina Ukrainassa ovat tuoneet mieleeni Valentinin päivän verilöylyn Chicagossa 86 vuotta sitten. Geopolitiikka, kilpailu valtioiden nokkimisjärjestyksestä maailmassa, jossa vallitsee kapitalistinen tuotantotapa, ja jota pääoman diktatuuri hallitsee. Geopolitiikka muistuttaakin monessa mielessä gangsterisyndikaattien keskinäistä riitelyä reviiireistä.

Al Caponen ja Bugs Moranin aikaiseen Chicagoon verrattuna panokset Ukrainassa ovat tuhatkertaisia ja koskevat koko ihmiskuntaa ja sen

tulevaisuutta, sillä geopolitiittiset valtakeskukset ovat varustautuneet ydinasein. Joidenkin kommentaattoreiden mielestä köyden veto Ukrainasta on potentiaalisesti yhtä vaarallista kuin Kuuban ohjus kriisi lokakuussa 1962.

Vaikka itäisen Ukrainan konflikti ratkaistaisiinkin rauhanomaisesti, ”jäädettäisiin” niin kuin on tehty Transnistriassa, Abhasiassa, Etelä-Ossetiassa ja Vuoristo-Karabahissa, on se jo nyt, helmikuun puoliväliin 2015 mennessä, vienyt hengen yli viideltätuhannelta ihmiseltä ja ajanut puolitoista miljoonaa muuta evakkotielle. He ovat uhreja täysin järjestö-mässä nationalistis-imperialistisessa selkkauksessa.

OLEN VIIME VUODEN alusta lähtien miettinyt Ukrainan konfliktia ja yrittänyt muodostaa oman mielipiteeni siitä. Iltaapäivälehtien vastenmieliset lööpät ruokakaupan kassalla kirkuvat hysteriaa ja sodan vaaraa. Raflaavat otsikot ovat ehkä jo vähän menettäneet tehoaan. Kai niillä silti on saatu jonkin verran lisäyksi Nato-jäsenyyden kannatusta, jota kuitenkin suomalaisten enemmistö edelleen vastustaa.

Oma käsitykseni Natosta on seuraava. Pohjois-Atlantin sopimusjärjestö Nato oli kylmän sodan organisaatio, ja se olisi pitänyt lakkauttaa Varsovan liiton ja Neuvostoliiton hajotessa. Nato jatkoi kuitenkin olemassaoloaan yhdestä syystä: järjestö on Yhdysvaltojen vallan projektio Euroopassa. Harvoin Natoa kuitenkaan määritellään näin yksinkertaisesti ja selkeästi. Sen sijaan puhutaan ideologisin ja propagandistisin termein ”länsimaaisesta arvoyhteisöstä” yms.

Toisaalta en myöskään pidä niistä kannanotoista, joissa ymmärtämisen kautta yritetään oikeuttaa **Vladimir Putinin** määräämät toimet Krimillä ja muualla Ukrainassa. Tunnustettujen valtioiden rajojen yksipuolinen muuttaminen ei ole aivan pieni asia, eikä Kremlin tekoja voi puolustaa sillä, että Kosovo irrotettiin Serbiasta länsivaltojen tuella. Pata kattilaa soimaa jne.

Venäjä on yleisesti ottaen käyttänyt vähemmän väkivaltaa ulkopoliitikassaan kuin Yhdysvallat. Syy on yksinkertainen, eikä sen toteamiseen sisälly venäläisen suurvaltasovinnin puolustelua. Venäjä vain on Atlantin takaista supervaltaa Yhdysvaltoja heikompi lähes kaikilla valtajärjestelmien mahtavuutta kuvaavien muuttujien arvoilla.

Putinin valtakaudella Venäjä on kuitenkin vaurastunut ja pyrkinyt kuromaan ainakin hieman pienemmäksi länsivaltojen etumatkaa. Moraalisten argumenttien perustaminen tällaisiin laskelmiin on verrattavissa siihen, että olisi asettunut Bugs Moranin jengin puolelle kieltolain aikaisessa Chicagossa, koska se oli heikompi kuin Al Caponen kopla ja pyrki kaventamaan välimatkaa kilpailijaansa.

EN VOI MUUTA kuin yhtyä lyhyeen julkilausumaan, jonka joukko venäläisiä ja ukrainalaisia internationalisteja antoi viime keväänä Krimin haltuunoton jälkeen vähän ennen Itä-Ukrainan taistelujen alkamista. Julkilausumassa, johon yhtyi samanhenkisiä ryhmiä ja henkilöitä muista maista, todetaan, että vallanpitäjät sekä Moskovassa että Kiovassa ovat päästäneet valloil-

leen hillittömän nationalismin. Siitä on seurauksena yhä paheneva verenvuodatus, ja länsivaltojen puuttuminen asiaan voisi johtaa kolmanteen maailmansotaan.

Julkilausuman laatijat ovat valitettavan oikeassa. Hillitön nationalismi on tempaissut mukaansa suuren joukon ihmisiä niin Venäjällä kuin Ukrainassakin. Internationalistien kannanotto tuo mieleen kuuluisan *Zimmerwaldin manifestin* ensimmäisen maailmansodan aikana. Sen antoivat kansainvälisen sosialismin ihanteista kiinni pitäneet työväenliikkeen edustajat, jotka olivat kokoontuneet puolueettomaan Sveitsiin ensimmäisen maailmansodan aikana sata vuotta sitten. Heidän omat suuret joukkopuolueensa oli sodan, nationalismin ja imperialismien Molok imaissut ahaaseen kitaansa.

Venäläiseen suurvaltasovinismiin kuuluu nykyisin ajatus, jonka mukaan venäläiset olisivat luonnostaan antifasisteja ja ukrainalaiset fasisteja, ikään kuin kysymyksessä olisi toisinto toisesta maailmansodasta, jolloin osa ukrainalaisista nationalisteista ryhtyi yhteistyöhön natsimiehittäjien kanssa. Tosiasiassa äärimmäinen oikeisto on edustettuna sekä Kiovassa että Itä-Ukrainassa ”maltillisempien” ryhmien lisäksi.

Vallitsevien aatteiden kirjo Kiovassa ulottuu ”länsimaisen liberalismiin” kannattajista äärioikeistoon. Jälkimmäisistä merkittävin ryhmä on Svoboda-puolue, ja vielä jyrkempää oikeistoa edustavat Oikean sektorin uusnatsilaiset kovanaamat.

Idän kapina-alueilla ”maltillisiin” venäläisnationalisteihin sekoittuu **Stalinin** aikaa haikailevia isovenäläisiä kansalliskiihkoilijoita. Kun paksuviiksinen georgialainen Uncle Joe piti valtaa Kremlissä, valtiota kuunneltiin ja kunnioitettiin maailmassa. Silloin ei kenellekään Washingtonissa olisi tullut mieleen lausua nykyisen senaattorin **John McCainin** lailla, että Venäjä on bensa-asema, joka luulee olevansa valtio.

Kiovan vastustajien joukossa Itä-Ukrainassa on epäilemättä myös niitä, jotka muistelevat nostalgialla 1970-lukua ja **Brezhnev**in pitkää ”pysähtyneisyyden” kautta. Olot tuntuivat vakailta, eikä ajatusta Venäjän ja Ukrainan välisestä aseellisesta konfliktista olisi kukaan pystynyt kuvittelemaan edes pahimmissa painajaisissaan.

1970-luvun Neuvostoliitossa ei enää tarvinnut pelätä salaisen poliisin yöllistä koputusta ovelle, *ellei välittänyt politiikasta ja julkisista asioista*. **Hrushtshovin** ajan lupaukset oli tosin unohdettu, mutta yhteiskunta ainakin *näytti toimivan tyydyttävästi*. Tosiasia tietenkin on, että juuri silloin kylvettiin myöhempien vaikeuksien siemenet.

ITÄ-UKRAINAN KAPINALLISTEN ÄÄRIMMÄISELLÄ oikealla laidalla ovat oman paikkansa ottaneet myös valkokaartit, jotka haluaisivat palauttaa Pyhän ortodoksisen Venäjän ja tsarin yksinvallan. Donetskin ja Luganskin ”kansantasavalloissa” on nähty jopa ”henkiin herätettyjä” mustasotnialaisia yli sadan vuoden takaa. *Musta sotnia* oli Venäjän ensimmäisen vallankumouksen jälkeen viime vuosisadan alussa perustettu vastavallankumouksellinen liike. Se kannatti äärimmäistä yksinvaltiutta ja vastusti liberaaleja, demokraatteja, sosialisteja,

juutalaisia – ja ylipäätään kaikkia, jotka horjuttivat tai joiden saattoi kuvitella horjuttavan valtaistuinta ja vanhaa Venäjää.

Ukrainan sodassa eivät todellakaan ole vastakkain oikeisto ja vasemmisto, vaikka vasemmalta löytyy ihmisiä, jotka kuvittelevat jotakin sellaista. Kiovan hallitus ja toisaalta Moskovan tukemat Itä-Ukrainan kapinalliset kuuluvat molemmat tukevasti oikealle ja äärioikealle. Kysymys ei ole fasismista ja antifasismista, vaan kahden nationalismin välisestä sodasta, johon kytkeytyy geopolittinen köydenveto: kiista nokkimisjärjestyksestä maailmanlaajuisessa kapitalismissa.

Ne sosialistit ja kommunistit, jotka kylmän sodan aikana, tukivat Neuvostoliittoa läpi Stalinin, Hrushtshovin ja Brezhnevin vuosien, olivat väärässä. He olivat kuitenkin väärässä ennen kaikkea siitä syystä, että heidän alkuoletuksensa ei pitänyt paikkaansa. He olettivat, että Neuvostoliitto oli sosialistinen, ja että se tarjoaisi rakentavan vaihtoehdon kapitalistiselle tuotantotavalle.

Nyt ne vasemmistolaiset, jotka puolustavat Kremlin toimia Ukrainassa sen sijaan, että tuomitsisivat selkkauksen *molemmat osapuolet*, erehtyvät paljon pahemmin kuin demokraattisesti ajatelleet kommunistit kylmän sodan vuosina. Jälkimmäiset uskoivat, että Neuvostoliitto voi uudistua ilman koko liittovaltion hajoamista ja kapitalismin raakaa tunkeutumista sen alueelle. Uskomus osoittautui vääräksi, mutta sosialismin ja demokratian kannalta sen voi ymmärtää ylitoiveikkaaksi, mutta perusteltavissa olleeksi odotukseksi.

SUOJASÄÄN” VUOSINA, 1950- ja 1960-lukujen taitteessa, oli rationaalista ajatella, että Neuvostoliitto ja itäblokki pystyisivät irtautumaan stalinismin raskaasta perinnöstä. Se olisi merkinnyt demokratisoitumista samalla, kun tuotantovälineet olisivat pysyneet kollektiivisessa omistuksessa.

Näiltä odotuksilta putosi pohja elokuussa 1968, kun Neuvostoliitto miehitti Tšekkoslovakian ja esti Prahan kevään uudistusohjelman toteuttamisen. Edes puolalaisten työläisten hyvin järjestäytynyt taistelu demokratian puolesta hallitsevan puolueen yksinvaltaa vastaan ei enää kyennyt estämään kapitalismin paluuta Puolaan ja kaikkialle Itä-Eurooppaan järjestelmän romahtaessa 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa.

Mielestäni ainoa järkevä, humaani, demokraattisia ja sosialistisia arvoja kunnioittava suhtautuminen Ukrainan sotaan on olla asettumatta kummallekaan puolelle ja puolustaa sekä ukrainalaisten että venäläisten oikeutta elää rauhassa kodeissaan. Mikään sota ei tietenkään ole koskaan täysin symmetrinen. Ukrainan selkkauksen syitä pitää analysoida, pysyä tosiasioissa, pyrkiä ottamaan selvää kumpi osapuoli on syylistynyt mihinkin julmuuteen.

TOINEN EUROOPPAA KOETTELEVA ongelma on Kreikka ja sen sosiaalinen ja taloudellinen tila. Kreikkalaiset äänestivät tammi-kuussa ylivoimaisella enemmistöllä valtaan uuden vasemmistolaisen Syriza-puolueen. Syriza sai parlamenttiin kahta paikkaa vaille ehdottoman enemmistön, eikä se siis voinut

muodostaa hallitusta täysin yksin. Uusi pääministeri, Syrizan puheenjohtaja **Alexis Tsipras** joutui ottamaan hallitukseensa ministereitä myös Itsenäiset kreikkalaiset - nimisestä konservatiivisesta ja populistissävyydestä oikeistopuolueesta. Se saattaa vaikeuttaa mahdollisuuksia muun muassa supistaa sotilasmenoja tai rajoittaa ortodoksisen kirkon etuoikeuksia.

Syriza, eli *Synaspismós Rizospastikís Aristerás* (suom. *Radikaalin vasemmiston kokoomus*), on useista pienistä vasemmistoryhmistä muodostunut uusi poliittinen puolue. Syrizan saaman yli 36 prosentin kannatuksen selittää kaksi asiaa: vanhojen puolueiden korruptio ja Kreikan velkojen hoitoon vaadittavan menokuurin aiheuttama sosiaalinen hätä. Tiukkaa talouspolitiikkaa vaatii niin sanottu Troikka, eli Euroopan keskuspankin, Euroopan komission ja Kansainvälisen valuuttarahaston muodostama kolmikko.

Syriza korostaa vahvasti sitä, että Kreikan ongelma on koko Euroopan unionin ongelma. Puolue ei halua Kreikan eroavan eurosta, Euroopan unionista puhumattakaan. Tätä kirjoitettaessa ei tiedetä, millaisen tuloksen Kreikan hallitus saavuttaa neuvotellessaan euroryhmän ja sen painavimman maan Saksan kanssa.

Kreikka kaipaa nyt kansainvälistä solidaarisuutta edistyksellisiltä ihmisiltä ja ryhmiltä vähän niin kuin tasavaltalainen Espanja 1930-luvulla. Euroopan asioiden veteraanikommentaattori **John Palmer** puhuu hie-man värikkäästi tarpeesta perustaa kansainvälisiä prikaateja, joihin kuuluvat ihmiset olisivat valmiita ajattelemaan ja toimimaan Kreikan vasemmiston puolesta. Näitten prikaatilaisten ei onneksi tarvitsisi mennä kivääri kädessä juoksuautoihin.

SYRIZAN VAALIVOITTO HERÄTTÄÄ suuria toiveita, ennen kaikkea Kreikassa, mutta myös muualla. Siihen sisältyy samalla suuria vaaroja. Jos Troikan painostus johtaa siihen, ettei Syriza pysty toteuttamaan edes osaa sinänsä vaatimattomasta vaaliohjelmastaan, seurauksena saattaa olla jyrkkä käänne äärioikealle. Eniten Syrizan epäonnistumista odottaa Kreikan parlamentin kolmanneksi suurimmaksi ryhmäksi noussut, hyvin vaarallinen fasistinen puolue Kultainen sarastus.

Jyrkkä käänös oikealle Kreikassa vahvistaisi äärioikeistoa myös muualla Euroopassa. Ranskassa Kansallisen rintaman kannatus on tätä nykyä kolmannella sijalla. Sen edellä ovat vain gaullistit ja sosialistinen puolue.

Itsenäisiin kansallisvaltioihin edelleen jakautuneessa Euroopassa on paljon helpompaa kerätä suosiota oikeistolaisilla ja nationalistisilla kuin vasemmistolaisilla ja internationalistisilla tunnuksilla. EU ja sen byrokratia ovat helppoja arvostelun kohteita poliittisessa vihanlietonnassa. Valitettavasti myös vasemmisto on usein syllistynyt samanlaiseen demagogiaan, jossa kapitalismin kritiikki on korvattu EU:n moittimisella.

Toinen erittäin epämiellyttävä seuraus Syrizan epäonnistumisesta olisi se, että Kreikasta tulisi uusi kiistakapula EU/Naton ja Venäjän välille. Geopoliittinen kirous lankeaisi silloin myös Kreikan ylle. Näin pitkälle ei pessimistisissä arvauksissa kannata kuitenkaan mennä. Tulevaisuuteen voi myös vaikuttaa. **Y**

Pegida & Itä-Saksan pitkä varjo

Kirjoittaja Seppo Hentilä

RAPHAEL THIEMARD

Pegida-liike hajosi Saksassa,
mutta uuspopulismi ei loppunut.
Vaikka muuri murtui 25 vuotta
sitten, ei itäisen Saksan elintaso
ole noussut lännen tasolle.

SAKSASTA KUULUU TAAS vaihteeksi kummia. Länsimaiden islamisoitumista vastustava Pegida-liike nousi ryminällä uutisotsikoihin. Kirjainyhdistelmä avautuu sanoiksi *Patriotische Europäer Gegen die Islamisierung des Abendlandes, eli länsimaiden islamisoitumista vastustavat patrioottiset eurooppalaiset*.

Pegida sai alkunsa Facebook-ryhmästä ja järjestäytyi vasta viime joulukuun lopulla Dresdenissä. Tammikuun suurissa mielenosoituksissa Pegidan riveissä marssi jopa 25 000 liikkeen kannattajaa. Vähintään yhtä paljon oli liikkeellä niitä, jotka vastustivat muukalaisvihan lietsomista.

Vastamielenosoitusten kulttuuri on ominaista juuri Saksalle. Poliittiset ääri-ilaidat hakeutuvat jatkuvasti väkivaltaisiin yhteenottoihin. Dresdenissä viime vuoden kesäkuussa nelisenkymmentä uusnatsia joutui jopa hakemaan suojaa Saksin maapäiviltä, kun joukko ääriivasemmistolaisia vastamielenosoittajia uhkasi hakata heidät.

MAAHANMUUTTAJIEN TULVA SAKSAAN on ollut kylmän sodan päättymisestä lähtien katkeamaton. Saksan 81 miljoonasta asukkaasta peräti 16 miljoonaa on ulkomailaistaustaisia. Vuonna 2013 Saksaan muutti ulkomailta noin 1,2 miljoonaa henkeä. Valtaosa tulijoista oli muista EU-maista, suurimpana ryhmänä puolalaiset, noin 17 prosenttia kaikista muuttajista. Vuonna 2014 turvapaikan hakijoiden määrä ylitti ensi kerran 200 000 rajan.

Suurin yksittäinen syy kasvuun oli Syyrian sisällissota, ja kaikista turvapaikan hakijoista lähes kolmannes oli syyrialaisia. Saksassakin valtaosa turvapaikkahakemuksista hylätään, mutta kielteisen päätöksen saaneiden karkottaminen toimii monen mielestä aivan liian hitaasti. Juuri tähän maahanmuuttopolitiikan hitauteen Pegida on iskenyt.

Saksassa on viime vuodet ylpeilty sillä, että kolmannen valtakunnan rikoksia on voitu siellä jo pitkään käsitellä avoimesti. Kieltämättä kipeän menneisyyden hallinta on Saksassa onnistunut paremmin kuin vaikkapa Japanissa, Venäjästä puhumattakaan. Muukalaisvihamielisen propagandan leviäminen on Saksalle erityisen ikävä asia.

Kun Pegidan kannattajat alkoivat mellastaa Dresdenissä, ikävät muistot heräsivät. Yhteys rotuvihan äärimmäisyyteen, holokaustiin, löytyi välittömästi. Ulkoasiainministeri **Hans-Walter Steinmeier** (SDP) muistutti siitä, millaista vahinkoa Pegidan muukalaisvihamielisyys aiheuttaa Saksalle ulkomaiden silmissä.

– Tiedämme hyvin, miksi juuri näissä asioissa meidän saksalaisten teot ja sanat punnitaan erityisen tarkasti, Steinmeier lausui *Handelsblatt*-lehdelle 24.1.2015 antamassaan haastattelussa.

Seuraavan päivän *Tagesspiegel* -lehdessä myös historioitsija **Heinrich-August Winkler** piti Pegidan propagandaa hyvin vaarallisena, koska liike hyökkää länsimaista demokratiaa

**SAKSOJEN
YHDISTYMISEN
JÄTTÄMÄT JÄLJET
NÄKYVÄT YHÄ.**

JAN KALISPERA DELL

vastaan koettamalla elvyttää ”vanha-saksalaisia” ennakkoluuloja. Winkler sanoi, ettei hän olisi ikinä voinut uskoa, että joku nyky-Saksassa vielä niihin vetoaisi.

Vaikka Saksan menneisyydenhallinnan julkisivu näyttää kovin puhtoilta, ovat asennemittauksia tehneet tutkijat jo useiden vuosien ajan törmänneet pinnan alla kuplivaan tyytymättömyyteen. Monet tuntuvat kylästyneen siihen, että virallinen Saksa jatkuvasti pyytelee anteeksi ja varoo, ettei sitä vain päästäisi syyttämään muukalaisvastaisuudesta. ”Lopettakaa jo se juutalaisten paapominen!”

Tällaiset ja muut samankaltaiset mielipiteet yhdistävät oikeistopopulisteja. Pegidan kannattajien mielestä tämä ”paapomisen” lopettaminen tarkoittaisi sitä, että islamilaisista maista tulevien pakolaisten maahantulolle olisi pantava sulku, jotta kristillinen Eurooppa ei jauhautuisi muslimien jalkoihin.

MIKSI OIKEISTOPOPULISMI JA aikaisemmin myös uusnatsismi ovat saaneet laajaa kannatusta itäisessä Saksassa entisen DDR:n alueella? Syitä voidaan hakea monesta suunnasta. Saksojen yhdistymisen jättämät jäljet näkyvät yhä. Vaikka Saksin osavaltio on menestynyt taloudellisesti jonkin verran paremmin kuin muut osat entistä Itä-Saksaa, eivät yhdistymiseen asetetut toiveet ole sielläkään täyttyneet.

Ääriliikkeiden kannatuksen yhtenä syynä on pidetty myös sitä, että kansalaiskasvatus oli jäänyt DDR:ssä puutteelliseksi. Kolmannen valtakunnan rikokset oli sysätty Länsi-Saksan niskaan ja omakohtainen tiilinteko oli jäänyt tekemättä. Syksyn 1989 vallankumouksessa Dresdenin naapuri Leipzig sai sankarikaupungin maineen. Kun väkijoukot huusivat ”Wir sind das Volk!”, lännessä uskottiin itäsaksalaisten haluavan aidosti sitoutua demokratiaan.

Suuri osa kansasta pyrki eroon DDR:stä kuitenkin aivan muista syistä: se halusi mahdollisimman nopeasti päästä nauttimaan lännen elintasosta. Kun unelma ei toteutunut riittävän nopeasti, euforia haihtui sen sileän tien. Tämä näkyi vaalituloksissa jo 1990-luvulla.

Saksan ennen niin vakaa puoluekenttä on viime vuosina kokenut kovan mullistuksen. Vielä pari vuotta sitten voitiin puhua viisipuoluejärjestelmästä: konservatiivit CDU/CSU, sosiaalidemokraatit SPD, vapaat demokraatit FDP, sekä vihreät Die Grünen ja vasemmistopuolue Die Linke. Liittopäivävaaleissa 2013 FDP katosi poliittiselta kartalta koko-

Pegidan viimeinen suuri mielenosoitus Dresdenissä keräsi 25. tammikuuta 17 300 ihmistä.

TAMMIKUUN 20. PÄIVÄNÄ PALJASTUI KUITENKIN SKANDAALI, JOKA RIKKOI LIITTO-SUUNNITELMAT JA HAJOTTI PEGIDAN.

naan. Maapäivävaaleissa nousi kuin tyhjästä kaksi uutta puoluetta, piraatit ja *Alternative für Deutschland* (AfD), eli vaihtoehto Saksalle.

AfD kiistää jyrkästi olevansa oikeistopopulistinen puolue. Sen puheenjohtaja on Hampurin yliopiston makrotaloustieteen professori **Bernd Lucke** ja puolueen johtoon kuuluu muutenkin tunnettuja älymystön edustajia.

Silti on täysin kiistatonta, että AfD:n maahanmuutto- ja EU-kriittinen ohjelma vetoaa populisteihin.

Ei ole sattuma, että puolue teki ensimmäiset läpimurtonsa juuri itäisessä Saksassa Brandenburgin, Thüringenin ja Saksin osavaltioissa. AfD kannattaa valikoitua maahanmuuttoa, eli Saksaan tulee ottaa vain sellaisia tulijoita, joita siellä tarvitaan. Sodan jaloista pakeneville on toki tarjottava suojaa, mutta turvapaikanhakijoiden ”makuuttaminen” vastaanotokeskuksissa on lopetettava. AfD haluaa myös ajaa yhteisvaluutta euron hallitusti alas ja lopettaa kriisimaiden tukemisen.

YLLÄTYS, YLLÄTYS – NÄMÄ tavoitteet löytyvät lähes sellaisinaan myös Pegidan ohjelmajulistuksesta. Vielä tammikuun alkupuolella näytti siltä, että Saksaan syntyy vahva oikeistopopulistinen liittouma, kun AfD ja Pegida lyövät hynttyyt yhteen. Vaalitutkijoiden mukaan valtaosa niistä Pegidan kannattajista, jotka ylipäätään ovat äänestämässä käyneet, ovat viime vaaleissa antaneet äänensä AfD:lle. Lähes kaikki muut puolueet saattoivat pelätä menettävänsä ääniä uudelle oikeiston liittoumalle.

Tammikuun 20. päivänä paljastui kuitenkin skandaali, joka rikkoi liittosuunnitelmat ja hajotti Pegidan. Liikkeen johtohahmo **Lutz Bachmann** herjasi Facebook-päivityksessään maahanmuuttajia ”roskaväeksi”, ”nautakarjaksi” ja ”paskapäiksi”. Eikä siinä kaikki: Bachmann julkaisi itsestään profililukuvan, jossa hänellä oli Hitlerin töpöviikset ja hiukset oli kammattu tutulle jakaukselle.

– Hän on täällä taas! riemuitsi Bachmann – ja sai saman tien lähteä.

Uudeksi puheenjohtajaksi valittu **Kathrin Oertel** erosi jo viikon päästä ja vei mukanaan puolet johtokunnasta. Oertel yritti helmikuun 9. päivänä perustaa uuden kansanliikkeen. Sen nimeksi tuli *Direkte Demokratie für Europa* (DDF) eli suoraa demokratiaa Euroopalle. Perustamiskokous lässähti väen puutteeseen. Samana iltana Pegida yritti aloittaa Malmöstä Ruotsin valloituksen, mutta kannattajia ilmaantui vain muutamia kymmeniä.

Vaikka Pegidan taru olisikin jo lopussa – lähes kokonaisen kuukaudenhan se ehti jo toimiakin – eivät sen aatteet ole mihinkään hävinneet. Oikeistopopulismien maaperä on Saksassa vahva, mutta eivät sen vastustajatkaan aio levätä. Tunnetuista syistä Saksassa seurataan jatkossakin näitä asioita tavallista valppaammin. **Y**

Mies harjoittaa kalligrafiia puistossa Shanghaissa. Kalligrafia on Kiinassa yksi tärkeimmistä taiteenlajeista ja sen osaamista pidetään sivistyneisyyden merkinä.

A photograph of a man with grey hair and glasses, wearing a dark jacket over a light blue striped shirt, kneeling on a paved surface. He is holding a white plastic bottle and appears to be practicing calligraphy. To his left, there is a long, horizontal line of Chinese calligraphy on the pavement. The scene is outdoors, with sunlight and shadows visible on the ground.

Kiinan kirjoitusmerkit **SIVISTYKSEN JA VALLAN KIELENÄ**

Teksti ja kuvat Eero Suoranta

Kiinalainen kirjoitusjärjestelmä edustaa itäaasialaisten maiden yhteisiä juuria, mutta myös etuoikeutettujen ryhmien ja kulttuurien valtaa toisten yli.

JOS KIINAN SIVISTYKSELLE pitäisi löytää symboli, maassa käytetyt kirjoitusmerkit olisivat todennäköisesti listan kärkisijoilla niin lännessä kuin idässäkin. Tuhansia vuosia vanha ja kymmenistä tuhansista merkeistä koostuva järjestelmä on paitsi linkki nyky-Kiinan ja sen historian välillä, myös osa maanrajat ylittävää itä-aasialaista kulttuuriperintöä.

Kirjoitusmerkit ovat kuitenkin aina symboloineet sivistyksen lisäksi myös valtaa. Kirjakielen hallinta on merkinnyt väylää koulutukseen ja korkeampaan yhteiskunnalliseen asemaan, joka ei ole ollut avoin kaikille. Samalla muutokset kirjoitusmerkeissä ja niiden käytössä ovat heijastaneet eri kulttuurien nousua ja heikentymistä Itä-Aasiassa.

KIINAN KIRJOITUSMERKIT OVAT logografeja eli sanamerkkejä: jokainen merkki vastaa yhtä sanaa tai merkityksellistä sananosaa, jotka kiinassa ovat äännettyinä tavun pituisia. Näin esimerkiksi sana ”televisio”, joka lausutaan kiinaksi *dianshi*, kirjoitetaan kahdella merkillä, joista ensimmäinen on ”sähkö” (dian) ja toinen ”näkö” (shi).

Vanhimmat merkeistä pohjautuvat suoraan kuvakirjoitukseen, mutta suurin osa on muodostettu yhdistämällä yksinkertaisempia merkkejä. Yleensä yksi osa viittaa merkitykseen ja toinen ääntämiseen: esimerkiksi ”äidin” merkki saadaan yhdistämällä sen kanssa samaan tapaan ääntyvään ”hevosien” merkkiin ”naista” tarkoittava merkki.

Varhaisimmat kiinaksi tunnistettavat merkit kaiverrettiin niin sanottuihin oraakkeliluihin, joita käytettiin ennustamisessa 1200-luvulla ennen ajanlaskun alkua. Myöhemmin kirjoittamiseen alettiin käyttää sivellintä, mistä on peräisin nykyisten merkkien ulkonäkö. Kiinalaiset ajattelevatkin edelleen merkkien rakentuvan pohjimmiltaan siveltimenvedoista ja mittaavat niiden monimutkaisuutta kirjoittamiseen vaadittavien vetojen määrällä.

Nykyiseen muotoonsa 300-400 -luvulla ajanlaskun alun jälkeen vakiintuneet kirjoitusmerkit tunnetaan perinteisinä merkkeinä, jotka ovat edelleen virallisessa käytössä Hong Kongissa ja Taiwanilla. Sen sijaan Kiinan kansantasavallassa siirryttiin vuoden 1956 jälkeen käyttämään yksinkertaistettuja merkkejä, joiden tarkoituksena oli helpottaa kirjoittamista vähentämällä yksittäisiin merkkeihin vaadittavia siveltimenvetoja.

MERKKIEN LISÄKSI MYÖS niillä kirjoitettu kieli on muuttunut. Vuosisatojen ajan Kiinan virallinen kirjakieli perustui klassiseen kiinaan. Tämä oli ilmaisultaan tiivis ja monitulkintainen kiinan muoto, joka ei välttämättä alun pitäenkään vastannut täysin vastannut puhuttua kieltä.

Ajan saatossa puhuttu kieli erkani yhä enemmän kirjoitetusta, hajaantuen eri variantteihin,

Sarjakuvat ovat olleet Kiinassa suosittuja sekä viihdeenä että tapana levittää propagandaa, koska niitä pystyvät lukemaan vain vähän koulutusta saaneetkin.

joiden puhujat äänsivät yhteisiä merkkejä eri tavalla. Niistä viralliseksi kirjakieleksi nousi lopulta mandariinikiina, joka pohjautuu Pekingin alueella puhuttuun kiinan muotoon. Sen sijaan esimerkiksi Hongkongissa ja sen lähialueilla Etelä-Kiinassa puhutaan kantoninkiinaa, jota mandariinin puhujat eivät ymmärrä.

Kiinasta kirjoitusmerkit levisivät myös Japaniin, Koreaan ja Vietnamiin, joissa klassinen kiina nousi samanlaiseksi sivistyskieleksi kuin latina keskiajan Euroopassa. Kielen ja kirjoituksen mukana levisivät myös kiinalainen kulttuuri, filosofia ja kirjallisuus.

Myöhemmin merkkejä alettiin soveltaa naapurimaiden omien kielten kirjoittamiseen ja niiden pohjalta luotiin uusia kirjoitusjärjestelmiä. Esimerkiksi Japanissa käytetyt merkit muistuttavat perinteisten ja yksinkertaistettujen välimuotoa ja niillä kirjoitetaan sekä japanilaisia että kiinasta lainattuja sanoja. Sanamerkkien rinnalla on käytössä kaksi äänne-pohjaista kirjoitusjärjestelmää, joilla kirjoitetaan kieliopilliset päätteet sekä länsimaisista kielistä lainatut sanat.

Toisin kuin Japanissa, Koreassa ja Vietnamin luovuttiin 1900-luvun aikana merkkien käytöstä useimmissa yhteyksissä. Koreaa kirjoitetaan nykyään 1400-luvulla kehitetyllä hangul-kirjoituksella, vietnamiä taas lähetyssaarnaajien mukanaan tuomilla latinalaisilla aakkosilla. Merkkejä kuitenkin opetellaan edelleen esimerkiksi vanhan kirjallisuuden tutkimista varten.

VAIHTOEHTOJA SANAMERKEILLE ON harkittu myös Kiinassa. 1900-luvun alkupuolella eräät kiinalaiset ajattelijat alkoivat syyttää monimutkaista kirjoitusjärjestelmää maan tie-teellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen hidastamisesta. Niin länsimaalaiset kuin kiinalaisetkin kehittivät useita tapoja kirjoittaa kiinaa merkeillä, jotka kuvaavat vain sanan äänneasua. Niistä yleisin on Kiinan kansantasavallassa vuonna 1957 käyttöön otettu pinyin-järjestelmä, joka käyttää länsimaisia aakkosia.

Pinyiniä käytetään esimerkiksi kiinanopetuksessa ja kirjoitettaessa kiinaa tietokoneilla, mutta vain harvat uskovat sen korvaavan sanamerkit. Kiinassa on paljon samoin ääntyviä sanoja, jotka erotetaan toisistaan vain käytetyn kirjoitusmerkin perusteella. Puhtaasti ääntämiseen perustuva järjestelmä voi kyllä helpottaa kirjoittamista, mutta samalla se vaikeuttaa tekstin ymmärtämistä.

Kirjoitusjärjestelmän vaihtaminen vaatisi myös valtavia investointeja muun muassa koulutukseen ja nykyisten tekstien uudelleenjulkaisemiseen. Koska kaikkea materiaalia tuskin saataisiin käännettyä välittömästi, jos koskaan, olisi sanamerkkejä joka tapauksessa edelleen opetettava uuden järjestelmän rinnalla ainakin osalle kansasta.

Merkkien puolustajat vetoavat myös niiden esteettisiin arvoihin ja vankaan asemaan kiinalaisessa kulttuurissa. Aihe herättää välillä vahvoja tunteita: esimerkiksi mannerkiinalaiset ja hongkongilaiset ovat käyneet sanaharkkaa siitä, onko yksinkertaistettujen merkkien käyttö yhteisestä kulttuuriperinnöstä luopumista.

**JAKO PERINTEISTEN
JA YKSINKERTAISTET-
Tujen MERKKIEN
KÄYTTÄJIIN VOI
OLLA PYSYVÄ,
JOS MANNER-KIINA
JA TAIWAN EIVÄT
YHDISTY.**

HISTORIAALISESTI PÄÄSY MERKKIEN edustamaan ”kiinalaiseen kulttuuriperintöön” ei kuitenkaan ole ollut kaikille avoin. Keisarillisella ajalla koulutus ja sitä kautta esimerkiksi mahdollisuus päästä valtion virkoihin oli keskittynyt varakkaiden perheiden miehille. Suhtautuminen naisten kouluttautumiseen vaihteli, mutta sitä pidettiin vähemmän tärkeänä kuin miesten kohdalla.

Tilanne on nykyään parempi, mutta ei täydellisen: Kiinan valtion arvioiden mukaan vuonna 2010 noin viisi prosenttia kiinalaisista aikuisista oli lukutaidottomia, naisista useampi kuin miehistä. Todellisuudessa luvut voivat olla suurempia, sillä virallisesti lukutaitoon riittää Kiinassa 1500 merkin osaaminen, mutta käytännössä se voi joidenkin arvioiden mukaan vaatia jopa 3000–4000 merkkiä.

Lukutaidottomuuden syyt ovat todennäköisesti paitsi Kiinan puutteellisessa koulutusjärjestelmässä, myös mandariinikiinan ylivallassa virallisena kirjakielenä. Ei-kiinalaisten ja omia kirjoitusjärjestelmiään käyttävien vähemmistökielten lisäksi maassa on paljon erilaisia kiinan ”murteita”, joista jotkin ovat käytännössä eri kieliä. Esimerkiksi kantoninkiinan sanaston ja kieliopin erot mandariiniin verrattuna ovat niin suuria, että Hongkongissa on kehitelty omia merkkejä sen kirjoittamiseen.

ON EPÄVARMAA, TULEEKO aika ajamaan merkeistä ohitse. Yksi merkittävä tekijä voi olla uusi teknologia. Esimerkiksi tietokoneet ovat johtaneet joidenkin monimutkaisempien merkkien yleistymiseen, koska niitä ei enää tarvitse kirjoittaa veto kerrallaan. Samalla digitaalisten apukeinojen käyttö on herättänyt huolia tulevien sukupolvien kirjoitustaidon rapistumisesta.

Merkityksensä on myös politiikalla. Vanha kiinalainen kulttuuripiiri on jo kauan aikaa sitten jakautunut useampiin valtiollisiin ja alueellisiin kulttuureihin, joista osa on luopunut kirjoitusmerkeistä lähes kokonaan. Esimerkiksi jako perinteisten ja yksinkertaistettujen merkkien käyttäjiin voi osoittautua pysyväksi, jos manner-Kiina ja Taiwan eivät yhdisty. Myös kiinan ”murteet” voivat saada omat viralliset kirjakielensä, jos niiden puhujat alkavat haastaa mandariinikiinan ylivaltaa.

Vuosisatojen ajan kirjoitusmerkit ovat muistuttaneet kiinalaisen maailman yhteisistä juurista ja muodostaneet nykykiinalaiselle sillan menneisyyteen. Tulee riippumaan tulevista sukupolvista, tullaanko merkkejä edelleen käyttämään vai vaipuvatko ne historiaan yhdessä muinaisten enustajien ja keisareiden kanssa. **Y**

Jakolinjojen KASVU UHKAA SEKÄ RIKKAITA ETTÄ KÖYHIÄ

Kirjoittaja Antti Kaihovaara

Erilaisten jakolinjojen kasvu on leimannut yhteiskunnallista kehitystä niin Suomessa kuin muuallakin. Kehityksestä on syytä olla huolissaan, sillä se vähentää enemmistön hyvinvointia varallisuudesta, poliittisista näkemyksistä tai asuinpaikasta riippumatta.

ERIARVOISUUDESTA PUHUMINEN EI ole enää vasemmiston yksinoikeus. Viime aikoina se on noussut yhdeksi suurimmista puheenaiheista kansainvälisen valuuttarahaston (IMF), taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) sekä maailman talousfoorumin (WEF) asialistoilla. Myös **Bill Gatesin, George Sorosin** ja **Nick Hanauerin** kaltaiset miljardöörit ovat varoitelleet liian suurten tulo- ja varallisuuserojen haitoista yhteiskunnan eheydelle, maailmantalouden vakaudelle sekä talouskasvulle.

Verkkokauppa Amazonin syntyvaiheeseen sijoittanut Hanauer on korostanut eriarvoisuuden kielteisiä vaikutuksia yritysten liiketoiminnalle. Keski- ja alakuuluttajan ostovoiman vähenemisestä seuraa myös yritysten toiminnan kannalta välttämättömän kokonaiskysynnän hiipuminen. Hanauerin mukaan hänen kaltaisensa liikemiehet haluavat pitää työntekijänsä köyhinä (matalat työvoimakustannukset), mutta kuluttajansa rikkaina (korkea ostovoima). Yksittäisessä yrityksessä tämä konsepti saattaa toimia erinomaisesti, mutta koko yhteiskunnan tasolle ulotettuna vaikutukset ovat liiketoiminnalle tuhoisat. Oppia tulisikin hakea legendaarisesta **Henry Fordista**, joka ymmärsi, että juuri työntekijät ovat niitä samoja kuluttajia, jotka ostovoimallaan pitävät markkinatalouden rattaat pyörimässä.

On melko yhdentekevää, selittääkö valtaapitävien ajattelutavan muutosta henkilökohtaiset intressit, todellinen halu puuttua maailman epäkohtiin vai kenties **Thomas Piketty**, **Branko Milanovicin** ja **Anthony Atkinsonin** kaltaiset tuloerotutkijat, jotka ovat vuosikymmenien ajan määrätietoisesti dokumentoineet taloudellisen eriarvoisuuden kehitystä. Tärkeää on se, että poliittinen ja taloudellinen eliitti on alkanut ymmärtää nykyisen kaltaisen kehityksen olevan haitallista enemmistölle yhteiskunnan jäsenistä.

Todellinen muutos on tästä huolimatta vielä kaukana.

PARHAAT SAAVAT NYKYJÄRJESTELMÄSSÄ OSAAMISESTAAN SUHTEETTOMAN SUUREN HYÖDYN "HYVIIN" JA "KESKINKERTAI-SIIN" NÄHDEN.

MUUTOKSEN TARPEEN YMMÄRTÄMINEN ei vielä yksin riitä, jos eriarvoisuuden syitä ei tunnisteta. Syiden määrittely tosin saa helposti poliittisia painotuksia, sillä yhteiskunnallisten kysymysten taustalla vaikuttava dynamiikka on niin monimutkainen, että edes alan parhaimmat tutkijat ovat harvoin asioista samaa mieltä. Tulo- ja varallisuuserojen kasvua selittäviksi tekijöiksi on tarjottu muun muassa globaalien valtasuhteiden muutosta, viime vuosikymmeninä toteutettua uusliberalistista politiikkaa – yleensä määrittelemättä sitä tarkemmin – teknologisen kehityksen osaamispainotteista luonnetta, sekä tieto- ja viestintäteknologian mahdollistamaa supertähtitaloutta.

Teknologisen kehityksen osaamispainotteinen luonne tarkoittaa yksinkertaistetusti osaamisen merkityksen korostumista aiempaan nähden. Oikeat taidot ja oikean koulutuksen omaava sekä tietotekniikkaa työssään hyödyntävä luova työläinen voi yltää tuottavuutensa ansiosta satakertaisiin tuloihin rutiininomaista työtä tekevään työläiseen nähden. Tämä suosii esimerkiksi veroasioihin erikoistuneita juristeja tai yrittäjäksi uskaltautuvia huipuluokan ohjelmoijia.

Osaamispainotteiseen teknologiseen kehitykseen liittyvällä supertähtitaloudella puolestaan tarkoitetaan globaalin markkinatalouden parhaita tuotteita ja parhaita yksilöitä ylikorostavaa luonnetta. Harva meistä käyttää markkinoiden kolmanneksi parasta hakukonetta tai seuraa yhtä suurella mielenkiinnolla tenniksen maailmanlistan 200. parasta pelaajaa kuin listan ykköspelaajaa. Parhaat saavat nykyjärjestelmässä osaamisestaan suhteettoman suuren hyödyn ”hyviin” ja ”keskinkertaisiin” nähden.

**KESKILUOKAN
KURJISTUMINEN
EI OLE AINOAS-
TAAN KESKILUO-
KAN ONGELMA
VAAN SE KOS-
KETTAÄ KOKO
YHTEISKUNTAA
KÖYHISTÄ
RIKKAIISIIN.**

JOS TULOEROJEN KASVU olisi seurausta ainoastaan teknologises-
ta kehityksestä, olisi siihen periaatteessa kohtalaisen helppoa
puuttua. Ilmiötä ei voi kuitenkaan tarkastella huomioimat-
ta myös ilmiön globaalia kontekstia. Tästä näkökulmasta kat-
sottuna tuloerot ovat nimittäin itse asiassa laskeneet viimei-
sen noin 15 vuoden ajan.

Siinä missä maiden sisäiset tuloerot ovat suorastaan räjähtäneet käsiin, on globaalien tuloerojen osalta tilanne päinvastainen. Jos kaikki maailman ihmiset asuisivat samassa maassa, olisi tämän maan eriarvoisuus tuloeroja mittaavan Gini-kertoimen perusteella vähentynyt 2000-luvun aikana. Uskomattomalta kuulostava väite selittyy keskiluokan tulojen valtavalla kasvulla Kiinan ja Intian kaltaisissa maissa.

Jos sivuutetaan talouskasvun haitalliset vaikutukset ympäristölle, on globaalin keskiluokan kasvu ja sen mukanaan tuoma absoluuttisen köyhyyden väheneminen iloinen uutinen. Globaalin eriarvoisuuden pienentymisen ei kuitenkaan riitä oikeuttamaan eriarvoisuuden kasvua maiden sisällä.

Markkinatalouden oikeutus nimittäin perustuu pitkälti sen kykyyn luoda inklusiivista, kaikkia hyödyttävää talouskasvua. Siinä se on epäonnistunut pahasti viime vuosina.

Esimerkiksi Yhdysvalloissa yliopistoa käymättömän työläisen mediaanipalkka ei ole viimeisen 30 vuoden aikana heikentynyt ainoastaan suhteessa korkeampiin tuloryhmiin vaan laskenut ostovoimakorjattuna myös absoluuttisesti. Kolmen vuosikymmenen talouskasvu on siis tarkoittanut osalle kansalaisista tilannetta, jossa uudet sukupolvet ansaitsevat vähem-

män kuin edeltäjänsä. Ei tarvitse olla valtio-opin professori ymmärtääkseen, että tällainen kehitys ei lupaa hyvää ihmisten tulevaisuuskolle, yhteiskuntarauhalle ja demokratialle. Keskiluokan kurjistuminen ei ole ainoastaan keskiluokan ongelma vaan se koskettaa koko yhteiskuntaa köyhistä rikkaisiin.

LIIALLISELLA ERIARVOISUUDELLA ON kielteisiä vaikutuksia talouskasvulle, demokratialle ja turvallisuudelle. Merkittävämpi – ja kenties vaikeammin todistettavissa oleva – argumentti on kuitenkin se, että eriarvoisuus lisää pahoinvointia yhteiskunnassa laajemmin. Erityisen selvästi tämä näkyy yhteiskunnan huono-osaisimpien arjessa. Myös Suomen kaltaisessa kohtalaisten matalien jakolinjojen maassa köyhät sairastavat enemmän, kärsivät keskimääräistä enemmän väkivallasta sekä mielenterveysongelmista ja kuolevat nuorempina. Listaa voisi jatkaa halutessaan pitkälle.

Eriarvoisuuden aiheuttama pahoinvointi ulottuu huono-osaisen ohella myös muihin ryhmiin. **Richard Wilkinson** ja **Kate Pickett** osoittivat kirjassaan *Tasa-arvo ja hyvinvointi*, että eriarvoisuus nakertaa yhteiskunnan hyvinvointia kaikilla tulotasoilla muun muassa suuremman lapsikuolleisuuden, useampien henkirikosten ja lyhyemmän elinajanodotteen muodoissa. Kirjaa on oikeutetusti kritisoitu asioiden yksinkertaistamisesta mutta sen esittämien väitteiden tueksi löytyy satoja vertaisarvioituja tutkimuksia useilta meritoituneilta tutkijoilta. Suomessa tällaisia tutkimuksia ovat julkaisseet esimerkiksi professorit **Heikki Hiilamo** ja **Olli Kangas**.

Varovaisinkin päätelmä näiden tutkimusten tuloksista on, että eriarvoisuuden määrän ja lukuisien kielteisistä pitämämme asioiden välillä on vahva korrelaatio. Vaikka korrelaation löytyminen ei vielä välttämättä tarkoita kausaalisuhdetta, olisi näiden hyvinvointia heikentävien tekijöiden tutkiminen ja eliminointi erinomaiseen tärkeää, jos todella olemme kiinnostuneita omasta ja muiden hyvinvoinnista. Edelleenkin liian monet vaikutusvaltaiset

tahot ovat pyrkineet kiistämään tämän korrelaation olemassaolon – kausaliteetista puhumattakaan.

EDELLÄ SANOTUSTA HUOLIMATTA julkisessa keskustelussa ei ole syytä myöskään korostaa liikaa tulo- ja varallisuuseroja eriarvoisuuden ainoina taustatekijöinä. Sosioekonomisella asemalla on kiistatta suuri merkitys, mutta tuloja ja varallisuutta enemmän mahdollisuuksiimme pärjätä elämässä vaikuttavat etnisyyden, sukupuolen ja synnyinpaikan kaltaiset tekijät.

**MAAILMAN
AVAUTUMINEN
PARANTAA
JOIDENKIN
ELÄMÄNLAATUA
JA KATKEROIT-
TAA SAMALLA
TOISIA.**

Uusiakin jakolinjoja syntyy kaiken aikaa. Keskiluokan sisäiset erot ovat korostuneet globaalin markkinatalouden ja Euroopan yhdentymisen seurauksena. Voittajia ovat kaupungissa asuvat, kielitaitoiset valkokaupungistat ja häviäjiä syrjäseutujen sinikaupungistat, joiden työt voidaan korvata koneilla tai siirtää halvempien työvoimakustannusten maihin. Helsingistä on monelle henkisesti lyhyempi matka Brysseliin, Tukholmaan ja Berliiniin kuin Suonenjoelle tai Kajaaniin. Maailman avautuminen parantaa joidenkin elämänlaatua ja katke-
roittaa samalla toisia.

Maantieteellistä etäisyyttä suurempi merkitys on kuitenkin sosiaalisen etäisyyden kasvulla. Kun ihmisten kokemusmaailmat eivät kohtaa, vähenee myös solidaarisuus toisia kohtaan. Tämä näkyy halussamme auttaa tai olla auttamatta niitä, jotka ponnistavat erilaisista lähtökohdist. Yritykset eivät suoranaisesti kilpaile päästäkseen lahjoittamaan rahaa moniongelmaisten sekakäyttäjien parantolan rakentamiseksi. Lastenkliniikkaa varten on sitä vastoin huomattavasti helpompi kerätä rahaa, koska siellä hoidetaan niitä, jotka ovat huono-osaisia ilman omaa syytään. Helposti unohtuu, että myös monet omiin valintoihin kykenevät huono-osaiset ovat pohjalla pitkälti itsestään riippumattomista syistä, kuten mielenterveysongelmien tai väkivaltaisen lapsuudenkodin takia.

Yhteiskunnan jakolinjojen kasvun aiheuttama empatiavaje ei heijastu statushierarkiassa ainoastaan alaspäin. Luottamus viranomaisiin ja muihin ihmisiin on pienintä asunnottomien ja leipäjonojen asiakkaiden kaltaisissa ryhmissä. Kun luottamus yhteiskunnan instituutioihin horjuu, vähenevät myös syyt toimia sen sääntöjen mukaisesti.

SUOMI ON EDELLEEN kansainvälisesti katsoen melko pienten jakolinjojen yhteiskunta. Maamme pärjää kohtuullisen hyvin käytettiin mittarina sitten taloudellista hyvinvointia tai sen jakautumista kansalaisten kesken. Viime vuonna Suomi valittiin neljättä kertaa peräkkäin amerikkalaisen Fund for Peace -järjestön vertailussa maailman vakaimmaksi ja vähiten epäonnistuneeksi valtioksi.

Monet merkit viittaavat kuitenkin siihen, että jakolinjat tulevat kasvaan tulevaisuudessa. Suomalainen yhteiskunta ei ole rikki, mutta sen pintaan on alkanut muodostua säröjä, joiden korjaaminen on sitä vaikeampaa, mitä suuremmiksi niiden annetaan kasvaa. Näihin korjaustalkoihin soisi osallistuvan kaikkien niiden, jotka tunnustautuvat demokratian, talouskasvun ja yhteiskuntarauhan kaltaisten aatteiden ystäviksi. **Y**

**SUOMALAINEN
YHTEISKUNTA
EI OLE RIKKI,
MUTTA SEN PIN-
TAAN ON ALKA-
NUT MUODOS-
TUA SÄRÖJÄ.**

Kalevi Sorsa säätiön Tasavertaiseen yhteiskuntaan –hanke

www.sorsaoundation.fi/yleinen/tasavertaiseen-yhteiskuntaan

Lisääkö Ukrainan ihmisoikeuskehitys

PAKOLAISUUTTA SUOMEEN?

Kirjoittaja Arno Tanner, Kuvat EU/ECHO

Itä-Ukraina ja Krim näyttäytyvät villinä alueena, jossa laittomat teloitukset, ääri-ilmiot ja antisemitismi rehottavat. Muualla Ukrainassa on kuitenkin rauhallista ja sisäinen pakolaisuus on edelleen mahdollista.

IHMISOIKEUKSILTAAN UKRAINAN LÄHTÖTILANNE oli Venäjää ja Valko-Venäjää parempi. Aluksi EU oli kiinnostunut tukemaan sittemmin syrjäytettyä Ukrainan presidentti **Viktor Janukovitshia**, jotta Ukraina lähentyisi EU:ta assosiaatiosopimuksen kautta. Assosiaatiosopimus ja Janukovitshin kohtaama kasvava epäsuosio aiheuttivat kuitenkin sen, että Venäjä ryhtyi pelkäämään Ukrainan ajautumista Euroopan syliin.

Helmikuun 2014 Euromaidan kärjistyi mellakoiksi ja sekasorrokksi. Janukovitsh pyrki ensin tukahduttamaan kansannousun diktatuurilaein, maakunnista tuoduin turvallisuusjoukoin, tarkka-ampujin ja tituskein – eli provokaattorein, joita oli usein palkattu pikkurikollisista. Janukovitsh

Toistaiseksi pakolaisia on pystytty majoittamaan tyhjiillään oleviin tiloihin, johon on voitu järjestää jopa sähkö ja lämmitys.

totesi tilanteen mahdottomaksi ja katosi Venäjälle, vaikka väittikin edelleen olevansa vallassa. Janukovitshin kaaduttua parlamentti ja turvallisuusjoukot kääntyivät laajasti kansannousun puolelle, perustuslakia ja muita lakeja muutettiin, sekä presidentin valtaoikeuksia pienennettiin. Sisäministeri ja kuvernöörit vaihdettiin.

TILANNE EI KUITENKAAN rauhoittunut vallankumoukseen. Venäjä koki, että Ukraina oli luisumassa ”Euroopalle” ja ryhtyi aiheuttamaan epäjärjestystä Krimillä ja Itä-Ukrainassa. Venäjän tavoitteenaan saada valtaa tavalla tai toisella, tai ainakin epävarmuutta lähelle omia rajojaan. Krimin valtaus saattoi olla pitkäaikaisempikin strateginen tavoite. Sinänsä veretön valtaus on yleisesti tuomittu kansainvälisen oikeuden vastaiseksi, vaikka alueella onkin Venäjän Sevastopolin tukikohta ja runsaasti venäläistä väestöä.

Itä-Ukrainan saattaminen sekasortoon oli Venäjän tavoite, mikä on tähän päivään mennessä onnistunutkin Venäjän kannalta. Separatisti ei

Useat ovat joutuneet asumaan poikkeusoloissa useita kuukausia. Viisivuotias Anna perheineen jakaa pomisuojan 20 muun pakolaisen kanssa.

eella myös omia joukkojaan. Venäläisiä joukkoja on Krimillä 40–50 000 ja Donbassin alueella ehkä 5–10 000.

IHMISOIKEUSTILANNE NÄILLÄ ALUEILLA on huono. Donetskin ja Luhanskin alueilla satunnaiset väliaikaishallinnot suorittavat ihmisoikeusloukkauksia rangaistuksitta, koska valvovia elimiä ei ole tai ne ovat lamaannuksissa. Donbassin alueella on esimerkiksi äärikansallisia ryhmittymiä, jotka ovat avoimen juutalaisvastaisia. Venäjän hallinnoimalla Krimillä tataarit, joiden olot olivat jo parantumassa, ovat jälleen hankalassa asemassa. Myös monet Krimiltä Kiovaan suunnanneet sisäiset pakolaiset ovat menettämässä maaomaisuuttaan. Alueen etniset ukrainalaiset ovat usein maanviljelijöitä, eikä ongelmia ole vielä ollut. Toisaalta Krimillä ei ole enää vapaata tiedonvälitystä.

Donbassin ja Krimin ulkopuolella elämä sujuu kuitenkin rauhallisesti. Ukraina oli jo ennen sotaa vähemmän keskusjohtoinen kuin Venäjä ja Valko-Venäjä, ja valta on aidosti hajautunut. Tosin ei länsimaisittain, vaan alueellisille mahtimiehille, oligarkeille. Varsin länsimaista oli kuitenkin varsin vapaa lehdistö ja aito monipuoluejärjestelmä. Kriisin myötä lehdistö on entisestään terästyntynyt, sekä parlamentissa on useita blokkeja ja kymmenkunta puoluetta, joilla kullakin on keskenään erilainen agenda.

Oikeuslaitosta, armeijaa ja poliisia on pyritty Kioassa *lustroimaan*, eli korvaamaan ylätasolta alkaen ”vanhan liiton ihmisiä” uusilla. On perus-

ole oikea sana kuvaamaan Ukrainaa vastaan taistelevia joukkoja, vaan voidaan puhua irredentisteistä. Tällä viitataan kansanliikkeeseen, joka haluaa takaisin oikeuksia menetettyihin kotikontuihin, tai jopa liittyä oikeaan kotimaahansa. Eli hieman erilainen ilmaisu kuin separatismi. Kuten tunnettua, Venäjä aseistaa näitä irredentistejä, ja käyntelee toisen maan alu-

**VÄLIAIKAISHALLINNOT
SUORITTAVAT IHMIS-
OIKEUSLOUKKAUKSIA
RANGAISTUKSITTA,
KOSKA VALVOVAT
ELIMET EIVÄT TOIMI.**

POTENTIAALINEN IHMISOIKEUS- KYSYMYS UKRAINASSA ON ASEPALVELUS ARMEIJASSA, JOLTA ON USEIN VÄLTYYTTY.

asepalveluksesta on usein välttynyt suuri osa ikäluokasta, erityisesti yliopistoissa. Paikallisessa lehdistössä harvassa ovat kuitenkin tapaukset, jossa yksittäinen aseistakieltäytyjä olisi joutunut merkittäviin ongelmiin. Mikäli on tavattu asevelvollisiin vaikuttamaan pyrkiviä, on presidentti **Petro Poroshenko** tämän tuominnut, ja siitä on tullut seuraamuksia. On muistettava, että Ukraina ei ole sotatilassa, vaan kyse on ”terrorisminvastaaisesta operaatiosta”. Tällöin sotatilalait eivät ole voimassa, vaan maassa on siviilihallinto ja aseistakieltäytymiseen sovelletaan siviiliajan lakeja.

SUOMEEN EI TUSKIN olekaan tulossa paljoa sellaisia turvapaikanhakijoita Ukrainasta, jotka kokisivat Geneven pakolaissopimuksen tarkoittamaa vainon uhkaa tai vainoa. Tämä johtuu ennen kaikkea mahdollisuudesta maan sisäiseen pakolaisuuteen, jota UNHCR, IOM ja ETYJ tarkkailevat. Vaikka sisäisten pakolaisten olot uudessa paikassa eivät olisi hyvät, ne eivät välttämättä ole sitä kantavaestölläkään. Länsi-Ukrainan ja Kiovan tilanne onkin tällä hetkellä vakaa. Kasvava pikkurikollisuus ympäri Ukrainaa voi tosin jatkossa herättää epäilyä muualta tulevia kohtaan.

Vaikka suuria turvapaikanhakumääriä ei Suomeen ehkä ole odotettavissa, ei ihmisoikeustilanne ole mitenkään optimistinen. Äskettäisen Minskin sopimuksen rikkomisesta ei ole seurannut Venäjän presidentti **Vladimir Putinille** muita seuraamuksia kuin pakotteet.

Toisaalta Ukrainan sovittelemattoman linjan puitteissa ei hyväksytäkään mitään kompromisseja, koska tämä saattaisi johtaa Venäjän lisätoimenpiteisiin. Mikäli Ukrainan tiukka linja onnistuu, tulee Ukrainasta Venäjälle ennakkotapaus naapuruussuhteisiin. Seuraavat toimet saattavatkin kohdistua Valko-Venäjään tai Baltiaan. Näissä toimenpiteissä yksilön ihmisoikeudet ovat yleensä viimeisenä prioriteettilistalla. **Y**

tettu uusi energinen korruptionvastainen virasto. Georgiasta, Liettuasta ja Puolasta on myös rekrytoitu ulkomaalaisia merkittävälle uudistuspaikoille. Joukossa on esimerkiksi Georgian entinen presidentti **Mikheil Saakashvili**.

Potentiaalinen ihmisoikeuskysymys on asepalvelus Ukrainan armeijassa: perinteisesti

Konfliktialueelle viime tammi-kuussa toimitettuja suomalaisia aggregaatteja.

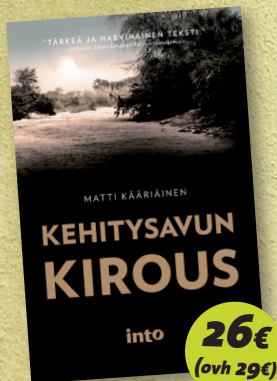

TILAA NYT!

Intoa kevääseen!

Matti Kääriäinen: KEHITYSAVUN KIROUS

Kehitysapu ei ole johtanut niihin tavoitteisiin, jotka sille alun perin asetettiin. Kirja kertoo kehitysapubisneksen karusta todellisuudesta juhlapuheiden takana.

Polina Žerebtsova: SODAN SIRPALEET

Kun Polina Žerebtsova oli 14-vuotias, toinen Tšetšenian sota alkoi. Sota oli jo kolmas tytön elämässä. Päiväkirja-merkinnät vuosilta 1999–2001 tarjoavat harvinaislaatuista näkökulmaa sotaan nuoren tytön silmin.

Sirpa Ahola-Laurila: SOININ KUPLA

Soinin kuplassa Pohjois-Pohjanmaan perussuomalainen aktiivi Sirpa Ahola-Laurila kertoo herkullisia tarinoita persujen hyvä veli-kerhosta, amatööriä totilailuista ja sisäpiirin kähminöistä.

Kristiina Koivunen: SUURUUDENHULLU TURKKI

Suurvaltahistoriansa takia turkkilaiset potevat identiteettikriisiä ja kaipaavat ottomaani-imperiumin loiston päiviä. Mihin perustuu terroristijärjestö Isisin voima? Miksi Turkki on ollut haluton liittymään sen vastaiseen kansainväliseen liittoumaan?

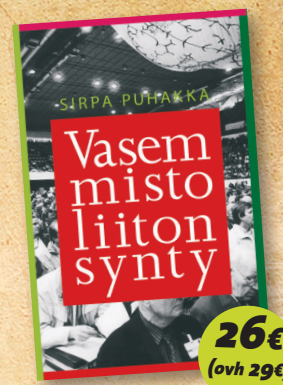
Mikko Jakonen & Tiina Silvasti (toim.): TALOUDEN UUDET MUODOT

Talouden uudet muodot esittelee taloudellisen toiminnan vaihtoehtoisia muotoja. Mitä ovat jakamistalous, solidaarisuustalous, jälkikeynesiläisyys, perustulo ja uudet osuuskunnat?

Sirpa Puhakka: VASEMMISTOLIITON SYNTY

Vapun alla 1990 tehtiin Suomen poliittista historiaa. Tuhansia ihmisiä kokoontui Kulttuuritalolle perustamaan uutta puoluetta. Vasemmistolainen liike siirtyi uuteen vaiheeseen. Kirja kertoo uuden puolueen jännittävistä synnytystuksista.

Tilaa netistä: www.intokustannus.fi tai myynti@intokustannus.fi.

Hintoihin lisätään toimituskulut 3–5 €.

into

Ydinkokemus

KIRJOJA, ELOKUVAA,
TEATTERIA
JA MUSIIKKIA:
TAIDETTA, JOKA
SYNNYTTÄÄ
KOKEMUKSIA.

80 RITA DAHL Vasemmistolaisen maailman kannattaja
/ **84 ARJA ALHO** Profeetan parta / **87** Kirja-arviot / **93** Levyt
/ **94 PIA LOHIKOSKI** Muotokuvia ihmisyydestä
/ **95 HETA HEISKANEN** Minne unohtui lapsen etu? / **96 JUSSI**
AHOKAS Miksi taloudellisen eriarvoisuuden kasvua ei enää
hyväksytä? / **98** Pala historiaa

VASEMMISTOLAISEN MAAILMAN KANNATTAJA

Kirjoittaja Rita Dahl Kuva Juha Sadehuoto

Mercedes Bentso aikoo
jossain vaiheessa mennä politiikkaan,
mutta vaikuttaa vielä toistaiseksi
rap-musiikillaan.

MUSIIKKI PELASTI **Mercedes Bentson** huumeisiin sortumiselta ja syrjäytymiskierteeltä. Jos **Pyhimys** ei olisi soittanut, ja pyytänyt tekemään rappia kanssaan, olisi hän kenties edelleen huumeiden tiellä. Hän meni rap-kouluun ja julkaisi ensimmäisen kappaleensa vuonna 2010. Mercedes Bentso on juuri purkittanut esikoislevynsä ja tuottaja **Steen1** alkaa etsiä levyille julkaisijaa.

– Steen1 on ollut suurin innoittajani rohkeudellaan ja suorapuheisuudellaan. Hän on tehnyt riskillä hyvin provosoiviaakin tekstejä. Pyhimystä ja **ASAAA** ihailen lyyristen taitojensa vuoksi. Pidän myös **Julma Henristä** ja **Palefacesta**, Mercedes Bentso sanoo.

– Minäkin haluan, että tekstini ovat kirjallisesti toimivia ja siksi käytän niissä symboleja ja vertauskuvia. **Lana del Rey** puhuu Hollywoodin ongelmista, jotka edustavat toki eri mittakaavaa. **Amy Winehousesta** pidän surullisen tarinan vuoksi.

– Otan ihmissuhteiden ja läheisten elämäntilanteiden kautta kantaa yleisempiin ongelmiin. Yksikään tuttavani, jolle on käynyt huonosti, ei ole ollut turha ihminen. Narkkareita meillä kaikilla on oikeus vihata. He ovat vähän samanlaisessa asemassa kuin vaikka kehitysvammaiset. A2 kehitysvammais-illassa kysyt-

tiin, haluaisitko kehitysvammaisen naapuriisi asumaan. Narkkarin ajatellaan itse aiheuttaneen tilanteensa. Heidän aiemmat tuomionsa vaikuttavat myöhempiin tuomioihin.

Yleinen yhteiskunnallinen ilmapiiri on Mercedes Bentson mielestä erittäin naisvihamielinen. Rappareipiireissä naisten ei uskota osaavan räpätä, **Li Anderssonia** ja **Susanna Koskea** katsellaan debateissa mielellään vierekkinä, koska molemmat ovat kauniita naisia.

– Se nyt on vain tyhmää sanoa naisilta, etteivät he tarvitse feminismiä. Se olisi vähän sama kuin musta ihminen, joka sanoisi, että orjakauppa on yes. Feministit ajavat myös

miesten oikeuksia, eikä miesasialiikkeelle ole mitään tarvetta – mitä muuta se ajaa kuin piilosovinismia. Naiset kokevat edelleen seksuaalista häirintää, joka ulottuu katuhäirinnästä törkeään ahdisteluun.

SE NYT ON VAIN TYHMÄÄ SANOA NAISILTA, ETTEIVÄT HE TARVITSE FEMINISMIÄ.

MERCEDES ON aktiivinen Vasemmistonuorissa ja hänet muistetaan eurovaaleista Li Anderssonin kannattajana. Eduskuntavaaleissa hän tukee Vasemmistonuorten puheenjohtajaa **Mai Kivelää**. Näitä naisia hän voi turvallisesti mielin tukea, koska on heidän kanssaan yhtä mieltä ympäristöstä, taloudesta, feminismistä, rasismista ja maahanmuuttajia koskevista asioista.

Jahka Mercedes Bentso ehtii, hän aikoo itsekin perehtyä paremmin yhteiskunnallisiin asioihin ja asettua ehdolle.

– Suurin ongelma ovat tällä hetkellä mielen-terveys- ja päihdepalveluiden eriarvoistuminen. Kaksi kaveriani kuoli viime syksynä huumeisiin. Joskus luulin, että on kyse vain minun lähipiirini ongelmista, mutta Steen1 sai minut tajuamaan, että ongelma on yleisempi ja yhteiskunnallisempi.

Kaikkein paras lääke Mercedes Bentson mielestä olisi niin tehokas ennaltaehkäiseminen, ettei kukaan sorru huumeisiin tai päihteisiin.

– Kannatan erityisesti joustavaa ja varhaista puuttumista perheiden asioihin. Jos ihminen kasvaa ympäristössä, jossa vanhemmat ja kaikki ympärillä ovat narkomaaneja, ei ole paljon vaihtoehtoja. Myöhemmin, jos narkomaani joutuu katkole Järvenpäähän ja palaa sieltä takaisin Itä-Helsinkiin, paluu vanhaan elämään on hyvin todennäköinen.

ITÄ-HELSINGISSÄ PARASTA on tiettyjen piirien yhteisöllisyys. Kaveria ei jätetä, jos hän joutuu pulaan.

– Tietyissä porukoissa kaikki tuntevat toisensa ja vallitsee veljeys ja perhetunnelma. Mercedes Bentsolla on runsaasti monikult-

tuurisia ystäviä Kosovosta, Jordaniasta, Palestiinasta, usean eri maan kurdeja ja muita vähintään kahden kulttuurin kasvatteja. Kaikki ystävät ovat poliittisesti valveutuneita eikä edes räppäriin tarvitse pyytää heiltä mielipiteitä eri asioista.

Mercedes Bentso on itsekin puoliksi romani, vaikka ei romanikulttuuriin koskaan mukaan lähtenytäkään. Hän pitää yhteyttä vain osaan sukulaisista, esimerkiksi Ruotsissa asuvan setänsä kanssa hän on edelleen säännöllisesti yhteydessä.

Mercedes Bentsolle tärkeitä ovat ihmisoikeuksien lisäksi eläinten oikeudet ja lisäksi hän on miettinyt yhteistyötä ay-liikkeen kanssa. Häntä rattastaa, että taiteilijoita pyydetään jatkuvasti esiintymään ilmaiseksi.

Uskonto on Mercedeskelle tärkeä asia ja hän pitää itseään hengellisenä ihmisenä, vaikkei julkisesti uskontoja koskevia mielipiteitä juuri esitäkään.

– Oma hengellistä kokemusta ei voi selittää loogisesti ja kaikki eivät usko uskontojen olemassaoloon. Vaikka olen kokenut hengellistä väkivaltaa, haluan olla esimerkki vasemmistolaisesta taiteilijasta, joka uskoo johonkin, näpättyä Mercedes Bentso terävästi tätäkin stereotypiaa. **Y**

KAIKKEIN PARAS LÄÄKE OLISI NIIN TEHOKAS ENNALTA- EHKÄISEMINEN, ETTEI KUKAAN SORRU HUUMEISIIN TAI PÄIHTEISIIN.

Profeetan parta

Kirjoittaja Arja Albo Kuva Ville Ranta

Tuntuu tosi epämiellyttävältä,
sanoo sarjakuvataiteilija Ville Ranta.

RUOTSALAINEN PILAPIIRTÄJÄ **Lars Vilks** ei vahingoittunut Kööpenhaminan terrori-iskussa mutta kaksi ihmistä kuoli ja useita poliiseja haavoittui. Synagogassa oli bat mitsva -juhla, jonne oli kokoontunut myös lapsia ja nuoria.

– Erityisen inhottavana koen juutalaisiin kohdistuvat iskut. Ne ovat suunnattu kansanryhmää vastaan. Eiväthän esimerkiksi lapset ole valinneet mihin ryhmään ovat syntyneet! Silti heihin kohdistetaan vihaa.

– On tietysti aina nostettava esille, että islamistiterrorismin uhrit ovat 99-prosenttisesti toisia muslimeja. Ja että 2001 jälkeen tapahtu-

neet iskut länsimaihin ovat olleet loppujen lopuksi aika pieniä. Siis jos vertaa, mitä muualla tapahtuu, Pakistanissa tai Irakissa.

Mutta onko kysymyksessä sittenkään reaktiosta uskonnollisten tunteiden loukkaamiseen? Oliko vain niin, että satiirilehti *Charlie Hebdo* oli helppo kohde ja että mediahuomio taattu?

– Iskut ovat suunnattu ennen muuta länsimaita vastaan. On oikeastaan tyhmää sanoa, ettemme hyväksy terrorismia, ettei terrorismia tarvitse ymmärtää – ja jättää asia sikseen tarvemmin pohtimatta.

– Miksi nuoret islamilaiset radikalisoituivat? Kyllä takana ovat yhteiskunnalliset syyt.

USKONNOLLISET JOHTAJAT VAPAUDEN JA SUVAITSEVAISUUDEN PUOLESTA

Pointti on sosiaalisessa eriarvoisuudessa. Euroopan tarjoamat tasa-arvo, vapaus tai varallisuus ei tule minulle, ei ole osallisuuden tunnetta. Kysymys on ihmisarvon kokemisesta eikä sitä korvata rahalla. Kun jollakin kansanryhmällä on kollektiivinen kokemus, että me olemme toisen luokan kansalaisia, on se tosi huono juttu.

Olet myös itse pilapiirtäjänä törmännyt saatiirin rajoihin. Joudutko miettimään suomalaisista lainsäädäntöä ja sen rajoja sananvapaudelle?

– Kunnianloukkaussäädöksiä kyllä, en niinkään jumalanpilkkua. Olen toki sitä mieltä, että jumalanpilkkua pitäisi poistaa lainsäädän-

nöstämme. Tilanne voi nimittäin muuttua, ja nopeasti. Jos ilmapiiri käy kireäksi, meillä sananvapautta voidaan ruveta rajoittamaan tälläkin lainkohdalla. Tämä varovaisuus käyttää sananvapautta johtuu kulttuuristamme. Olemme pragmaattisia. Jos syntyy jostakin paljon kiihkeää keskustelua, helposti pelko alkaa hallita mieliämme.

– Kun vaikkapa ranskalaisten, tanskalaisten tai englantilaisten sananvapautta loukataan terrori-iskuina, tunnereaktio on, että kokoamme itsemme. Meillä puolestaan tunnereaktio on – jopa muualla tapahtuviin tekoihin – että nyt suu kiinni, ei mitään hölmöilyä. ✓

Aseettomat kädet

MUISTITIETOKERUU ASEISTAKIELTÄYTYJISTÄ

Aseistakieltäytyjäliitto, Itämerikeskussäätiö ja Työväen muistitietotoimikunta hakevat muistitietokeruulla asepalveluksesta kieltäytyneiden aseistakieltäytyjien omakohtaisia kokemuksia, kuvauksia ja kertomuksia eri vuosikymmeniltä.

Haluamme selvittää ja tallentaa kutsuntaikäisten vakaumuksia ja kieltäytymisprosesseja ajan saatossa, sekä tietää miten kieltäytymisprosessi on sujunut. Tarkoituksena on myös kartoittaa aseistakieltäytymisoikeuden kehitystä yleisesti hyväksytyksi ihmisoikeudeksi Suomessa.

Olet sitten siviilipalvelusmies, vankilassa istunut totaaliakieltäytyjä, maasta vakaumuksesi takia paennut, aseettoman varusmiespalveluksen

suorittanut tai muu aseistakieltäytyjä; vanha, keski-ikäinen tai nuori; olet yhtälailla tervetullut tarttumaan aiheeseen!

Toivomme kirjoituksia myös henkilöiltä, jotka ovat yksityiselämässään tai työssään kohdanneet aseistakieltäytyjiä. Jos olet aseistakieltäytyjän sukulainen, siviilipalvelusmiehen esimies, armeijassa työskentelevä tai olet muuten joutunut tekemisiin aseistakieltäytyjien kanssa, muistosi on meille yhtä arvokas.

Lisätietoja
www.aseettomatkadet.fi

YDIN

TILAA!

Ydin on lehti niille, joille väkivallattomuus ja vastuu maailmasta ovat intohimo. Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Ydin seuraa maailmaa ennakkoluulottomalla asenteella, kriittisyydellä ja asioihin syventyen.

TULOKSENA ON SATA SIVUA AJANKOHTAISTA ASIAA.

WWW.YDINLEHTI.FI

**YTIMEN LÖYDÄT IPADILLA OSOITTEESTA
APPSTORE.COM/YDIN**

Ydin paperilehtenä kotiin kannettuna tai Appstoresta digiversiona omalle iPadille.

Paperilehden

- vuositilaus 35 € (sis. alv 10 %),
- kestotilaus 28 € (sis. alv 10 %),
- alennettu hinta opiskelijoille ja työttömille 20 € (sis. alv 10 %).

Tablettilehden kestotilaus maksaa 21,99 € (sis. alv 24 %), ensimmäinen numero ilmaiseksi!

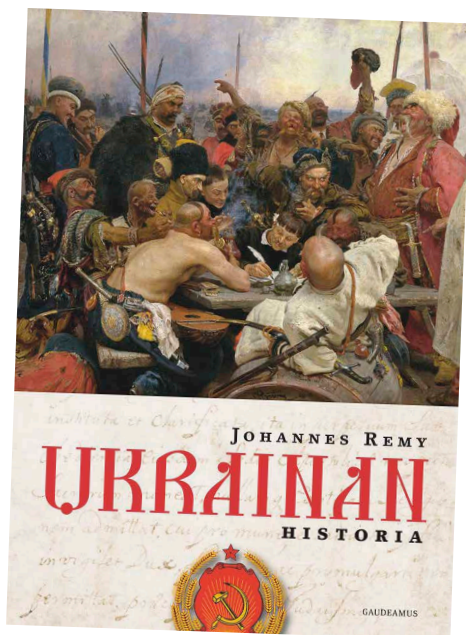
Kiovan Rusista Maidanin aukiolle

Kirjoittaja Kalevi Suomela

EN KEHOTA lukemaan **Johannes Remy**n teosta *Ukrainan historia* lopusta alkuun. Ukrainan kriisin ajankohtaisuuden vuoksi kirjan esittely on kuitenkin hyvä aloittaa sen viimeisiltä sivuilta.

Remy toteaa, että kriisistä huolimatta Ukraina on pysynyt demokratiana, jossa hallitusta on yhä mahdollista vastustaa ilman rangaistuksen pelkoa. Itä-Ukrainan venäläismielisten kyky sietää oppositiota on selvästi heikempi ja heidän hallintonsa on autoritaarisempi. Lisäksi on syytä muistaa, että Ukrainan kotoperäiset ongelmat ja ristiriidat ovat kyllä olleet ja ovat edelleen vakavia, mutta ne tuskin olisivat johtaneet sotaan, ellei Venäjän hallitus olisi niin halunnut.

Ensimmäiset Maidanin vallankumouksen jälkeiset parlamenttivaalit järjestettiin Ukrainassa viime vuoden lokakuussa. Niissä Krimin ja kapinallisten hallussa olevien Itä-Ukrainan alueiden 27 parlamenttipaikkaa jätettiin täyttämättä. Vaaleissa voittivat maltilliset kansallismieliset ja ulkopoliitikassa länteen suuntautuvat ryhmät, jotka saivat yhteensä yli 60 prosenttia

Johannes Remy
UKRAINAN HISTORIA
Gaudeamus 2015
296 s.

annetuista äänistä ja 266/422 paikkaa. Äänestysprosentti laski vuoden 2012 parlamenttivaalien 58:sta 52,4 prosenttiin. Kun ottaa huomioon repivien ristiriitojen passivoivan vaikutuksen, osanottoa voinee pitää melko hyvänä.

REMY TOTEAA, että Ukrainan demokratia on ongelmistaan huolimatta ollut vahvempi kuin useiden muiden entisten neuvostotasavaltojen. Tätä kirjoitettaessa – toisen Minskissä julistetun aselevon juuri alettua – onkin taas hieman enemmän aihetta yhtyä kirjan viimeisen lauseen toiveikkuteen. Ukrainan demokratia, uskoo Remy, kestää nykyisenkin kriisin, jos voittajilla on viisautta ottaa myös hävinneet osapuolet huomioon.

Johannes Remyn nimi lieenee useimmille suomalaisille entuudestaan tuntematon. On syytä uskoa, että *Ukrainan historia* tekee nimen tunnetummaksi. Kyse on Helsingin yliopiston Itä-Euroopan historian dosentista, jonka erikoisalana ovat 1700–1900-lukujen Ukraina, Venäjä ja Puola. Remy on suomalainen, joka asuu Kanadassa, missä opettaa sikäläisissä yliopistoissa. Hänen Ukrainan historiaa käsitteleviä artikkeleitaan on Suomen lisäksi julkaistu Kanadassa, Ukrainassa, Venäjällä ja Yhdysvalloissa.

Kirjansa johdannossa Remy toteaa, että monen venäläisen mielestä Ukraina ja ukrainalaisuus on synnitetty keinotekoisesti ja Ukrainan pitäisi oikeastaan olla osa Venäjää. Suomessakin taitaa olla paljon ihmisiä, jotka kylmän sodan pitkinä vuosina ajattelivat, että esimerkiksi Ukrainan ja Valko-Venäjän hyväksyminen YK:n jäseniksi oli vain osa toisen maailmansodan jälkeisiä Lännen myönnytyksiä Stalinin vallanhalulle, ja että kyse perimmältään oli kuitenkin yksistä ja samoista venäläisistä.

Tämän käsityksen Johannes Remyn kirja oikaisee tehokkaasti. Samalla se panee lukijan

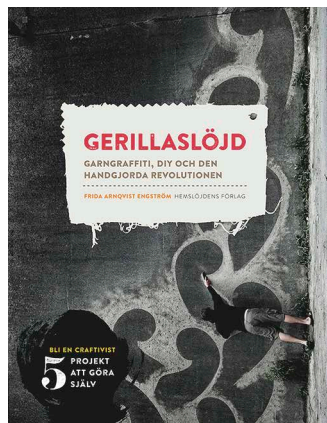
ajattelemaan laajemminkin Itä-Euroopan kansojen kansallisten identiteettien ja valtioiden muodostumisen historiaa aina 800–900-lukujen vaihteesta alkaen. Ukrainalaisten kansallisen identiteetin kehitykseen suhde Venäjään ja venäläisiin on kuitenkin vaikuttanut oleellisesti.

SUURI OSA Ukrainaa on vuosisatojen ajan ollut osa Moskovan Venäjää. Länsi-Ukrainan Galitsia puolestaan on pitkiä aikoja ollut osa Puolaa ja suuret osat Pohjois-Ukrainaa ovat olleet osa Liettuaa tai Unkaria. Tällaisen moneen kertaan jaetun ja valloitetun alueen historia on ymmärrettävästi tarjonnut vain ohuen pohjan kansallisen ukrainalaisen identiteetin kehittymiselle. Ukrainalainen nationalismi alkoi kuitenkin kehittyä 1800-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä yleiseurooppalaisena ilmiönä. Nykyisin Ukrainassa on yli 46 miljoonaa asukasta, joista alle 20 prosenttia pitää itseään venäläisinä, mutta lähes 30 prosenttia puhuu äidinkielenään venäjää. Venäläisväestöstä vain osa on siirtolaisia. Suurin osa on kantaväestöä, joka neuvostoaikana oppimansa ja omaksumansa kielen perusteella on alkanut pitää itseään venäläisinä. Kielinä ukraina ja venäjä ovat lähempänä toisiaan kuin suomi ja viro, mutta ukrainalainen puhe tai teksti ei ole suoraan ymmärrettävissä venäjän pohjalta. Tämän vuoksi on myös syntynyt yleisesti käytetty kielten sekamuoto suržyk.

Johannes Remyn *Ukrainan historia* on erinomaisen luettavasti kerrottu tarina Ukrainan hienosta kulttuurihistoriasta ja sen sekä myrskystä että traagisesta poliittisesta historiasta aina 800-luvulta nykypäivään. Ajankohtaisempaa ja samalla ymmärrystä avartavampaa historian teosta tuskin on olemassa. **Y**

MONEN VENÄLÄISEN MIELESTÄ UKRAINA JA UKRAINALAISUUS ON SYNNYTETTY KEINOTEKOISESTI JA UKRAINAN PITÄISI OIKEASTAAN OLLA OSA VENÄJÄÄ.

Frida Arnqvist Engström
**GERILLASLÖJD – GARNGRAFFITI,
 DIY OCH DEN HANDGJORDA
 REVOLUTIONEN**
 Hemslöjdens förlag 2014
 135 s.

Käsintehty vallankumous

VIRKKAAMIS- ja värkkäämisboomissa on kyse muustakin kuin lähipiirin hyvinvointia kohottavasta kotona oleilusta. Käsillä tekemisen ilo ilmenee myös julkisissa tiloissa kokoontuvissa neulekerhoissa, erilaisilla kursseilla ja kirjavassa julkaisutoiminnassa.

Magda Sayeg kiinnitti vuonna 2004 houstonilaisen vaatekaupan ovenkahvaan kutomansa päällyksen. *Gerillaslöjd*-kirjassa Sayeg kertoo, että hänen tarkoituksenaan oli vain tuoda hieman lämpöä ja huumoria finanssikriisin keskelle. Nyt hänen pientä käsityötään arvostetaan ”alpha-kappaleena” eli ensimmäisenä neulegraffitina. Pian sen jälkeen Sayegin Knitta Please -ryhmän neulepommittajat ryhtyivät hiippailemaan öisillä kaduilla graffitimaalareiden tapaan. Sittemmin lankatoilla on koristeltu rakennetun kaupunkitilan ohella puita, tankkeja ja joukkoliikennevälineitä.

Neulegraffitit ovat tunnetuin ilmentymä craftivismista (craft + activism). Niiden ohella ruotsalainen toimittaja **Frida Arnqvist Engström** käsittelee muutakin käsin tekemisen kenttää. Keksimällään gerillaslöjd-termillä hän tarkoittaa suunnilleen samaa kuin craftivismi, eli aktivismia jossa hyödynnetään käsitöitä.

Engström porautuu ”käsityösisseilyn” polveilevaan historiaan ja muotoihin, kuten nenäkkäitä tekstejä tai kuvia sisältäviin ristipistotöihin, katumosaiikkeihin, homegraffiteihin ja tekstiilien luonnonvärjäykseen. Hän kytkee käsityöt politiikkaan ja elämäntapavalintoihin, kuten kulutuskriittisyyteen, rauhanaktivismiin ja yhteisöllisyyteen. Jälkimmäisen hengessä ideat laitetaan kiertoon työpajoissa, blogeissa ja vaikka videoimalla. Esimerkiksi **Lisa Anne Auerbach** on laittanut Irakin sotaa kritisoivien body count – lapasiensa ohjeen verkolle.

Töiden tuominen julkiseen tilaan kuuluu aktivismiin: osalla käsitöistä otetaan kantaa suo-

rasanaisesti, joskus niiden pelkkä olemassaolo sinällään kiinnittää huomiota kaupungin epäkohtiin – tai korostaa sen kauneutta. Käsintehty kommentit, kuten metalliaitaan kirjaillut jättikokoiset iskulauseet, ärsyttävät, huvittavat ja ihastuttavat. Parhaimmillaan ne kirjoittavat keskustelua siitä keille kaupunki kuuluu ja herättävät pohtimaan käsityön, taiteen ja luovuuden määritelmiä.

Perinteisen käsityöoppaan tapaan kirjassa on myös muutama ohje ja jopa selittävä sanasto. Kuvituksista välittyvä iloinen tekemisen meininki näyttää ”käsityösisseilyn” olevan paljon muutakin kuin ”puuhun kiinnitetty rätti”, kuten eräs tämänkaltaisen aktivismin arvostelija minulle väitti. **Y**

Riitta Oittinen

Kirjoittaja on tutkinut ompelemisen historiaa ja harrastaa miniryijyn tekemistä

Mistä puhumme, kun puhumme internetistä?

Kirjoittaja Eero Suoranta

Teos *Verkko suljettu* yrittää selvittää mistä internet muodostuu ja miten se tulee kehittymään tulevaisuudessa.

TOISIN KUIN haaveiltiin, internetistä ei tullutkaan ääretön virtuaalitodellisuus, jossa vain mielikuvitus olisi rajana.

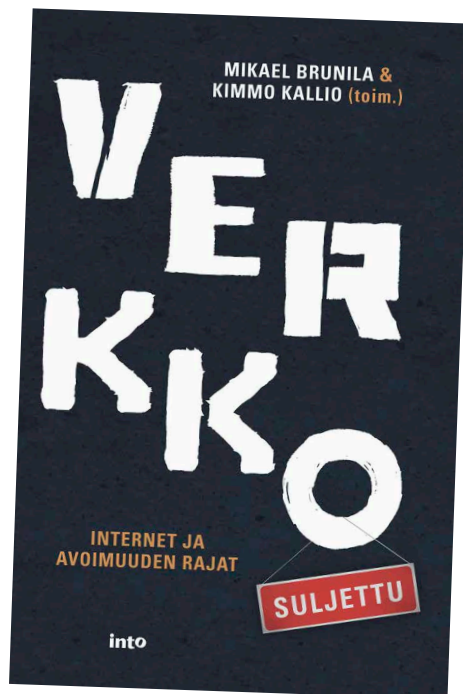
Lainsäädäntö, talous ja kulttuuri sanelevat kaikki ehtojaan sille, millaiseksi netti käytännössä muotoutuu. Verkon rajallisuuden ymmärtämiseksi sitä ei pidä tarkastella vain koneina ja bitteinä, vaan myös esimerkiksi tunneleina, putkistoina ja puolivarjoina.

Esipuheessaan *Verkko suljettu* -kirjan toimittajat selittävät pyrkivänsä tuomaan suomalaiseseen keskusteluun yllämainitun kaltaisia uusia käsitteitä, jotta internetiin liittyvään vallankäyttöä ymmärrettäisiin paremmin. Kirjassa niitä esittelevät viisi suomalaista ja kolme ruotsalaista tutkijaa, toimittajaa ja aktivistia, joilla on vuosien kokemus niin internetinkin kuin yhteiskunnankin tarkastelusta.

Uusille käsitteille on tarvetta, sillä tekijöiden mukaan jo ”älypuhelimien” tai ”yksityisyyden” kaltaiset yksinkertaiset termit paljastuvat nykyluonteista internetiä tarkemmin tutkiessa harhaanjohtaviksi. Älypuhelimien ”älykkyys” esimerkiksi perustuu laitteen omien ominaisuuksien sijaan servereillä sijaitseviin alustoihin, joita hallitsevat verkon suuryritykset. Yhteen ihmiseen viittaava ”yksityisyys” taas tarvitsee **Hanna Nikkasen** mukaan jatkeekseen klandestiniteettia, mahdollisuutta rajoittaa oman viestin leviämistä vain tietylle joukolle, mikä on poliittisen toiminnan elinehto verkossa.

Käsitteiden pohdiskelun lisäksi kirjassa käydään läpi erilaisia verkkoa hallitsevia tai hyödyntäviä yrityksiä, tiedustelupalveluita ja liikkeitä. Googlen, Facebookin ja NSA:n lisäksi lukijalle tulevat tutuiksi muun muassa Italian

Mikael Brunila
& Kimmo Kallio (toim.)
VERKKO SULJETTU
– INTERNET
JA AVOIMUUDEN RAJAT
Into 2014
280 s.

**KIRJAN
TOIMITTAJAT
SELITTÄVÄT
PYRKIVÄNSÄ
TUOMAAN
SUOMALAISEEN
KESKUSTELUUN
YLLÄMAINITUN
KALTAISIA UUSIA
KÄSITTEITÄ,
JOTTA INTERNETIIN
LIITTYVÄÄN
VALLANKÄYTTÖÄ
YMMÄRRETTÄISIIN
PAREMMIN.**

Beppe Grillon sekä Espanjan 15M -liikkeen tavat suhtautua nettiin. Teksteissä korostuu erityisesti länsi- ja pohjoismaiden näkökulma, minkä lisäksi internetistä Venäjällä on oma artikkelinsa.

Verkko suljettu on vaikuttava kokonaisuus, josta on vaikea löytää moitittavaa. Tekstien korkean tason ja teoreettiseen kansantajuiseen vaihtelevien lähestymistapojen ansiosta kaikkien aiheesta kiinnostuneiden luulisi löytävän niistä jotakin ajattelemisen aihetta. *Verkko suljettu* -kirjan annettua näin hyvät työkalut käteen olisi suotavaa, että Suomessa alettaisiin tosissaan käydä keskustelua siitä, mihin suuntaan internetin pitäisi kehittyä. **Y**

Palestiina With Love

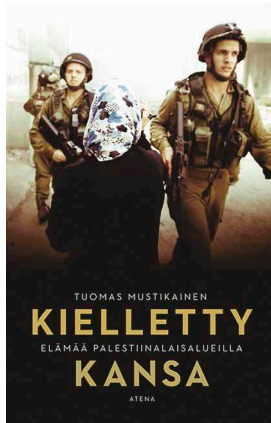
GAZAN pommitukset ja muut kauheet ovat mediassa säännöllisin välein toistuvia uutisia, joihin olemme turtuneet.

Tuomas Mustikainen on toiminut ansiokkaasti työskentelemällä Israelin miehittämällä palestiinalaisalueilla ja kirjoittamalla kokemuksistaan kirjan. Se selvittää konfliktin monia ulottuvuuksia. Kirja avaa ovet israelilaisten ja palestiinalaisten arkeen, joka on paljon moniulotteisempi kuin mitä pommitus uutisia seuraamalla saattaisi kuvitella.

Aiheen ajankohtaisuutta lisää juutalaisia vastaan viime aikoina Euroopassa tehdyt iskut. Niiden juuret ovat Israelin miehittämässä Gazassa, jonka asukkaita nälännytetään nälkään ja tuhoataan monin keinoin.

Mutta Israel ei ole niin mustavalkoinen pahis kuin millaisena palestiinalaisaktivistit ja heidän ystävänsä sen näyttävät. Mustikainen kertoo asioita, jotka saavat harvemmin julkisuutta. Hän esittelee esimerkiksi rauhanaktivistien ja homojen Israelia. **Y**

Kristiina Koivunen

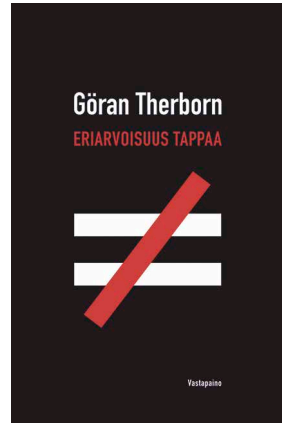

Tuomas Mustikainen
KIELLETTY KANSA,
ELÄMÄÄ PALESTIINALAISALUEILLA
Atena 2014
273 s.

Kenen joukoissa seisot?

KAIKKI kannattavat tasa-arvoa ainakin pyhäpuheissa. Mutta harva on miettinyt mistä eri lähteistä eriarvoisuus syntyy ja miten se ilmenee. **Göran Therbornin** analyysi auttaa näkemään tasa-arvopolitiikan mahdollisuudet. Erilaisuus ja eriarvoisuus ovat tietenkin eri asioita.

Eriarvoisuus on yhteiskunnallinen ja kulttuurinen ilmiö. Se aiheuttaa muun muassa ennenaikaisia kuolemia, nöyryytyksiä, joutumista alistetuksi, köyhyyttä mutta se rajoittaa myös edellytyksiä tarttua elämän tarjoamiin mahdollisuuksiin. Therborn arvelee, että mitä kauemmas rikkaat etääntyvät tavallisista ihmisistä ja erityisesti köyhistä, sitä jultemmin he meitä hallitsevat.

Göran Therborn
ERJARVOISUUS TAPPAA
Vastapaino. 2014
240 s.
Suomentaja Tatu Henttonen

Therborn on ruotsalainen sosiologi ja Cambridgen yliopiston emeritusprofessori. Tutkijan tarkkuudella hän osoittaa eriarvoisuuden muotojen alkuperän, dynamiikan ja vuorovaikutuksen kuten myös mekanismit, joilla tasa-arvoa voidaan edistää. Hän kehystää ajatuksensa historiallisella katsauksella, mutta hahmottelee myös mahdollisia tulevaisuuksia.

Taistelu käydään keskiluokasta ja meiltä kysytään kenen joukoissa seisot. Suojelemmeko itsemme kurjalistolta piikkilangoin, siedämmekö rahavallan oligarkkeja vai uskommeko rationaaliseen ja osallistavaan yhteiskuntaan? Kustantaja ja kääntäjä ovat tehneet hienon palveluksen tasa-arvokeskustelulle. **Y**

Arja Alho

1.

Them Bird Things

THE BRIDE WHO CAME TO YELLOW SKY

Playground Music Finland

Helsinkiläinen Them Bird Things on jo kansainväliset mitat täyttävä yhtye. Se saavuttaa helpohkon oloisesti läpi levyn jatkuvan grooven. Rokkia soitetaan hienovaraisesti ilman turhaa paiskomista kuulostamatta kuitenkaan ponnottomalta. Hyvällä maulla toteutettujen sovitusten sääste-
liäisyys on luonnollisen kuuloista, eikä erilaisten soitinten luoma soundi ole kuluneimmasta päästä. **Marianne Faithfulin, Patti Smithin** ja **Princen** mieleen tuova lauluääni painuu mieleen. Tämä on todella hyvä levy, jonka soisi löytävän suuren kuulijakunnan. **Y**

2.

CMX

MESMERIA

Sony

CMX tarjoaa uusimmallaan hyvää poppia, jossa on yhtyeen oma "wall of sound", joka pääsee oikeuksiinsa hyvistä kuulokkeista kuunneltuna. Albumi sisältää runsaasti tuttuja juttuja, kuten akustinen kitara taustatukea antamassa, pari balladia ja **A. W. Yrjänän** tunnistettavan ja todella miellyttävän lauluäänen. Yrjänän tulkinta on aiempaa herkempää ja vivahteikkaampaa. Sopivan mausteen nelikon paahdolle antaa kosketinsovitukset. Pitkästä kestosta huolimatta levyltä uupuvat täytebiisit, joten kuuntelukertoja tulee vielä useita. **Y**

Nikkes plättar

Musiikin suurkuluttaja **Niklas Piiparinen** jakaa Ytimen lukijoiden kanssa valikoituja ajatuksiaan äänistä, joihin harrastuksensa parissa törmää.

3.

Belle and Sebastian

GIRLS IN PEACETIME WANT TO DANCE

Matador

Kohta kaksi vuosikymmentä maailmaamme sulostuttaneen Glasgow'sta ponnistava yhtyeen herkkiin ja koukerteleviin laulumelodioihin tukeutuva musiikki toimii yhä. Kypsän iän tuoma ote on ehkä sovinnaisempi, mutta tylsiä melodiakulkuja ei nytkään ole kuultavissa. Yhtye on löytänyt letkeän otteen ja uusiutunut arvokkaasti, vaikka bändin perinteisempää filistä on myös tarjolla sitä kaipaavalle. Albumin kappaleet ovat virkistävän vaihtelevia yökerhodiskoilusta haikeansuloisiin folkiin kallellaan oleviin lauluihin, slaavilaista melankoliaa ja stemmalaulua unohtamatta. **Y**

**PITKÄSTÄ
KESTOSTA
HUOLIMATTA
LEVYLTÄ UUPUVAT
TÄYTEBIISIT, JOTEN
KUUNTELUKERTOJA
TULEE VIELÄ USEITA.**

KUKA PAINOI NAPPIA, HERRA HOLBEIN?

- Keravan taidemuseossa
(Taide- ja museokeskus Sinkka, Kultasepänkatu 2, Kerava)
- 14.2.–19.4.2015
ti, to, pe klo 11–18, ke klo 12–19, la–su klo 11–17
- Liput 5 € aikuiset, 3 € opiskelijat / työttömät
/eläkeläiset, Alle 16-vuotiaat ilmaiseksi

MUOTOKUVIA IHMISYYDESTÄ

VALOKUVAAJA Pekka Elomaa toimii Helsingissä Lyhty ry:n valokuvatyöpajan vetäjänä. Lyhty palvelee kehitysvammaisia aikuisia ja sieltä on lähtöisin esimerkiksi Pertti Kurikan Nimipäivät -punkkytye, jonka jäseniä esiintyy myös mukana näyttelyn muotokuvissa.

Elomaa ja Lyhdyn työryhmä ottavat vangitsevia muotokuvia menneisyyden hengessä. Oppaana muotokuvien maailmaan heillä on ollut ennen kaikkea 1500-luvulla työskennellyt renessanssitaiteilija **Hans Holbein** nuorempi, jonka teokset ovat kuuluisia valokuvamaisesta tarkkuudesta ja arkisesta otteestaan.

Näyttelyn muotokuvat tuovat renessanssitaiteen perinnettä ja ilmettä omalla tyylillään tähän päivään. Valokuvan ja videomuotokuvan varaan rakentuva näyttely kuvaa ihmisyyttä persoonallisesti, tarkkasilmäisesti ja arvokkaasti.

Teokset ovat intensiivisiä ja muotokuvauksen kohteet katsovat takaisin näyttelyvieraseen siten, kuin näkisivät ja olisivat elävästi läsnä. Tämä näyttely kannattaa kokea. Se jättää jälkeensä lämpimän tunteen.

Näyttelyn keskelle pystytetyn Ateljee Holbeinin tiloissa yleisö voi itsekkin poseerata renessanssijan hepeneissä ja kulisseissa.

Tarkoitus on pohtia omakohtaisesti tai kaverin kanssa muotokuvauksen olemusta ja näpätä esimerkiksi kännykällä kuva, sekä liittää se halutessaan mukaan virtuaalisesti näyttelygalleriaan.

Keravalaisena voi olla ylpeä, että olemme saaneet näin koskettavan ja ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuvan näyttelyn taidemuseoomme. Tervetuloa katsomaan ja kokemaan kauempaakin. **Y**

Pia Lohikoski

www.pekkaelomaa.fi
www.sinkka.fi/nayttely/kuka-painoi-nappia-herra-holbein

HETA HEISKANEN

Kirjoittaja on ihmisoikeusjuridiikkaan erikoistunut tutkija, joka on työskennellyt ulkomaalaiskysymysten parissa sisäministeriössä ja pakolaisiin erikoistuneessa asianajotoimistossa.

Kuva: Paula Myöhänen

Minne unohtui lapsen etu?

PUNAINEN. LAPSI on juuri kertonut, minkä väriset seinät hänen perheellään oli. Maahanmuuttovirkailija kirjaa ylös värin ja huomautuksen, että lapsi on antanut harhaanjohtavia tietoja viranomaisille. Neljä vuotta sitten lapsi antoi vastauksen samaan kysymykseen. Vastaus oli oranssi.

Kuulustelu käydään Suomessa, jossa lapsi on ollut jo useita vuosia erillään perheestään. Mutta jollei hän muista oikein tai ainakin kerro samaa kuin hänen perheenjäsenensä, voi lapsen tulevaisuus jatkua ilman perhettä.

Samaan aikaan lapsen sisaruksia kuulustellaan toisella puolella maailmaa. Kuulustelu suoritetaan lähetystössä, jossa virkailija on lapsen kanssa kahdestaan. Virkailija arvioi silmä-määräisesti lapsen iän korkeammaksi kuin tämä ilmoittaa. Varmistukseen iästä, virkailija käskää lapsen riisua huntunsa. Lapsi on paniikissa. Hän ei ole tottunut olemaan puolialastomana ventovieraan arvioitavana.

Kysymys herääkin, olisiko suomalaislapsia kohdeltu samalla tavalla esimerkiksi huostaan-ottotilanteissa tai edes rikoskuulusteluissa? Tuskinpa, sillä lapsiystävällisiä toimintamalleja pyritään kehittämään koko ajan.

Täten yhdenvertainen kohtelu lasten välillä on vaarantunut.

Jos lasten oikeuksien toteutuminen ulkomaalaislapsilla on käytännössä kyseenalaista, niin näin on myös jopa paperilla. Maahanmuuttoviraston perheenyhdistämispäätökset ovat usein kolkkoa luettavaa. Käytännössä päätösteksteissä lapsi typistyy ”maahanmuuton välineeksi”, jolla halutaan ”kiertää ulkomaalaislakia”. Tällainen kielenkäyttö ei ole lapsen ihmisarvon, saati muiden ihmisoikeuksien mukaista. Huomio kirjataankin valitukseen, joka lähtee turvapaikanhakijalapsiin erikoistuneesta asianajotoimistosta kohti hallinto-oikeutta. **Y**

JUSSI AHOKAS

Kirjoittaja on Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE:n pääekonomisti.

MIKSI TALOUDELLISEN ERIARVOISUUDEN KASVUA EI ENÄÄ HYVÄKSYTÄ?

YKSI 2010-LUVUN vaikuttavimmista iskulauseista on ollut: ”Me olemme 99 prosenttia”. Yhdysvaltojen Occupy-liike halusi viestittää tällä sloganilla päättäjille ja yhteiskunnan eliitille, ettei viime vuosikymmenten taloudellista eriarvoisuutta ja tulo- sekä varallisuuseroja kasvattanut talousmalli ole kestävä eikä hyväksyttävä: rikkain prosentti väestöstä on poiminut talouskasvun hedelmistä suhteettoman suuren osan.

Taloudellisen eriarvoisuuden kasvusta on tullut kuuma aihe julkisessa keskustelussa laajemminkin. Tämän nosteen siivittämänä ranskalaisen taloustieteilijän **Thomas Pikettyn** teos *Capital in the Twenty-First Century* nousi myyntihitiksi ympäri maailman. Piketty pureutuu tuloerojen kasvun historiaan ja esittää kapitalistisen talouden omalakisuu den johtavan lähes väistämättä taloudellisesti eriarvoiseen maailmaan. Se, että kuivakasta akateemisesta kirjasta voi tulla näin suosittu, kuvaa hyvin aiheen polttavuutta. Myös esimerkiksi köyhyyttä ja eriarvoisuutta vastaan maailmanlaajuisesti kamppailevan Oxfamin raportit globaalien varallisuuserojen kehityksestä uutisoidaan nykyään kattavasti.

Kuten Pikettyn tutkimus osoittaa, länsimaissa tuloerojen kasvu on jatkunut voimakkaana jo 1980-luvun alusta asti. Tässä mielessä taloudellisen eriarvoisuuden kasvu ei ole uusi ilmiö.

KIINNOSTAVA KYSYMYS on, miksi taloudellinen eriarvoisuus on noussut poliittisen keskustelun ja kamppailun polttoaineeksi juuri nyt? Kuten Pikettyn tutkimus osoittaa, länsimaissa tuloerojen kasvu on kuitenkin jatkunut voimakkaana jo 1980-luvun alusta asti. Tässä mielessä taloudellisen eriarvoisuuden kasvu ei ole uusi ilmiö. Vastaus kysymykseen liittyyneen globaalien finanssikriisien jälkeiseen taloudelliseen kehitykseen, joka eroaa tietyiltä osin merkittävästi kriisiä edeltäneiden vuosikymmenien kehityksestä niin Yhdysvalloissa kuin Euroopassakin.

1970-luvulta lähtien vähitellen rakentunutta kansainvälistä talousmallia on kutsuttu muun muassa uusliberalistiseksi talousmalliksi sekä finanssikapitalismiksi. Keskeistä talousmallille on ollut jatkuva rahoitusmarkkinoiden koon ja yhteiskunnallisen merkityksen kasvu. Tätä kehitystä voidaan kuvata esimerkiksi finansioitumisen käsitteellä. Keskeistä talousmallissa on ollut se, että yhä suurempi osa voitoista on syntynyt puhtaasti rahoitusmarkkinatoiminnoista ja näiden voittojen kasvu on ollut huomattavasti nopeampaa kuin reaalitaloudellisesta toiminnasta saatavien voittojen kasvu, palkkojen kasvusta puhumattakaan.

Siitä huolimatta, että talousmallimme kasvatti tulo- ja varallisuuseroja, se pystyi ennen globaalia finanssikriisiä tarjoamaan hyvää riittävän suuren osalle ihmisistä. Vaikka suurimmat voitot kerättiin rahoitusmarkkinoilla, myös reaalitalouden kehitys oli suotuisaa yksityisen velan kasvun ja investointien pitäessä kokonaiskysynnän kasvua yllä. Yhdysvalloissa

työllisyysaste nousi merkittävästi 1990-luvun aikana ja pysyi korkealla vielä 2000-luvun vaihteen teknologiakuplan puhkeamisen jälkeenkin. Euroopassa vauhtiin päästiin hieman myöhemmin: Euroopan yhteisvaluutta euron ensimmäiset vuodet olivat erittäin hyviä talouden ja työllisyyden kasvun näkökulmasta.

FINANSSIKRIISI KUITENKIN muutti tilanteen. Työllisyystilanne ei ole palautunut 2010-luvun ensimmäisinä vuosina Yhdysvalloissa eikä Euroopassa kriisiä edeltäneelle tasolle. Yhä suurempi osa työikäisistä ihmisistä on jäänyt työttömäksi, ajautunut työelämän ulkopuolelle tai pahimmassa tapauksessa pudonnut kaikkien sosiaalisten turvaverkkojen läpi. Kun samaan aikaan rahoitusmarkkinoilla meno on jatkunut lähestulkoon entisenlaisena ja esimerkiksi Yhdysvalloissa elpymisen hedelmät ovat jakautuneet epätasaisemmin kuin aikaisemmista toisen maailmansodan jälkeisistä taantumista noustessa, on ihmisten taloudellisen eriarvoisuuden kasvuun kohdistaman arvostelun lisääntyminen täysin ymmärrettävää.

Koska talousmallimme ei enää pysty takamaan korkeaa työllisyyttä ja hillitsemään ihmisten kokemaa taloudellista epävarmuutta, viime vuosikymmeninä revenneet tulo- ja varallisuuserotkin alkavat näyttäytyä entistä räikeimpinä ja epäoikeudenmukaisempina. Siksi nykyisen talousjärjestyksen legitimitetti on murenemassa ja tasa-arvoisemman sekä vakaamman talousjärjestyksen kannatus kasvaa sekä Yhdysvalloissa, että Euroopassa. Y

PALA HISTORIAA

Ytimen kirjoittajat ovat puuttuneet ajankohtaisiin aiheisiin aiemminkin.

Vaalien kestopanat

YDIN julkaisi ennen edellisiä eduskuntavaaleja 2011 vaalisanakirjan. Kovin uutta päivitystä sanakirja ei tarvitse. Keskusteluaiheita tuolloin olivat mm. tuotavuus, kilpailukyky ja ilmasto-muutos rakennemuutoksen ja kestävyysvajeen ohella.

Sananselittäjinä toimivat paki-noitsija **Seppo Ahti**, kolumnisti **Rosa Meriläinen**, ekonomisti **Ralf Sund** ja taloustoimittaja **Esko Seppänen**.

KESTÄVYYSVAJE

Ralf: Kestävyysvaje on yhteen lukuun survottu ennuste. Jostain syystä käsitteen myönteinen pari – kestävyysylijäämä – on täysin unohdettu, vaikka ilmiönä se ei Suomen lähihistoriassa ole suinkaan vieras. Ennusteilla on taipumus olla melko epävarmoja. Keskustelussa kuitenkin epävarma ennuste ja siitä johdettu luku esitetään faktana. Tällöin harhaidutaan sivupoluille. Itse asia (julkisen sektorin rahoitustasapaino tulevaisuudessa) on relevantti. Kestävyysvaje on hyvin kyseenalainen termi politiikassa. Pyrkimys tiivistää ja yksinkertaistaa, kääntyy irvikuvakseen.

Seppo: Alun perin palkka-verotuksen nousun puutteellinen kyky kompensoida pääoma-verotuksen lasku.

Esko: Kestävyysvaje liittyy valtion ja kuntien verotulojen vaihteluun, kun suhdannekehityksen seurauksena verotulot vähenevät. Tästä aiheutuu julkisten palvelujen tuotannon rahoitusvaje. Kestävyysvaje on sitä, että palvelujen tuotanto jatkuu, mutta niiden rahoitus entisellään ei jatku.

Rosa: Kun ihminen ei enää kestä hänelle tuputettavia vaalimainoksia.

RAKENNEMUUTOS

Seppo: Kun **Gregor Samsa** heräsi eräänä aamuna rauhatomasta unesta, hän huomasi muuttuneensa pieneksi pätkätylöläiseksi. **Y**

Vaalipaneeli

SUOMEN TURVALLISUUSPOLITIIKAN SUUNTA

Tiistaina 17. 3.
klo 16-18
Porthania III-sali
Yliopistonkatu 3
HELSINKI

Paneelin tavoitteena on luoda turvallisuuspolitiikan suuntaa tulevalle vaalikaudelle sekä käydä keskustelua ajankohtaisista turvallisuuspoliittisista kysymyksistä.

Järjestäjät: Rauhanliitto ja Sadankomitea

TILAISUUTEEN ON VAPAA PÄÄSY

Lisätietoja
www.rauhanliitto.fi
www.sadankomitea.fi

Rauhanasemalta!

12 €

Peace Diary 2015

Kalenteri, jossa rauhantoimijoiden osoitteet ympäri maailma. Hinta sisältää postituksen

Rauhanpipo

8 €

10 € Molemmat yhteishintaan

Heijastinpinssi

4 €

Tilaa netin kautta tai rauhanliitto@rauhanliitto.fi

LISÄÄ TUOTTEITA www.rauhanasema.fi/kauppa

E841

Posti Green

SUOMEN SOSIAALIFOORUMI

25.-26.4.2015

ARBIS, HELSINKI

TEEMAT

MAAILMANTALOUS NYT

HYVINVOINTI KUULUU KAIKILLE

YMPÄRISTÖTULEVAISUUS

RAUHA, IHMISOIKEUDET JA DEMOKRATIA

KULTTUUREIDEN MONIARVOISUUS

YDIN, SADANKOMITEA JA RAUHANLIITTO MUKANA:

EUROOPAN TURVALLISUUDEN UHAT.

Mitä Ukrainan tilanteesta pitää tietää?

EURON KRIISI JA POLIITTISEN VALLAN UUELLEENJAKO.

Mitä Syriza ja Podemos tavoittelevat entä
mitä me EU-kansalaisina?

KESKUSTELEMASSA

mm. tutkija Teppo Eskelinen, kolumnisti
Hannu Reime ja päätoimittaja Arja Alho.

KATSO TARKEMMAT OHJELMATIEDOT

WWW.SOSIAALIFOORUMI.FI